

MALEZYA
PAZARA GİRİŞ REHBERİ

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
KUALA LUMPUR TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

1. GENEL BİLGİLER.....	6
1.1. Coğrafi Konum.....	6
1.2. Siyasi ve İdari Yapı.....	7
1.3 Nüfus ve İstihdam.....	7
1.4 Doğal Kaynaklar ve Çevre.....	8
2. MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER.....	9
2.1. Ülkenin Genel Ekonomik Görünümü (2023).....	9
2.2. Temel Ekonomik Göstergeler.....	10
2.3. Sektörel Gelişmeler.....	11
Ulaştırma ve İletişim Sektörü.....	11
Enerji Sektörü.....	12
Otomotiv Sektörü.....	15
Sibergüvenlik.....	15
Savunma Sektörü.....	16
3. ÜLKE PAZARININ GENEL ÖZELLİKLERİ.....	18
3.1. Dağıtım Kanalları.....	18
3.2. Fikri Sınai Mülkiyet Hakları.....	19
3.3. Tüketici Eğilimleri.....	20
3.4. Perakende Ticaret.....	20
3.5. Kamu İhaleleri.....	22
4. MALEZYA DIŞ TİCARETİ.....	22
4.1. Genel Ekonomik Görünümü.....	23
4.2. İhracat.....	23
4.3. İthalat.....	25
4.4. Serbest Ticaret Anlaşmaları.....	26
4.4.1. Yürürlükteki Serbest Ticaret Anlaşmaları.....	26
4.4.2. İmzalanmış Ancak Henüz Yürürlüğe Girmemiş Olan Serbest Ticaret Anlaşmaları.....	27
5.1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI.....	28
5.1. Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat ve İhracat Rejimi).....	28
5.2. İthalat için Gerekli Belgeler.....	29

5.3. Gümrük Giriş Beyannamesi, Gümrük Değeri ve Gümrük Vergileri	30
5.4. İç Vergiler ve Oranları.....	31
5.5. Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar	33
5.6. Test Etme, Muayene ve Belgelendirme	36
5.7. İthalat Lisansları ve İthalatı Kontrolle Tabi Ürünler	38
5.8. Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme.....	41
5.9. Geçici İthalat	42
5.10. Devlet Alımları.....	43
5.11. Teknik Engeller.....	43
5.12. Diğer Hususlar	44
5.13. E-Ticaret:	48
5.13.1. E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler	48
5.13.2. Yurtiçi E-Ticaret (B2C)	49
5.13.3. Sınır Ötesi E-Ticaret	50
5.13.4. Ödeme Yöntemleri.....	50
5.13.5. Mobil E-Ticaret.....	50
5.13.6. E-Ticarete Yönelik Beklenti ve Öngörüler	51
6. MALEZYA ÖNEMLİ SEKTÖRLER.....	51
6.1 Tarım ve Hayvancılık	51
6.2. İmalat Sanayi	53
6.3. Doğal Kaynaklar ve Madencilik.....	53
6.4 Enerji ve Gaz.....	54
6.5. İnşaat Sanayi.....	62
6.6. Perakende Ticaret.....	62
6.7. Hizmetler	64
6.8. Bilişim	65
7. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	66
7.1. Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü	66
7.2. Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı	68
7.3. Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar	69
7.3.1. Yabancıların Gayrimenkul Edinmeleri	70
7.3.2. Yabancı Sermayeli Şirketlere Uygulanan Ayrımcılıklar.....	70
7.4. Yatırım Teşvik Mevzuatı	72
7.5. Serbest Bölgeler	75

7.6. Ülkedeki Türk Yatırımları: Sektörler ve Karşılaşılan Sorunlar	75
7.6.1. Türk Yatırımcıların Karşılaştıkları Sorunlar	76
7.7. Yatırımcılar için Yararlı Bilgiler	77
8. TÜRKİYE İLE TİCARET.....	79
8.1. Genel Durum.....	79
8.2. Türkiye-Malezya Dış Ticareti.....	79
8.2.1. Yürürlükte Olan Anlaşma ve Protokoller	79
8.3. Türkiye'nin Malezya'ya İhracatında Başlıca Ürünler	82
8.4. Türkiye'nin Malezya'dan İthal Ettiği Başlıca Ürünler	85
9. İHRACATTA POTANSİYEL ARZ EDEN SEKTÖR VE ÜRÜNLER.....	88
Gıda İşleme Sanayi	88
Havacılık ve Savunma Sanayi.....	88
Diğer Potansiyel Arz Eden Sektörler	88
10. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR.....	89
10.1 İş Kültürü	89
10.2. Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler.....	91
10.3. Para Kullanımı.....	91
10.4. Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri.....	91
10.5. Yerel Saat	92
10.6. Pasaport ve Vize İşlemleri.....	92
11. ŞİRKET KURULUMU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	92
11.1. Şirket Türleri	92
11.2. Şirket Kurma Prosedürü	92
11.3. Vergi Uygulamaları	93
11.4. Bankacılık Mevzuatı.....	95
11.5. Sosyal Güvenlik Uygulamaları	95
11.6. Vizeler (Çalışma, oturma izinleri, geçici çalışma vizesi, başvuru merci gibi bilgiler)	96
12. ÖNEMLİ ADRESLER VE İLETİŞİM BİLGİLERİ.....	96
12.1 Sanayi ve Ticaret Odaları	96
12.2. İthalat ve İhracat ile İlgili Kurum ve Kuruluşlar	96

12.3. Büyükelçilik, Başkonsolosluk ve Müşavirlik İletişim Bilgileri	97
12.4. İş Dernekleri.....	98
12.5. Ulaşılabilecek Hukuki ve Mali Danışmanlık Şirket ve Bürolarına İlişkin Bilgiler	102
12.6. Türkçe Hizmet Veren Hukuk Büroları.....	102
12.7. Türkçe Hizmet Veren Muhasebe Büroları	102
12.8. Türkçe Hizmet Veren Danışmanlık ve B2B Firması	102

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Coğrafi Konum

Malezya Güneydoğu Asya'da yer almakta olup, kuzeyinde Tayland, Güney Çin Denizi ve Brunei, doğusunda Selebes Denizi, güneyinde Endonezya ve Singapur, batısında Malakka Boğazı ile çevrilidir. Brunei ile 381 km, Endonezya ile 17.82 km ve Tayland ile 506 km sınıra sahip olan Malezya'nın toplam 2.669 km uzunluğunda kara sınırı vardır. Toplam deniz kıyı şeridi ise 4.675 km uzunluğundadır. Malezya, 330.252 km² yüzölçümüne sahip olup, başkenti Kuala Lumpur'dur Malezya'nın idari başkenti ise Putrajaya'dır.

Tropikal iklimin hakim olduğu Malezya, anakarada yer alan "Malezya Yarımadası" ile Sabah ve Sarawak eyaletlerinin bulunduğu Borneo adasından oluşmaktadır.

1.2. Siyasi ve İdari Yapı

Malezya, Federal Anayasal Monarşi'ye dayalı parlamenter demokrasi sistemiyle yönetilmektedir. 13 Eyalet (Johor, Kedah, Kelantan, Melaka, Negeri Sembilan, Pahang, Perak, Perlis, Pulau Pinang, Sabah, Sarawak, Selangor ve Terengganu) ve 3 federal bölgeden (Kuala Lumpur, Labuan, Putrajaya) oluşmaktadır.

Devlet başkanı Sultandır (Yang di-Pertuan Agong-Paramount Ruler). Sultan, aynı zamanda Silahlı Kuvvetler Başkomutanı ve dini kurumların başıdır. Sultan, dokuz eyalet sultanlarının (Britanya'nın egemenliğindeki dönemde sultan bulunmayan; Melakka, Pulau Penang, Sabah, Sarawak hariç) oluşturduğu "Malay Sultanları Konseyi" tarafından, kendi aralarından, rotasyon usulüyle beş yılda bir seçilmektedir.

Sultan Ibrahim Sultan Iskandar esasen Johor eyaletinin sultanı olup, 31.01.2024 tarihinde 17. Malezya Kralı olarak göreve başlamış olup. Görev süresi 5 yıldır.

Anayasaya göre Federasyon'un yasama yetkisi Sultan'ı da içerecek şekilde Parlamento'ya (Federal Meclis) verilmiştir. Parlamento, Temsilciler Meclisi (Dewan Rakyat) ve Senato (Dewan Negara) olarak iki bölümden oluşmaktadır.

Hukuk sistemi İngiliz hukukuna dayanmaktadır. İslam Hukuku Müslüman nüfus için geçerlidir. Ancak, dini hükümlerin medeni hakların ötesine giden kuralları çoğu hallerde fiilen uygulanmamaktadır.

Sultan, yürütmenin başı olmakla birlikte, bu yetki sembolik nitelik taşımaktadır. Yetki Başbakan başkanlığındaki bakanlar kurulu tarafından kullanılmaktadır.

24 Kasım 2022 tarihinde gerçekleşen yerel seçimlerde YAB Dato' Seri Anwar bin Ibrahim Başbakanlığında kurulan ve son olarak Kasım 2023'te revize edilen hükümet görevine halen devam etmektedir. Kurulan hükümetin beklenen toplam görev süresi 5 yıldır.

1.3 Nüfus ve İstihdam

Malezya'nın 2023 yılında 34,3 milyon kişi olduğu tahmin edilen nüfusu ile dünyada 46. sırada yer almaktadır. Malezya nüfusunun 2030 yılında 37 milyon kişi olacağı tahmin edilmektedir. (Worldometers)

Malezya nüfusunun yaklaşık %70'ini Bumiputera olarak ifade edilen öz Malaylar, %23'ünü Çinliler, %7'sini ise Hintliler oluşturmaktadır. (Statista)

Nüfusun dini dağılımı ise şu şekildedir: İslam (%63,7), Budizm (%17,7), Hristiyan (%9,4), Hinduizm (%6,0), Konfüçyizm/Taoizm ve diğer (%2,3).

Malezya'da işgücü, 2022 yılında 17,1 milyon kişi olarak kaydedilmiş, 2023 yılında ise bir önceki yıla kıyasla %1,2 artarak 17,3 milyon kişi olmuştur. 2024 yılının ikinci çeyreğinde ise işgücü sayısı 17,1 milyon kişi olarak kaydedilmiştir.

Malezya'daki işgücü katılım oranı 2022 yılında %69,3, 2023 yılında %70 olmuştur.

2024 Haziran-Ağustos döneminde Malezya'daki işgücü katılım oranı %70,4 olarak gerçekleşmiştir.

2023 yılında erkek işgücü sayısı 10,56 milyon kişi ile ülkenin işgücünün yüzde 61,05'ini, kadın işgücü ise aynı yıl 6,74 milyon kişi ile ülkenin işgücünün yüzde 38,95'ini oluşturmuştur. 2024 yılının ikinci çeyreğinde erkek işgücü sayısı 10,50 milyon kişi, kadın işgücü ise 6,65 milyon kişi olarak gerçekleşmiştir.

2023 yılında yaş grubuna göre işgücünün dağılımı incelendiğinde; 20-24 yaş grubundakilerin 1,9 milyon kişi, 25-29 yaş grubundakilerin 2,5 milyon kişi, 30-34 yaş grubundaki iş gücü 2,48 milyon kişi, 35-39 yaş grubundakilerin bunu 2,40 milyon kişi, 40-44 yaş grubundakilerin 2,15 milyon kişi, 45-49 yaş grubundakilerin 1,5 milyon kişi ve 50-54 yaş grubundakilerin 1,2 milyon kişi olduğu görülmüştür.

İstihdam edilenlerin yaş grubuna göre dağılımına bakıldığında; 15-24 yaş arasındakiler %16'sını (2,65 milyon kişi), 25-34 yaş arasındakiler % 34,1'ini (5,66 milyon kişi), 35-44 yaş arasındakiler %25,3'ünü (4,19 milyon kişi), 45-54 yaş arasındakiler %16,7'sini (2,77 milyon kişi), 55-64 yaş arasındakiler ise %7,9'unu (1,25 milyon kişi) oluşturmuştur. 2023 yılının ikinci çeyreğinde 16,15 milyon kişi olarak kaydedilen toplam istihdam edilen kişi sayısı 2024 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 2,7 artışla 16,59 milyona ulaşmıştır.

2024 yılı ikinci çeyreğinde sektörlere göre istihdam verilerine bakıldığında, Hizmetler sektöründe toplam istihdam 10,38 milyon kişi, İmalat sektöründe 2,82 milyon kişi, Tarım sektöründe 1,90 milyon kişi, İnşaat sektöründe 1,41 milyon kişi ve Madencilik & Taş Ocakçılığı sektöründe 760 bin kişi istihdam edilmiştir.

1.4 Doğal Kaynaklar ve Çevre

Malezya, çeşitli doğal kaynaklara sahiptir. Kalay ve petrol, Malezya ekonomisinde büyük önem taşıyan iki ana maden kaynağıdır. Malezya, 1980'lerin başında yaşanan kalay madeni pazarındaki çöküşüne kadar dünyanın en büyük kalay üreticisi konumundaydı.

19. ve 20. yüzyıllarda kalay üretimi, küresel üretimin %31'inden fazlasını oluşturarak Malezya ekonomisinde baskın bir rol oynamıştır. 1972'de petrol ve doğal gaz madencilik sektörünün dayanağı görevini kalaydan devralmıştır.

Malezya'nın mineral kaynak endüstrisi genel olarak metalik, metal olmayan, enerji mineral sektörlerini kapsamaktadır. Metalik mineral sektörü kalay, altın, boksit, demir cevheri, ilmenit, manganez ve kalay ve altın madenciliğinin zirkonyum, monazit, rutil, strüverit ve gümüş gibi diğer ilişkili mineral yan ürünleri gibi minerallerden oluşmaktadır. Metalik olmayan mineral sektörü kireç taşı, kil, kaolin, silika kumu, kum ve çakıl, agrega, feldispat ve mikadan oluşmaktadır. Enerji mineral sektörü yalnızca kömürden oluşmaktadır.

Ham petrol başta olmak üzere petrol ürünleri ülkenin en değerli doğal kaynaklarıdır. Ülke, Malezya Yarımadası'nın açık deniz sularına ve Borneo adasındaki Sabah ve Sarawak eyaletlerine yayılmış, doğal gaz ve ham petrol şeklindeki fosil yakıt rezervlerine sahiptir. Enerji ürünleri, ülkenin ihracattan elde ettiği gelirin en büyük katkısını oluşturmaktadır.

Malezya 2023 yılında 2,7 milyar varil kanıtlanmış ham petrol rezervi ile 49 ülke arasında 28. Sırada yer alırken, 593.8 bin varil/gün ham petrol üretimi ile 110 ülke arasında % 1 pay ile 28. sıradadır. (Wisevoter)

2023 yılında 81.1 billion cubic meters doğalgaz üretimi ile 55 ülke arasında %2 pay ile 11. sıradadır.
1 (Energy Institute)

2. MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

2.1. Ülkenin Genel Ekonomik Görünümü (2023)

GSYH (Nominal)	415,6 milyar \$
Kişi Başına GSYH (Nominal)	12.570 \$
GSYH Büyüme Hızı (Reel)	% 3,7
Enflasyon Oranı	% 2,5
İşsizlik Oranı	% 3,6
Para Birimi & Döviz Kuru	Ringgit (RM) 1 ABD \$ =4,56 RM
Toplam Rezervler	113,5 milyar \$
İhracat	313 milyar \$
İthalat	266 milyar \$
GSYH'nin Sektörel Dağılımı	Hizmetler %55,9, Sanayi %23,0, Tarım %7,8, Madencilik %8,6, İnşaat %3,6
İhracatında Başlıca Ürünler	%40,4 elektrik ve elektronik ürünler, %10,1 petrol ürünleri, %5,0 kimyasallar, %4,9 palm yağı, %4,2 LNG %4,0 Makine, ekipman ve parçaları, %3,9 Metal imalatçıları, %3,8 Optik ve bilimsel ekipman ve %2,1 demir çelik
İthalatında Başlıca Ürünler	%29,4 elektrik ve elektronik ürünler, %11,4 petrol ürünleri %8,6 kimyasallar, %7,4 makine ve ekipmanlar, %5,3 metal imalatçıları, %5,0 ham petrol, %4,6 Ulaştırma ekipmanları, %2,6 demir-çelik, %2,5 optik ve bilimsel ekipman, %2,4 işlenmiş gıda
İhracatında Başlıca Ülkeler	Singapur (%15,4), Çin (%13,5), ABD (%11,3), Hong Kong (%6,3) ve Japonya (%6,0)
İthalatında Başlıca Ülkeler	Çin (%11,9), Singapur (%7,3), ABD (%6,9), Japonya (%5,9) ve Endonezya (%5,0)
Başlıca Sanayi Dalları	Otomotiv, dayanıklı tüketim malları, tekstil ürünleri, çeşitli gıda maddeleri, inşaat malzemeleri, mobilya ve ağaç ürünleri
Başlıca Tarımsal Üretim	Kauçuk, palm yağı, kakao, hindistancevizi, pirinç, muz, ananas, durian
Madenler ve Yeraltı Kaynakları	Petrol, doğal gaz, kalay, demir, boksit, altın, silis kumu, silis kaya, kireçtaşı ve kömür
İş Konseyi Eşbaşkanları	Türk Kanadı: Dr.Mehmet Demiroğlu/TUSAŞ Malezya Kanadı: -
Malezya'nın Ülkemizdeki Temsilcileri	Malezya'nın Ankara Büyükelçisi Sayın Sazali bin Mustafa Kamal, MATRADE İstanbul Direktörü: Mr. Sadat anak Foster Maad MIDA İstanbul Direktörü: Mr Shahzul Jayawirawan Mohd Yunus

¹ https://www.energyinst.org/_data/assets/pdf_file/0006/1542714/684_EI_Stat_Review_V16_DIGITAL.pdf

2.2. Temel Ekonomik Göstergeler

Malezya İstatistik Departmanı tarafından yayımlanan verilere göre, 2023 yılında Malezya'nın nominal GSYİH'si %3,7 büyüyerek 415,6 milyar dolar olmuştur.

2023 yılı GSYİH'nin sektörel dağılımına bakıldığında; hizmetler sektörü %55,9, imalat Sektörü %23,0, tarım Sektörü %7,8, madencilik ve taş ocakçılığı % 8,6, inşaat sektörü %3,6, diğer sektörler ise % 1,1 katkı sağlamıştır.

Malezya ekonomisinde 2023 yılında kaydedilen ılımlı büyüme performansının, zayıf küresel talep ve düşük emtia fiyatlarının neden olduğu zayıf mal ihracatı performansından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

IMF'ye göre Malezya ekonomisinin 2024'te toparlanması öngörülmektedir Buna göre 2023'te kaydedilen %3,7'lük büyümenin 2024'te %4,4'e çıkması beklenmektedir. Malezya ekonomisi 2024'ün ilk çeyreğinde %4,2 ve ikinci çeyreğinde %5,9 oranında büyüme kaydetmiştir.

2023 yılında enflasyon oranı 2,5 düzeyinde gerçekleşmiştir. 2024 yılı 3. Çeyreğinde Malezya ekonomisinde %1.9 enflasyon kaydedilmiştir. (DOSM)

31 Ekim 2018'de duyurulan **Endüstri 4.0 WRD (IR4WRD)** hazırlık çalışmaları kapsamında, dijital teknolojilerin, yapay zekanın, otomasyonun ve Nesnelerin İnterneti'nin (IoT) birleşmesiyle karakterize edilmiş olup 2011 yılında başlatılmış ve 2015 yılında tanıtılmıştır. Malezya'da bu dönüşüm, elektronik, biyoteknoloji ve ileri üretim gibi yüksek teknoloji endüstrilerinde bir artışa yol açmıştır. Endüstri 4.0 ile Malezya, 2030 yılına kadar tüm sektörlerde %30 verimlilik artışı, tarım sektöründe %55 iyileştirme, üretim sektöründe %30 iyileştirme, hizmetler sektöründe %45 iyileştirme, yarı ve düşük vasıflı işgücünün %20'sini yüksek vasıflı işgücüne dönüştürmeyi ve çevrimiçi devlet hizmetlerinin %80'inin Yapay Zeka (AI) dahil olmak üzere 4IR teknoloji uygulamasıyla entegre edilmesini ve desteklenmesini hedeflemektedir. https://www.miti.gov.my/miti/resources/National%20Policy%20on%20Industry%204.0/Industry4WRD_Final.pdf

Malezya Başbakanı Dato' Seri Anwar Ibrahim, 1 Eylül 2023'te **Yeni Endüstri Master Planı (NIMP 2030)**'u duyurmuştur. NIMP 2030, imalat sektörünün Gayri Safi Yurtiçi Hasılasını (GSYİH) artırmayı içeren mikroekonomik hedeflerle ülkenin imalat sektörünü destekleme amacına yöneliktir. Hükümet, elektrik ve elektronik, özel kimyasallar, havacılık, ilaç ve tıbbi cihazlar gibi yüksek değerli ve inovasyon odaklı sektörleri destekleyecek olup dört (4) ek büyüme sektörünü hedeflemektedir: Gelişmiş Malzemeler, Elektrikli Araçlar (EV), Yenilenebilir Enerji (RE) ve Karbon Yakalama, Kullanım ve Depolama (CCUS). Malezya Hükümeti, 2024'ten 2030'a kadar NIMP 2030 Misyonlarının uygulanması için 8,2 milyar RM bütçe tahsis edeceğini duyurulmuştur.

Hızla büyüyen dijital ekonomi, Malezya'nın küresel ekonomideki konumunu yükseltmek ve ülke gelirini artırmak için yüksek potansiyele sahiptir. Temmuz 2022'de hükümet, ülkenin dijital ekonomisinin büyümesini teşvik etmek için yeni ulusal stratejik girişim olarak **Malaysia Digital'i** başlatmıştır. Desteklenen 9 sektör dijital tarım, dijital hizmetler, dijital şehirler, dijital sağlık, dijital finans, dijital ticaret, dijital içerik, dijital turizm ve islami dijital ekonomidir. Dijital Ekonomi, Malezya'nın gayri safi yurtiçi hasılasına %23 katkıda bulunarak ülkenin en önemli sektörlerinden biri niteliğindedir. Dijital ekonominin 2025 yılı sonuna kadar Malezya'nın gayri safi yurtiçi hasılasına (GSYİH) %25,5 katkıda bulunması öngörülmektedir.

Temmuz 2023'te Başbakan Dato Seri Enver İbrahim, "Madani Ekonomisi: Halkı Güçlendirmek" ekonomik çerçeve programını başlatmıştır. Programın iki ana odak noktası, Malezya'yı Asya ekonomileri arasında lider yapmak için ekonomiyi yeniden yapılandırmak ve genişleyen servetin tüm Malezyalılara eşit şekilde yararlanmasını sağlamaktır.

Madani Ekonomisi Çerçeve Programı, önümüzdeki on yıl içinde ulaşılacak kısa ve orta vadeli hedefleri içermektedir. Kısa vadeli hedefler arasında, koşulları kötü olan okullar ve kliniklerle ilgili projelerin uygulanmasını hızlandırmak ve ayrıca Malezya'daki bazı kırsal alanlarda yoksulluğu ortadan kaldırmak yer almaktadır. Küresel Rekabetçilik Endeksi'nde Malezya'nın dünyanın en büyük 30 ekonomisi ve dünyanın en büyük 12 ülkesi arasında yer alması, işgücü gelirin toplam gelirin %45'ine çıkarılması ve kadınların işgücüne katılım oranının %60'a çıkarılması orta vadeli hedefler arasında yer almaktadır.

2024 yılından sonra Hükümet, Madani Ekonomisinde haritalandırıldığı gibi ekonomik reformları daha da uygulayacak ve odak alanları arasında iş yapma kolaylığının iyileştirilmesi, daha yüksek gelirli işler yaratmak için kaliteli yatırımların teşvik edilmesi, iyi yönetişimin sağlanması ve Malezya halkının yaşam kalitesini iyileştirmeye yönelik daha iyi kamu hizmetlerine ve altyapısına yatırım yapılması planlamaktadır.

2.3. Sektörel Gelişmeler

Ulaştırma ve İletişim Sektörü

Kuala Lumpur-Singapur Yüksek Hızlı Demiryolu Projesi: Malezya'yı yüksek hızlı bir demiryolu hattı ile **Singapur'a bağlamak için** planlanmış bir demiryolu projesidir. Projenin maliyetinin yaklaşık 21 milyar dolar (100 milyar RM) olabileceği belirtilmiştir. Projenin uygulanmasına ilişkin tam çalışma belgesi, nihai bir karar almak üzere Kabine'ye sunulacaktır. Malezya Ulaştırma Bakanı, hükümet tarafından karar kesinleştirildikten sonra hükümetin Singapur ile müzakerelere başlayacağını duyurmuştur.

Toplu Hızlı Transit Putrajaya Hattı (MRT 2) Projesi (Tamamlandı): Mart 2023'te MRT 2 olarak da bilinen Toplu Hızlı Transit Putrajaya Hattı projesi faaliyete geçmiştir. Malezya'nın Klang Vadisi'ndeki ikinci hat ve ülkedeki üçüncü tam otomatik ve sürücüsüz raylı sistemdir. Projenin toplam maliyeti yaklaşık 12.48 milyar dolar (56.93 milyar RM) değerindedir. Toplam 57,7 km uzunluğundaki hat, 11'i yer altında olmak üzere toplam 37 istasyonuyla Malezya'nın en uzun metro hattıdır.

East Coast Rail Link (ECRL) projesi (Devam ediyor): Kasım 2023'te, proje sahibi Malaysia Rail Link Sdn Bhd (MRL) tarafından, toplam 3 milyar dolar (13.64 milyar RM) sözleşme değerindeki East Coast Rail Link (ECRL) ihalesi duyurulmuştur. 665 km'lik ECRL Projesi ile **Doğu Kıyısı eyaletleri** Kelantan, Terengganu ve Pahang'ı geçerek Malezya Yarımadası'nın **Batı Kıyısı**'ndaki Klang Vadisi'ne (Negeri Sembilan, Selangor ve Putrajaya) **demiryolu ile** bağlanacaktır. Projenin inşaat çalışmaları Aralık 2023'te başlamış olup projenin 2026 yılı sonunda tamamlanması beklenmektedir.

Klang Vadisi Elektrikli Çift Hatlı Faz 2 (KVDT 2) Projesi (Devam ediyor): 57.2 milyar dolar (261 milyon RM) tutarında olan Projenin sözleşmesi Haziran 2023'te yapılmıştır. Projenin, sözleşmenin başlangıç tarihinden itibaren 3 yıl içinde tamamlanması planlanmıştır. Proje, Kuala Lumpur'dan Seremban'a ve Simpang Port Klang'dan Port Klang'a kadar 265 km'lik elektrikli çift hatlı ağı kapsamaktadır.

Sarawak Pan Borneo Otoyol Projesi (LBP) (Devam ediyor): 2015 yılında eski Başbakan Najib Razak ve eski Sarawak Başbakanı Adenan Satem tarafından yaklaşık 4,47 milyar dolarlık bir maliyetle başlatılmıştır. Otoyol, Sarawak eyaletinin içinden Lundu'daki Telok Melano'dan güneye, eyaletin kuzeyindeki Miri Bölümü'ne kadar uzanmaktadır. Projenin uzunluğu yaklaşık 786.41 km'dir. Projede 10'dan fazla yerel müteahhit yer almıştır. Proje şu ana kadar yüzde 99 oranında tamamlanmıştır.

Sabah Pan Borneo Otoyol Projesi (LPB) (Devam ediyor): 2015 yılında eski Başbakan Najib Razak tarafından 6.91 milyar dolar (27 milyar RM) maliyetle açıklanmıştır. Projenin toplam uzunluğu yaklaşık 706 kilometredir. Sindumin'deki Sabah ve Sarawak sınırından Tawau, Sabah'a kadar uzanan otoyol projesidir. Proje 2016 yılında başlamış ve 2018'deki Malezya Genel Seçimleri ve hükümetin değişmesi nedeniyle bazı gecikmeler yaşanmıştır. Ardından proje yeniden başlamış olup projenin inşaatının yüzde 82'si tamamlanmıştır. Ocak 2025'te projenin tamamlanması beklenmektedir.

Johor Bahru-Singapur Hızlı Transit Sistemi Bağlantısı Projesi: Malezya'nın en büyük ikinci şehri Johor Bahru ile Singapur'daki Woodlands'ı Johor Boğazı'nı geçerek birbirine bağlayacak, (Malezya: 2,7 km ve Singapur: 1,3 km) olmak üzere iki istasyona sahip yaklaşık 4 km uzunluğunda bir demiryolu mekik bağlantısı ve uluslararası bir hızlı transit sistemidir. Malezya bölümünün inşaatı 22 Kasım 2020'de, Singapur bölümünün inşaatına ise 22 Ocak 2021'de başlanmıştır. Projesinin Aralık 2026'ya kadar tamamlanması beklenmektedir.

Enerji Sektörü

Malezya'nın enerji üretimi, dağıtımı ve tüketimi konularını kapsayan enerji politikaları Malezya Hükümeti tarafından oluşturulmaktadır. Politikaya katkıda bulunan devlet kurumları Enerji, Yeşil Teknoloji ve Su Bakanlığı, Enerji Komisyonu (Suruhanjaya Tenaga) ve Malezya Enerji Merkezi'dir.

Malezya Sabah Eyaleti Enerji Politikası: Eyalet Hükümeti, Ocak 2024'ten itibaren Federal Hükümet'ten elektrik arzı üzerinde düzenleyici kontrolü devralmıştır (Daha önce, Sabah'ın enerji manzarası Federal Hükümet, Tenaga Nasional Berhad ve Enerji Komisyonu'nun (ST) yetki alanı içindeydi ve özerkliği ve karar verme yeteneklerini ve enerji kaynakları yönetimini sınırlamaktaydı) Böylece, bu yeni politika ile Sabah, bir Devlet Yasal Organı olarak Sabah Enerji Komisyonu (ECoS) aracılığıyla Eyaletteki elektrik tedarik faaliyetlerini düzenleme yetkisine sahip hale gelmiştir. Eyalet Hükümeti, ECoS aracılığıyla Sabah'taki enerji sektörünün tam düzenleyici kontrolüne sahip olarak, Sabah'ın bütünsel kalkınma planı doğrultusunda yasaların çıkarılması, politika oluşturma ve elektrik ve yenilenebilir enerji altyapıları gibi konularda karar verebilecek yetkili otorite durumuna gelmiştir.

Malezya Sarawak Eyaleti Enerji Politikası: Malezya Enerji ve Çevre Sürdürülebilirlik Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Sarawak Energy, Sarawak eyaletinde elektriğin üretimi, iletimi ve dağıtımından sorumlu tam entegre bir elektrik kuruluşu olan devlete ait bir şirkettir. Elektrik Federal Hükümetin yetki alanında olmasına rağmen, Sarawak'ın enerji politikası, Malezya'nın kuruluşundan bugüne kadar kendi yetkisi altındadır.

19 Eylül 2022'de Malezya Hükümeti, makroekonomik dayanıklılığı ve enerji güvenliğini artırmak, sosyal eşitlik ve satın alınabilirliği sağlamak ve çevresel sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla **2022-2040 Ulusal Enerji Politikası**nı başlatmıştır. Düşük Karbon Aspirasyonu 2040 girişimi çerçevesinde anılan politika ile özellikle aşağıdakilere odaklanarak ulaşılmaları amaçlanmaktadır:

Hedef	2018	2040
Kent içi toplu taşıma modal payında artış	20%	50%
Elektrikli araç (EV) penetrasyonunun artırılması	<1%	38%
Ağır taşımacılıkta alternatif düşük karbonlu yakıtlar	B5 karışımı	B30 karışımı
LNG'nin deniz taşımacılığında alternatif yakıt olarak kullanımı	0%	25%
Endüstriyel ve ticari enerji verimliliği tasarruf yüzdesinde artış	<1%	11%
Konut enerji verimliliği tasarrufu yüzdesinde artış	<1%	10%
Yenilenebilir enerjinin toplam kapasitesinde artış	7.597 MW	18.431 MW
Kurulu kapasitede kömürün azaltılması	31.4%	18.6%
Toplam birincil enerji arzındaki yenilenebilir enerji yüzdesindeki artış	7.2%	17%

27 Temmuz 2023 tarihinde, Malezya Ekonomi Bakanlığı tarafından ülkenin enerji geçiş çabalarını hızlandırmak için **Ulusal Enerji Dönüşümü Yol Haritası (NETR)** yayımlanmıştır. NETR, temiz enerjiye geçişi hızlandırmayı hedeflerken, Ulusal Enerji Politikası 2022-2040, enerji ortamının dönüşümü için zemin hazırlamıştır.

Bu doğrultuda, NETR yol haritasının 2050 yılına kadar aşağıdakileri başarması **hedeflenmektedir**:

- Enerji üretim karışımında yenilenebilir enerjinin kullanımının artması
- Elektrik üretim karışımından aşamalı olarak ve tamamen kömürün kaldırılması
- İsrafi önlemek ve dolaylı olarak yerli kaynakların ömrünü uzatmak için konut, ticari, endüstriyel ve ulaşım gibi kilit sektörlerde enerji tüketiminin optimize edilmesini içeren, özellikle talep tarafı yönetiminden geniş tabanlı enerji verimliliği girişimleri izlenmesi
- Ulaşım sektöründe elektrifikasyon ve biyoyakıtlara geçişin hızlandırılması

NETR'nin geliştirilmesine paralel olarak, Ekonomi Bakanlığı, YE ile ilgili mevcut politikaları gözden geçirmek ve güncellemek için Doğal Kaynaklar, Çevre ve İklim Değişikliği Bakanlığı (NRECC) ile işbirliği yaparak aşağıdaki **kararları** almışlardır:

- Mevcut yenilenebilir enerji kapasitesi hedefini 2040'ta %40'a ve 2050'de %70'e çıkarmak. (Böylece çok uluslu yenilenebilir enerji şirketlerini Malezya'da faaliyet göstermeye çekerek yeni ekonomik fırsatlar yaratması beklenmektedir.)
- Yenilenebilir enerji değer zincirine yatırımı teşvik etmek için bağımsız bir sistem kavramına dayalı programları çeşitlendirmek
- Hükümet binalarında güneş enerjisi sistemlerinin kurulmasının artırılması
- Bir elektrik değişim sisteminin kurulması yoluyla sınır ötesi yenilenebilir enerji ticaretinin oluşturulması

Malezya'nın yükselen petrol ve gaz sektörü, yatırımcıların arama ve üretim yatırımlarına yönelmesiyle ivme kazanmaktadır. Shell, Inpex Corp ve PTT Exploration and Production (PTTEP) dahil olmak üzere uluslararası ve bölgesel petrol şirketleri, hükümetin 2021, 2022 ve 2023'te art arda petrol ihale turları başlatmasının ardından Malezya'da yatırım yapma taahhütlerini güçlendirmiştir. Aralık 2023 itibarıyla, sektörde 30'dan fazla yabancı şirket Malezya'da faaliyet göstermektedir.

Tenaga Nasional Berhad (TNB), Malezyalı çok uluslu elektrik şirketidir ve Malezya ulusal varlık fonu olan Khazanah Nasional'ın şirketlerinden biridir. TNB'nin temel faaliyetleri elektrik üretimi, iletimi ve dağıtımı olup Malezya Yarımadası, Sabah ve Labuan Federal Bölgesi'ndeki tüm elektriği iletmekte ve dağıtmaktadır. TNB'nin diğer faaliyetleri arasında elektrik santrallerinin onarımı, test edilmesi ve bakımı, elektrik santralleriyle ilgili ürünler için mühendislik, tedarik ve inşaat hizmetleri sağlanması, yüksek gerilim şalt cihazlarının montajı ve üretimi, kömür madenciliği ve ticareti bulunmaktadır. Yenilenebilir enerji alanında, Aralık 2023 itibarıyla TNB, Malezya Yarımadası'nda (2.536,1 MW büyük hidro dahil) toplam 3.119 MW ve Birleşik Krallık (BK), İrlanda, Avustralya ve Türkiye genelinde ağırlıklı olarak güneş, rüzgar ve hidro enerji üretim varlıklarını içeren 1.183 MW brüt portföye sahiptir.

Ocak 2024 itibarıyla Samaiden Group Bhd, Tenaga Nasional Bhd'ye (TNB) altı megavatlık net ihracat kapasitesi sağlamayı hedeflemekte olup, bu kapsamda TNB, Johor, Tangkak'ta yedi megavat kurulu güce sahip bir biyokütle enerji santrali inşa etmek ve işletmek için Enerji Komisyonu'ndan onay almıştır. TNB'ye elektrik tedarik anlaşması 21 yıl sürecek olup 22 Ocak 2027'de başlaması planlanmaktadır.

Sime Darby Property ve TNB'nin bir yan kuruluşu olan GSPARX Sdn Bhd, Temmuz 2024'te ortak girişimlerini duyurmuş olup bu kapsamda 2030 yılına kadar Kapsam 1 ve 2 emisyonlarının %40'ının azaltılması hedeflenmektedir.

TNB ile eyalet hükümetinin yan kuruluşu Worldwide Holdings Berhad arasında Mart 2024'te yeni bir mutabakat zaptı imzalanmış olup söz konusu stratejik ortaklık ile 2040 yılına kadar yenilenebilir kaynaklardan 3.000 MW enerji üretilmesi beklenmektedir.

TNB, Selangor Eyalet Hükümeti ile ortaklık içinde, Malezya'nın 2050 yılına kadar net sıfır emisyon hedefine uyum sağlayarak yenilenebilir enerji (RE) sektörüne yönelik işbirliği halinde olup Mart 2024'te bir Mutabakat Zaptı imzalanmıştır. Bu kapsamda, Mukim Ulu Bernam'da bulunan ilk merkezi güneş parkları projesinin 2026 yılı başlarında tamamlanması planlanmakta ve yıllık 95.053 metrik ton karbondioksiti telafi etmesi beklenmektedir.

Petronas, Malezya hükümetinin %100 sahibi olduğu ve Malezya'daki petrol ve gaz kaynaklarına ilişkin genel haklara sahip olan Malezyalı bir petrol ve gaz şirketi olup, dünya çapında 30'dan fazla ülkede faaliyet göstermektedir ve petrol ve gaz operasyonlarında 30 yılı aşkın deneyime sahiptir. İş faaliyetleri, petrol ve gaz arama ve üretiminden, petrol rafinerisine, petrol ürünlerinin pazarlanmasına ve dağıtımına, ticarete, gaz işleme ve sıvılaştırmaya, gaz iletim boru hattı operasyonlarına, sıvılaştırılmış doğal gaz pazarlamasına, petrokimya üretimi ve pazarlamasına, nakliye ve gayrimenkul yatırımına kadar uzanmaktadır.

Petronas ayrıca, Malezya'daki petrol ve gaz endüstrisinde hem Yukarı Akış hem de Aşağı Akış faaliyetlerine ilişkin hizmet ve ürün sağlayan satıcı olarak katılmak isteyen üçüncü taraf yüklenicilere lisans vermekten sorumlu bir otoritedir. Bunun yanı sıra, Petronas hükümete petrol ve gaz konuları ve düzenlemeleri ile ilgili profesyonel danışmanlık hizmeti sunmaktadır.

Petronas, Malezya hükümeti için önemli bir gelir kaynağı sağlamıştır. Şirket 2023 yılında hükümete toplam 40 milyar RM (8,8 milyar \$) temettü ödemiş olup 2024 yılı için 32 milyar RM (7,5 milyar \$) ödemesi beklenmektedir. Petronas, kuruluşundan bu yana temettüler, vergiler ve nakit ödemeler yoluyla Malezya ekonomisine 1,4 trilyon RM katkı sağlamıştır.

Gentari Sdn Bhd, PETRONAS'ın yetkisi altında, Eylül 2022'den itibaren Yenilenebilir Enerji, Hidrojen ve Yeşil Hareketliliğe odaklanan bağımsız bir kuruluştur.

Gentari, yenilenebilir enerji çözümlerini ve yeşil mobilitayı entegre etmek, EV şarj istasyonları inşa etmek ve kurmak, yeşil mobilite tedarik zinciri için düşük karbonlu hidrojenin geliştirilmesi, 10 hastaneye elektrikli araç (EV) şarj tesislerini kurmak, Asya Pasifik'te yeşil amonyağın üretimini, nakliyesini, depolanmasını ve kullanımını kapsayan küresel bir yeşil amonyak değer zincirinin kurulmasını ortaklaşa araştırmak, güneş enerjisi çiftli kurulması amaçlarına yönelik yerli/yabancı kamu ve özel kurumlarla bir dizi MoU imzalamıştır.

Otomotiv Sektörü

Malezya Başbakanı Datuk Seri Anwar İbrahim'in Nisan 2023 tarihinde Pekin ziyareti kapsamında toplam 170 milyar RM değerindeki 19 adet işbirliği anlaşması imzalanmış olup bunlar arasında Malezya Otomotiv Yüksek Teknoloji Vadisi (AHTV) Projesi önem arz etmektedir. AHTV projesi, Perak Tanjong Malim Proton City'de konumlanması planlanan hub ile, Geely öncülüğünde DRB-HICOM Berhan işbirliğinde gerçekleşecek olup gelecek 10 yılda toplam 32 milyar RM yatırım çekmesi beklenmektedir.

Proje kapsamında yer alacak yatırımların, MIDA tarafından sunulan desteklerden ve Malezya Hükümetinin sağlayacağı teşvik paketinden faydalanması mümkündür.

MIDA Genel Müdür Yardımcısı Lim Bee Vian'in yaptığı açıklamaya göre, normal yatırım teşvik süresi olan 5 ila 10 yıllık vergisel destekler, AHTV'ye yatırım yapmayı planlayan şirketler için yatırımın değerine bağlı olarak 15 yıla kadar uzatılabilecektir. Buna göre; 10 milyon RM'den 500 milyon RM'ye kadar olan yatırımlar için 10 yıla kadar, 500 milyon RM'den fazla yatırımlar için ise 15 yıla kadar vergi teşvikleri sunulacaktır. Öte yandan, 2023 bütçesi kapsamında Proje için MIDA'nın hibe desteği vermediğini ancak hibe vermeye yönelik çalışma yürüttüklerini belirtmiştir. Yerel satıcılara yönelik ise, mevcutta sunulan teşviklerin daha da genişletilmesi mümkün olabilecektir.

Ağustos 2024'te Perak Başbakanı Datuk Seri Saarani Mohamad, Perak, Tanjung Malim'deki AHTV projesinin önemli yatırımcılarından Geely Holding Group Co Ltd'nin (Geely) Perak eyalet hükümetine ana planını sunduğunu ve bunun projenin gelişiminde önemli bir adım olduğunu belirtmiştir. Bu kapsamda Proton ve Geely'nin, Tanjung Malim'e daha fazla elektrikli araç üretmesi planlanmaktadır. Geely ayrıca Teknik ve Mesleki Eğitim ve Öğretim (TVET) ve otomotiv teknolojisine yönelik bir üniversite kurmayı planlamaktadır. Şubat 2024'te yapılan bir duyuruda, Proton'un araştırma ve tasarım tesisleriyle birlikte üretim tesislerini 2026 yılına kadar AHTV'deki yeni tesise taşıyacağı bildirilmiştir.

Sibergüvenlik

Ulusal Siber Güvenlik Ajansı (The National Cyber Security Agency - NACSA), Malezya'nın ulusal siber güvenlik düzenlemelerini geliştirme ve uygulama konusunda birincil otoritesi olarak hizmet vermektedir. Malezya hükümeti, 2024 yılında, ülkenin kritik bilgi altyapısını ortaya çıkan siber tehditlere karşı korumak için daha güçlü bir düzenleyici çerçeve oluşturan Siber Güvenlik Yasa Tasarısı 2024'ü yürürlüğe koymuştur. Söz konusu mevzuat kapsamında, hükümete siber güvenlik konularında tavsiyelerde bulunmak üzere Başbakan başkanlığındaki Ulusal Siber Güvenlik Komitesi'ni (NCSC) kurulması yer almakta olup; ayrıca İletişim Bakanlığı, özellikle ırksal, kraliyet ve dini hoşnutsuzluğu kışkırtan içerikler (Üç R) olmak üzere çevrimiçi platformlardaki zararlı içerikleri ele almak için belirli önlemleri uygulamaktan sorumludur.

Malezya hükümeti, ulusal siber güvenlik hazırlığını artırmak ve ülkenin savunma önlemlerini yükseltmek için 434 milyon dolar tahsis ederek Malezya Siber Güvenlik Stratejisi'ni (MCSS) 2020-2024 başlatmıştır.

Kasım 2023'te **BlackBerry Ltd (Kanada şirketi)**, ülkenin **siber güvenlik** ortamını güçlendirmek için Malezya hükümetiyle bir yazılım ve hizmet anlaşması imzalamıştır. Anlaşma, Malezya hükümetinin güvenilir siber güvenlik çözümlerinin tamamından yararlanmasını ve Malezya İletişim ve Multimedya Komisyonu'nun (MCMC) bütünlüğünü desteklerken, ülkenin işgücünü gelişmiş siber güvenlik teknolojisi ve eğitimi ile geliştirmesine yöneliktir. BlackBerry firmasının 2024 yılında Kuala Lumpur'da birinci sınıf bir **Siber Güvenlik Mükemmeliyet Merkezi (CCoE) kurması ve aynı zamanda Asya-Pasifik bölgesindeki ilk CCoE'si olması** beklenmektedir.

Savunma Sektörü

Mayıs 2023'te **Endonezya ve Malezya Hükümetleri**, devlet tarafından işletilen uçak üreticisi PT Dirgantara Indonesia (PTDI) ve Malezya Uçak Muayene, Onarım ve Revizyon Deposu (AIROD) Sdn Bhd aracılığıyla, Langkawi'de düzenlenen 16. Uluslararası Denizcilik ve Havacılık Fuarı (LIMA) 2023'ün oturum aralarında **savunma sanayii sektöründe iki mutabakat zaptı (MoU)** imzalamıştır. Anlaşmalar, PTDI'nin N219 uçağının reklamını ve satışını yapmayı ve hava yapısını geliştirmek için PTDI ile AIROD arasındaki işbirliğini teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Mayıs 2023'te düzenlenen LIMA fuarında Malezya hükümeti, Türk Havacılık ve Uzay Sanayii (TUSAŞ) ile üç Anka-S İHA için 423,8 milyon Malezya ringgiti (yaklaşık 89,4 milyon ABD doları) değerinde bir sözleşme imzalamış olup, dronların teslimatlarının 2025'te başlaması planlanmaktadır.

DSA 2024'te, Kraliyet Malezya Hava Kuvvetleri'nden (RMAF) bir temsilci tarafından, Malezya Anka-S dronlarının Türk Havacılık ve Uzay'ın üretim tesisinde montajının devam ettiği ve anılan programdaki ilerlemeyi izlemek için altı RMAF personelinden oluşan bir ekibin Türkiye'de olduğu ifade edilmiştir.

Mayıs 2023'te düzenlenen LIMA 2023 sırasında **Malezya, Güney Kore Savunma Bakanı ve Kore Havacılık ve Uzay Sanayii (KAI) başkanı**, 920 milyon ABD doları değerinde **18 adet FA-50 uçağı** ve desteği için sözleşmenin imzalamışlardır. FA-50'lerin, şu anda 12 Hawk 208 hafif saldırı uçağı ve dört Hawk 108 gelişmiş jet eğitim uçağı işleten Malezya Kraliyet Hava Kuvvetleri (RMAF) filosundaki BAE Systems Hawks'ın yerini alması beklenmektedir. Eylül 2024 itibarıyla, Malezya Kraliyet Hava Kuvvetleri (RMAF) için 18 adet FA-50M Hafif Savaş Uçağı'nın (LCA) inşası yüzde 39'a ulaşmıştır.

Mayıs 2023'te düzenlenen LIMA 2023 sırasında imzalanan bir diğer anlaşma, **Malezya Savunma Bakanlığı (MoD) ile LEONARDO İtalya arasında iki ATR 72 Deniz Karakol Uçağı (MPA)** varyantı ve yaklaşık 173,1 milyon dolar (RM789,6) değerinde **ilgili entegre lojistik destek ve eğitim hizmetleri** için imzalandı. ATR 72 bölgesel nakliye uçağının en son özel varyantı, deniz gözetimi, denizaltı karşıtı savaş (anti-submarine warfare- ASW), yüzey karşıtı birim savaşı (anti-surface unit warfare - AsuW), arama ve kurtarma çevresel izleme, tıbbi tahliye ve personel ve malzemelerin taşınması gibi görevleri yerine getirmek için tasarlanmıştır.

DSA 2024 sırasında Leonardo ve Malezya hükümeti, ATR 72 MPA tedarikini desteklemek için 855 milyon Malezya ringgiti (yaklaşık 180,4 milyon ABD doları) değerinde bir endüstriyel iş birliği programı için bir anlaşma imzalanmıştır.

DSA 2024 sırasında Naval Shipyard Sdn Bhd'nin (LUNAS) Endonezya devlet gemi yapımcısı PT PAL ile bir mutabakat zaptı imzalanmıştır. MOU'nun amacı, yeni gemilerin inşasını desteklemek ve mevcut filoların bakım ve modernizasyon yeteneklerini geliştirmek için işbirliklerini kolaylaştırmaktır. Lumut Naval Shipyard (LUNAS), Malezya'ya ait bir gemi inşa şirketi olup, Kraliyet Malezya Donanması (RMN) üslerinden biri olan ve Malezya genelinde birkaç tersanesi bulunan Perak, Lumut'ta bulunmaktadır.

Türk savunma sektörünün lider şirketi STM, "Littoral Mission Ship Batch-2 (LMSB2)" projesi kapsamında Royal Malaysian Navy (RMN) için üç korvet inşa edecektir. Kabul Mektubunun teslim töreni DSA 2024 sırasında imzalanmış olup geminin 2027'de suya indirilmesi ve Malezya'ya teslim edilmesi beklenmektedir.

Havelsan Malezya Silahlı Kuvvetleri'ne atış simülatörleri sağlamak için Malezyalı şirket Widad Business Group ile bir mutabakat zaptı imzalamış olup, böylece her iki tarafın bir Silah Eğitimi Atış Simülatörü'nü (WeTSS) belirlemesini ve geliştirmesini sağlamanın yanı sıra, Malezya Silahlı Kuvvetleri (ATM) ve diğer kolluk kuvvetleri tarafından kullanılabilir silah ve uygun eğitim türünü ortaklaşa incelemeyi amaçlanmaktadır.

SME Ordnance Sdn Bhd DSA 2024 sırasında Endonezyalı bir şirket olan PT. Dwimitra Pasifik Internasional ile stratejik bir mutabakat zaptı imzalanmıştır. Söz konusu MOU uyarınca SME Ordnance, Endonezya'daki spor atıcılık deneyimini geliştirmek için tasarlanmış bir dizi üstün mühimmat ürünü tedarik edecektir. SME Ordnance, National Aerospace and Defence Industries Sdn Bhd'nin (Maliye Bakanlığı'na ait) bir yan kuruluşudur ve mühimmat üretimi ve pazarlamasında uzmanlaşmıştır.

2023 ve 2024 yıllarında Türkiye ve Malezya arasında imzalanan veya yürürlüğe giren anlaşmalar aşağıda verilmektedir:

1. Temmuz 2023'te **Türkiye-Malezya Serbest Ticaret Anlaşması (STA) 2.Dönem Ortak Komite Toplantısı (OKT)** Malezya'nın Kuala Lumpur şehrinde gerçekleştirilmiştir. Toplantının akabinde **2. Dönem Ortak Komite Toplantısı Mutabakat Zaptı** imzalanmıştır. Türkiye ile Malezya arasında 2015 yılında imzalanan ve Eylül 2022'de hizmetler, e-ticaret ve yatırımları da kapsayacak şekilde genişletilmiş olan Serbest Ticaret Anlaşması (STA) metninin ülkemizde yürürlük süreci devam etmektedir.
2. Haziran 2023'te **MÜSİAD**'ın Malezya'ya yaptığı ticaret heyeti sırasında, **Malezya Üreticiler Federasyonu (FMM)** ile karşılıklı anlayışı geliştirmek ve iki örgüt arasındaki ticari ve ekonomik işbirliğini geliştirmek için Mutabakat Zaptı (MOU) imzalanmıştır.
3. Eylül 2023'te **KOSGEB** (T.C. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) ile **SME Corporation Malaysia** arasında KOBİ'ler alanında işbirliğini bir üst seviyeye çıkarmak ve kurumlar arası işbirliğini geliştirmeyi amaçlayan bir Mutabakat Zaptı (MOU) da imzalanmıştır.
4. Ağustos 2023'te **TP OTC (Turkish Petroleum Offshore Technology Center) ile Petronas Carigali Arasında Mutabakat Zaptı** İmza Töreni gerçekleştirilmiştir.
5. Mayıs 2023'te düzenlenen LIMA 2023 sırasında **Malezya Savunma Bakanlığı (MoD) ile Türk Havacılık ve Uzay Sanayii arasında "Faz 1"** anlaşması olarak tanımlanan ve değeri 87,7 milyon doları (400 milyon RM) aşan üç adet Anka orta irtifa, uzun kalışlı insansız hava sistemi (İHA) için bir anlaşma imzalanmıştır. Anlaşma Anka insansız hava aracı ve yer kontrol istasyonunun yanı sıra eğitim ve lojistiğini kapsamaktadır.
6. Mayıs 2023'te düzenlenen LIMA 2023 sırasında **Tusaş, Havelsan ve Titra arasında** bir işbirliği anlaşması imzalanmıştır.

7. Malezya İç Ticaret ve Geçim Bakanı Datuk Armizan bin Mohd Ali başkanlığındaki bir heyet 8-11 Eylül 2024 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Ziyaret kapsamında 10 Eylül 2024 tarihinde **Rekabet Kurumu** Başkanlığı ile Malezya Rekabet Komisyonu arasında bir Mutabakat Zaptı imzalanmıştır.
8. DSA 2024 sırasında imzalanan anlaşmalardan biri, **Roketsan**'ın Malezya Silahlı Kuvvetleri'ne (ATM) 18 tanksavar güdümlü silah (Karaok) tedarik etmesi olup, teslimatın 2026 başlarında yapılması beklenmektedir.
9. **STM**, "Littoral Mission Ship Batch-2 (LMSB2)" projesi kapsamında Malezya Kraliyet Donanması (RMN) için üç korvet inşa edecek olup Kabul Mektubunun teslim töreni, Malezya Savunma Bakanı Mohamed Khaled Nordin ve STM Genel Müdürü Özgür Güler'ün katılımıyla DSA 2024 sırasında imzalanmıştır. Geminin 2027'de suya indirilmesi ve Malezya'ya teslim edilmesi beklenmektedir.
10. **Havelsan** Malezyalı şirket Widad Business Group ile DSA 2024'te Malezya Silahlı Kuvvetleri'ne atış simülatörleri sağlamak için bir mutabakat zaptı imzalamıştır. Böylece, Malezya Silahlı Kuvvetleri tarafından kullanılacak bir Silah Eğitim Atış Simülatörü (WeTSS) belirlemek ve geliştirmek için ortaklık kurulacaktır.

Malezya'da Savunma Sektörüne İlişkin Kamu Otoritelerinin Bağlantıları Aşağıda Verilmektedir;

Ministry of Defense Malaysia

Malaysian Armed Forces HQ

Malaysian Army

Royal Malaysian Navy

Royal Malaysian Air Force

Science and Technology Research for Defense (STRIDE)

Malaysia Institute Defense & Security MiDAS

National Aerospace Industry Coordinating Office (NAICO)

Malaysian Space Agency (MYSA)

3. ÜLKE PAZARININ GENEL ÖZELLİKLERİ

3.1. Dağıtım Kanalları

Malezya pazarına ürün satmak isteyen ihracatçı firmalar için yerel bir distribütör veya acente aracılığı ile faaliyetlerin yürütülmesi tavsiye edilmektedir. Bu durum hem mal hem hizmet ihracatçıları için geçerlidir.

Yerel bir distribütör genellikle gümrükleme işlemleri, yerleşik toptancılar / perakendecilerle ilişkiler, ürünü doğrudan büyük şirketlere veya kamuya pazarlama ve satış sonrası hizmetlerden sorumludur. Benzer şekilde hizmet ihracatçıları ise yerel bir ortak ile çalışmayı tercih etmektedirler.

Aşağıda Malezya ekspres teslimat faaliyeti gerçekleştiren bazı firmaların isimleri verilmektedir;

Yerel şirketler:

Pos Malaysia

City Link Express

GDExpress

Malaysian Express Worldwide

Nationwide Express
M Xpress Courier
Flash Express
J&T Express
Ninja Van
Kex Express

Uluslararası şirketler:

DHL Worldwide Express
FedEx
Overseas Courier Service OCS
Red Box Asia Pte Ltd
S.O.S. Express
United Parcel Service (UPS)

Malezya’da Önemli E-Ticaret Lojistik Merkezleri

1. Cainiao Aeropolis Electronic World Trade Platform (eWTP) Merkezi

KLIA havalimanı yakınında bulunan merkez 2020 yılından beri, Malezya Havalimanları ve Cainiao HK (Alibaba Group'un lojistik kolu) arasında bölgesel bir e-Ticaret ve lojistik merkezi geliştirmek amacıyla faaliyet göstermektedir. Alibaba Group'un Çin dışındaki en büyük eWTP'sidir. Cainiao Aeropolis eWTP Hub, Malezya, 1.1 milyon metrekarelik depo alanı ile 60 dönümlük (2.6 milyon metrekare) bir alanda yer almaktadır. Yerel ortakları Pos Aviation, MABKargo ve GTR Air Cargodur. Malların teslimatı için ise GDex, Pos Laju, J&T Express ile çalışmaktadır.

2. Lazada Lojistik

Lazada, Alibaba Group'un bir yan kuruluşu olup, Malezya’da Subang, Puchong ve Penang’da yer alan kendi tesislerinde ve Cainiao Aeropolis lojistik merkezlerinde faaliyetlerini yürütmektedir. Firma ayrıca, ülke genelinde 40'tan fazla teslimat ara dağıtım birimine sahiptir.

3. Shopee

Singapur merkezli Shopee'nin Malezya'da lojistik merkezi bulunmamaktadır. Shopee işlemlerini, Pos Laju, DHL eCommerce, J&T Express ve Ninja Van gibi üçüncü taraf lojistik sağlayıcılarıyla ortaklık yaparak gerçekleştirmektedir.

3.2. Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

Malezya'daki fikri mülkiyet hakların korunması; patentlerin, ticari markaların, endüstriyel tasarımların, telif haklarının, coğrafi işaretlerin ve entegre devrelerin düzen tasarımlarından oluşur. Malezya, Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) üyesidir ve fikri mülkiyet haklarına ilişkin Paris Sözleşmesi ve Bern Sözleşmesine taraftır.

Buna ek olarak, Malezya ayrıca Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) himayesinde imzalanan Fikri Mülkiyet Haklarının Ticaretle İlgili Yönleri Anlaşması'nı (TRIPS) da imzalamıştır.

Ticari markalarını Malezya pazarında koruma altına almak veya patentlerini tescil ettirmek isteyen firmalarımız Türkiye’de bulunan marka ve patent büroları kanalıyla ya da Malezya’da yerleşik marka ve patent danışmanları aracılığıyla tescil başvurularını Malezya Fikri Mülkiyet Kurumuna (MyIPO - <https://www.myipo.gov.my/en/home/>) iletmelidirler.

Malezya’da yerleşik marka ve patent danışmanları aşağıdaki adreslerde listelenmektedir:

<https://www.myipo.gov.my/en/managing-your-trade-mark/?lang=en%2F#trademark-agent>
<https://estatus.myipo.gov.my/index.php?r=ptagentactive>

3.3. Tüketici Eğilimleri

Malezya nüfusunun yaklaşık %70'ini Malaylar, %23'ünü Çinliler, %7'sini ise Hintliler oluşturmaktadır. Bu nedenle tüketici tercihlerini değerlendirirken bu üç etnik grubu göz önünde bulundurmak gerekir.

Dini dağılım ise şu şekildedir: İslam (%63,7), Budizm (%17,7), Hristiyan (%9,4), Hinduizm (%6,0), Konfüçyizm/Taoizm ve diğer (%2,3). Ülkedeki Müslüman nüfusun yoğunluğu dikkate alındığında, özellikle gıda ürünlerinde helal ürünlerin -zorunlu olmamakla birlikte- tercih edilebileceği de göz önünde bulundurulabilir.

Ülkenin Çin ile olan nüfussal ve ekonomik-ticari bağlarından dolayı, Çin ürünlerine talep çok yüksektir. Çin'in lojistik yakınlığı nedeniyle ürünlerin kolay, ucuz ve hızlı ulaşması, ve üretimdeki düşük maliyetler önemli avantaj oluşturmaktadır. Ancak son dönemde Malezya'da Çin ürünlerinin düşük kaliteli olduğu imajı yerleşmeye başlamıştır. Malezyalılar Türklere ve Türk ürünlerine ise yüksek kaliteli gözüyle bakmakta ve pozitif Türk ürünü algısı bulunmaktadır.

Malezya, Güneydoğu Asya'nın en hızlı büyüyen e-ticaret pazarları arasında yer almaktadır. Malezya e-ticaret pazarının 2023 yılında bir önceki yıla kıyasla %12,5 oranında büyüyerek yaklaşık 13,3 milyar dolar büyüklüğüne ulaşmış olması beklenmektedir.

Malezya'da dijital dönüşüm robotikten yapay zekaya (AI), nesnelerin internetine (IoT), bulut teknolojisine, blockchain'e, siber güvenliğe ve hiper ölçekli veri merkezlerini kapsayacak şekilde gerçekleşmektedir.

3.4. Perakende Ticaret

Malezya perakende sektörü, süpermarketler, hipermarketler, marketler ve mağazalar gibi dağıtım kanalları da dahil olmak üzere gıda ve içecekler, kişisel bakım, ev bakımı, giyim, ayakkabı, aksesuarlar, mobilya, oyuncaklar, elektronik, ev aletleri gibi ürünlere göre segmentlere ayrılmıştır.

Malezya'nın perakende ticareti, 2023'te gayri safi yurtiçi hasılaya (GSYİH) yaklaşık %8,5 katkıda bulunarak ülkenin en büyük endüstrilerinden biri haline gelmiştir. (Statista)

2023'te Malezya perakende pazarı büyüklüğü 84,63 milyar ABD doları olarak kaydedilmiş olup, 2024'te 89,66 milyar ABD dolarına ve 2029'a kadar 119,64 milyar ABD dolarına ulaşması beklenmektedir. (Mordor Intelligence)

2024'ün ikinci çeyreğinde, Malezya'nın perakende satış büyümesi %0,6 olarak gerçekleşmiş olup ve tahmin edilen %1,7 büyüme oranının altında kalmıştır. Artan yaşam maliyetleri ve hizmet vergisi oranları gibi zorluklar perakende harcamalarını etkilemiş olup, anılan dönemde mağaza satışlarında (department stores) %13,8 düşüş yaşanmış, bunu mobilya (-%4,6) ve süpermarket (-%3,9) izlemiştir. En iyi performansı gösterenler eczane ve kişisel bakım mağazaları (%7,6 büyüme) ile marketler ve mini marketler (%7 büyüme) olmuştur. Bir sonraki çeyrekte en fazla büyüme gerçekleşmesi beklenen sektörler %7,4 büyüme ile moda mağazaları ve %7,3 büyüme ile süpermarketler şeklindedir. (DOSM)

Bununla birlikte, Malezya'daki perakende sektörünün 2024'ün üçüncü çeyreğinde %3,6 ve 2024'ün son çeyreğinde %3,2 büyümesi beklenmektedir. (Malaysia Retail Group)

Malezya perakende pazarındaki önemli oyuncular arasında B.I.G. Store Sdn Bhd, 7-Eleven, MJ Department Stores Sdn Bhd, Lotus, AEON, Lulu, Sogo, Mydin, Parkson, NSK, Mercato, Cold Storage, Village Grocer, Eonsave, TF Value-Mart ve Giant yer almaktadır.

Malezya'daki en büyük market perakendecisi, Japonya kökenli **AEON Co. (M) Bhd**'dir ve ülke genelinde önemli bir pazar varlığına sahip olan AEON Stores, AEON Big ve AEON MaxValu dahil olmak üzere birden fazla şubesi bulunmaktadır. Şu anda AEON'un ülkede 63 mağazası bulunmaktadır. AEON, diğer premium perakende mağazalarına kıyasla biraz daha düşük fiyatlarla yiyecek ve içecekler, kişisel ve ev bakımı, giyim, ayakkabı, ev aletleri ve elektronik dahil olmak üzere geniş bir ürün yelpazesi sunmaktadır.

Yerel perakendecilerden biri, çeşitli taze ürün ve ev ürünleri yelpazesiyle tanınan **NSK Trade City**'dir. NSK müşterilerine toptan ve toplu alım seçenekleri sunmakta ülke çapında 17 satış noktasına sahiptir.

Bir diğer yerel oyuncu ise, yalnızca perakende ve ticaretle değil, aynı zamanda emlak, çelik, tarım ve hizmetlerde de geniş çaplı iş faaliyetlerinde bulunan uluslararası bir kuruluş olan Lion Group'un perakende bölümü olan **Parkson**'dur. Parkson perakende hatları takım elbise, palto, elbise ve ev mobilyası gibi giyim ürünleridir. Parkson, 2017'den bu yana Suria KLCC, Megamall Kuantan, Melaka Mall, Maju Junction KL, Sungei Wang KL, The Spring Kuching Sarawak, Nu Sentral KL, MyTown Alışveriş Merkezi, Puchong Mall ve diğer mağazalar da dahil olmak üzere birkaç mağazayı kapatmıştır. Şirket, ilgili alışveriş merkezlerindeki kira sözleşmesinin sona ermesi, lokasyonlar ve ayrıca düşük satış hedefleri nedeniyle satış noktalarını azaltmaya devam edeceğini bildirmiştir.

Öte yandan son yıllarda, **Gentle Monster, Mil Toast House, HEYTEA, Ben's Cookies, Shake Shack ve Apple** gibi perakende mağazaları da The Exchange TRX dahil olmak üzere Malezya'da yeni yurtdışı mağazaları açılmıştır. Tüketiciler çoğunlukla günlük ihtiyaçları, markalı moda, ev aletleri ve mutfak aletleri gibi yüksek değerli mallar veya cep telefonları ve dizüstü bilgisayarlar gibi cihazlar satın alarak yaşam tarzlarını iyileştirmek için harcama yapmaktadır.

Malezya'daki **tıbbi cihazların** perakende dağıtımına bakıldığında, Malezya'daki tıbbi cihaz kaydı, Sağlık Bakanlığı'na (MoH) bağlı federal bir yasal kurum olan Tıbbi Cihaz Otoritesi (MDA) tarafından düzenlenmektedir. Malezya'da ithal edilen, ihraç edilen veya piyasaya sürülen tüm tıbbi cihazlar, yurtiçinde üretilmiş olsun veya olmasın, Malezya'da piyasaya sunulmadan önce Tıbbi Cihaz Otoritesi'ne (MDA) kaydedilmelidir. Yalnızca Malezya'da Şirketler Komisyonu'na (SSM) (şirket kayıtlarından sorumlu hükümet otoritesi) kayıtlı şirketler, kuruluş lisansı almak, tıbbi bir cihazı kaydetmek ve ihracat ve ithalat izni başvurusunda bulunabilir. Bu nedenle, yabancı üreticilerin tıbbi cihazlarını Malezya'da kaydetmek için üç (3) alternatifi vardır; tıbbi cihazları kaydetmek için bağımsız bir Yetkili Temsilci (AR) atanabilir, geçerli bir kuruluş lisansına sahip yerel bir ithalatçı veya dağıtıcı atanabilir veya tıbbi cihazı Malezya'da kaydetmek ve tıbbi cihazı doğrudan Malezya'da dağıtmak için yasal bir yan kuruluş kurulabilir.

Malezya önemli bir **gıda** ithalatçısıdır, bu kapsamda 2022 yılında 75,62 milyar RM'den (17,1 milyar ABD doları) ve 2023 yılında yaklaşık 78,79 milyar RM (17,3 milyar ABD doları) gıda ithal ettiği kaydedilmiştir. Malezya, özellikle et sektöründe, süt ve deniz ürünleri ürünlerinde neredeyse tamamen ithalata bağımlıdır. Bu nedenle, ilgili sektöre yönelik olarak ihracatçılar pazara girişi kolaylaştırmak için gıda ve içecek ürünlerini Malezya'daki ilgili kurumlar tarafından uygulanan kurallar ve düzenlemelere aşına olan distribütörler veya ithalatçılar aracılığıyla tedarik etmektedir.

3.5. Kamu İhaleleri

İhaleler konusunda Malezya'nın Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Kamu Alımları Anlaşmasına taraf **olmaması** nedeniyle yerel şirketlerin yabancı şirketler karşısında avantajlı konumda olduğunu söylemek mümkündür. Yerel ihalelerde Malayların (Bumiputra) diğer etnik kökenli Malezyalılara kıyasla bazı avantajları bulunmaktadır.

Aksi belirtilmediği takdirde kamu ihalelerinde yabancı şirketlerin ihaleye katılabilmek için yerel (bumiputra) bir ortak ile anlaşması gerekmektedir. Yabancı şirketler, Malezya Maliye Bakanlığı'na kayıtlı Malezyalı firmalarla ortaklık kurmak suretiyle ihalelere teklif verebilmektedir. Malezya'da yerleşik yabancı şirketler, Maliye Bakanlığı'na (MOF) kayıtlı olmaları halinde kamu ihalelerine katılabilmektedir. MOF hesabına başvurmak isteyen şirketlerin Malezya Şirketler Komisyonu'na (SSM) kayıtlı olması gerekmektedir.

Malezya'da açılan tüm kamu ihaleler Malayca olarak yayımlanan en az bir yerel gazetede ilan edilmek zorundadır. Uluslararası ihalelerin ise biri Malayca diğeri ingilizce olmak üzere en az iki ayrı yerel gazetede yayımlanma koşulu vardır. Kamu ihale duyurularına ayrıca ihaleyi açan kurumun web sitesinden ve MyPROCUREMENT portalı (<https://www.eperolehan.gov.my/quotation-tender-notice>) ile MyGovernment portalından (<https://www.malaysia.gov.my/portal/category/2>) erişilebilmektedir. Yerel ve uluslararası ihalelerde ilan süresi hükümetin kararına göre değişiklik gösterdiğinden belirli bir ilan süresi bulunmamaktadır.

Aşağıdaki linkten ihale süreçlerine ilişkin genel bilgi edinilmesi mümkündür: <https://www.eperolehan.gov.my/>

Firmalarımızca ilgilendikleri sektöre ilişkin bilgiler, her kurumun kendi web sitesinde ilan edilmektedir. Bazı örneklere aşağıda yer verilmiştir.

Bilişim sektörü alanındaki ihaleler, Malezya İletişim ve Mulimedya Bakanlığı'nın <https://www.kkd.gov.my/en/public/procurement/tender-s-statement> adresinden ve Malezya Dijital Ekonomi Kurumu'nun (MDEC) <https://tenders.mdec.com.my/Home/AllOpenTender> adresinden takip edilebilir.

Çalışma Bakanlığı tarafından açılan ihalelere, <https://www.kkr.gov.my/ms/senarai-tender-sebutharga> sayfası üzerinden “services” sekmesi altında “tender information” başlığı ile erişim sağlamak mümkündür.

Malezya Mütcaahhitlik Sektörü Geliştirme Kurulu CIDB tarafından yayımlanan yerel ihale ilanlarına <http://eiklan.cidb.gov.my/tender> adresinden, uluslararası ihale ilanlarına <https://www.cidb.gov.my/eng/global-mission/international-tender/#tender> adresinden erişmek mümkündür.

Ticaret Bakanlığımızın internet sitesinde , aşağıda verilen bağlantı ile ulaşılacak sayfada (https://ticaret.gov.tr/data/5b8a43345c7495406a227189/MALEZYA%20KAMU%20C4%B0H_ALELER%20BA%20C4%9ELANTILARI.pdf) Malezya'da gerçekleşen tüm kamu ihalelerin takip edilebileceği bağlantılar Müşavirliğimizce güncel olarak yayınlanmaktadır.

4. MALEZYA DIŞ TİCARETİ

4.1.Genel Ekonomik Görünümü

Malezya, 1997 yılından beri kesintisiz olarak dış ticaret fazlası vermektedir. Malezya 2023 yılında 312.6 milyar dolar ihracat, 265.5 milyar dolar ithalat gerçekleştirmiştir. Çin, ASEAN ülkeleri, Japonya, Avrupa Birliği (AB) üyeleri ve ABD başlıca ticaret ortakları olmaya devam etmiştir.

GSYİH'sinden daha yüksek hacime sahip olan dış ticaret, Malezya ekonomisinin lokomotifidir. Malezya'da dış ticaret ve doğrudan yabancı sermaye konularında politika belirleme ve uygulama yetkisi Malezya Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanlığı (MITI) 'ndadır.

MITI'nin çatısı altında; Malezya Sınai Kalkınma Kurumu (MIDA), Malezya Dış Ticaret Geliştirme Kurumu (MATRADE), Malezya Verimlilik Kurumu (MPC), Malezya Çelik Enstitüsü (MSI), Malaysia Standartlar Enstitüsü (SIRIM), Helal Kalkınma İşbirliği Kurumu (HDC) ve Malezya Sınai Kalkınma ve Finans Kurumu (MIDF) gibi kuruluşlar yer almaktadır.

Bu kuruluşlardan MATRADE, Malezya'nın sanayi malı ve hizmetlerini tanıtmak, destek ve gelişimini sağlamak, ihracat pazarlama stratejileri ve ticaret promosyon aktivitelerini gerçekleştirmek, veri tabanı oluşturmak, Malezyalı ihracatçıların uluslararası pazarlama becerilerini geliştirmek görevlerini ifa etmektedir. Matrade'in İstanbul'da bir bölge ofisi bulunmaktadır.

MIDA, yabancı yatırımların Malezya'ta çekilmesi, izinlerin düzenlenmesi konusunda görevlidir. MIDA'nın İstanbul ofisi 2022 yılında açılmış olup, ofis faaliyetleri Türkiye ve Orta Asya coğrafyasını da içermektedir. Aralık 2023'de MIDA İstanbul Ofisi Direktörü Shahzul Jayawirawan Mohd Yunus görevine başlamıştır. MIDA'nın Türkiye dışında ABD, İsviçre Birleşik Krallık, Almanya, Fransa, İtalya, Japonya, Çin, Güney Kore, Avustralya, BAE, Hindistan ve Singapurda da ofisleri bulunmaktadır.

4.2.İhracat

2015-2023 yıllarında Malezya'nın ihracatında öne çıkan ülkeler Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1- Malezya'nın Başlıca İhracat Partnerleri

Sıra	Ülke	2022		2023		Değişim
		Milyar Dolar	Pay %	Milyar Dolar	Pay %	
1	Singapur	52.8	15.0	48.1	15.4	-9.0
2	Çin	47.8	13.6	42.1	13.5	-11.9
3	ABD	38.0	10.8	35.4	11.3	-6.9
4	Hong Kong	21.7	6.2	19.7	6.3	-9.4
5	Japonya	22.4	6.4	18.8	6.0	-16.2
6	Tayland	14.9	4.2	12.9	4.1	-13.9
7	Güney Kore	12.5	3.5	12.3	3.9	-1.8
8	Vietnam	12.2	3.5	11.4	3.6	-6.4
9	Endonezya	12.7	3.6	11.2	3.6	-11.9
10	Avustralya	10.9	3.1	10.9	3.5	0.1
11	Hindistan	12.4	3.5	10.0	3.2	-19.8
12	Tayvan	11.8	3.3	9.5	3.0	-19.3
13	Hollanda	9.5	2.7	7.9	2.5	-17.5
14	Almanya	6.8	1.9	6.7	2.1	-1.8
15	Filipinler	6.4	1.8	5.8	1.9	-9.6
16	Meksika	3.8	1.1	4.1	1.3	8.1
17	Türkiye	4.0	1.1	3.8	1.2	-2.7

18	BAE	3.5	1.0	3.1	1.0	-11.1
19	Bangladeş	4.1	1.2	2.5	0.8	-40.8
20	Birleşik Krallık	2.1	0.6	1.9	0.6	-8.7
İlk 20 Ülke Toplamı		310.5	88.2	278.0	88.9	-10.5
Genel Toplam		352.2	100.0	312.6	100.0	-11.2

Kaynak: Department of Statistics, Malaysia

2023 yılında Malezya'nın en büyük ihracat parnerleri sırasıyla Singapur (2023 pay %15,34, 2022 pay %15), Çin (2023 pay %13,5, 2022 pay 13,6) ve ABD (2023 pay %11,3,2022 pay %10,8) olduğu görülmektedir.

Türkiye'ye yapılan ihracat Malezya'nın toplam ihracatının %1,2'sini oluşturmuştur. Türkiye 2023 yılında Malezya'nın en çok ihracat yaptığı 17. Ülke (2022 yılında da 17. idi) olmuştur.

Tablo 2- 2023 yılında Malezya'nın En Çok İhracat gerçekleştirdiği ürünler (Milyar dolar)

GTİP Kodu	GTİP Adı (Türkçe)	2022		2023		2023/2022 Değişim (%)
		Değer	Pay	Değer	Pay	
854231	Elektronik Entegre Devreler; İşlemci Ve Kontrolör	37.1	10.5	36.9	11.8	-0.6
854239	Diğer Entegre Devreleri	20.0	5.7	20.2	6.5	1.2
271019	Diğer Yağlar Ve Müstahzarlar	23.8	6.7	19.4	6.2	-18.4
271111	Doğal Gaz – Sivilaştırılmış	15.4	4.4	13.1	4.2	-15.4
271012	Hafif Yağlar Ve Müstahzarları	10.7	3.0	9.9	3.2	-6.8
854290	Elektronik Entegre Devrelerin Aksam Ve Parçaları	9.9	2.8	9.2	2.9	-7.3
151190	Palm Yağı Ve Fraksiyonları	12.5	3.5	8.9	2.8	-28.9
270900	Petrol Yağları	7.9	2.3	7.0	2.2	-11.7
851762	Ses, Görüntü Almaya, Vermeye vb. Mahsus Makinalar	6.8	1.9	6.1	1.9	-10.7
854232	Bellekler	8.9	2.5	5.6	1.8	-37.0
Tablo Toplamı		153.0	43.4	136.3	43.6	-11.0
Genel Toplam		352.2	119.8	312.6	116.6	-11.2

Kaynak: Department of Statistics, Malaysia

Tablo 2'de Malezya'nın 2023 yılında en çok ihracat yaptığı ürünler verilmektedir. Tablonun incelenmesinde ilk dikkat çeken husus, %6,5 paya sahip 854239- Diğer Entegre Devreler haricinde tüm önemli ihracat kalemlerinde gerileme kaydedilmiştir. Bununla birlikte, yine 27. Fasıl enerji grubunun, 85. Fasıl kapsamındaki devre/bellekler ve 15. Fasıl Palm Yağı ve türevleri Malezya'nın en önemli ihracat kalemleridir. Tabloda verilen en önemli 10 ihraç kalemi 2023 yılında toplam ihracatının %43,6'sını (136,3 milyar dolar) oluşturmuştur.

Özetle 2023 yılında, Malezya'nın en çok ihraç ettiği ürün grupları;

- %40,4 elektrik ve elektronik ürünler
- %19,3 palm yağı ve türevleri
- %10,1 petrol ürünleri
- %5,0 kimyasallar
- %4,2 LNG olmuştur

4.3. İthalat

Tablo 3- Malezya'nın 2023 yılında en çok ithalat yaptığı ülkeler

Sıra	Ülke	2022		2023	
		Milyar Dolar	Pay %	Milyar Dolar	Pay %
1	Çin	62.7	21.3	56.7	21.3
2	Singapur	30.7	10.4	31.5	11.9
3	ABD	22.8	7.8	19.5	7.3
4	Tayvan	24.1	8.2	18.4	6.9
5	Japonya	18.9	6.4	15.6	5.9
6	Endonezya	16.8	5.7	13.2	5.0
7	Güney Kore	13.4	4.6	12.1	4.6
8	Tayland	12.8	4.3	11.9	4.5
9	Suudi Arabistan	8.7	2.9	9.6	3.6
10	Avusturalya	9.2	3.1	7.6	2.9
11	Almanya	6.8	2.3	7.2	2.7
12	Hindistan	7.1	2.4	6.5	2.5
13	Vietnam	7.2	2.5	6.0	2.3
14	BAE	5.0	1.7	5.6	2.1
15	İrlanda	3.0	1.0	3.4	1.3
16	Hong Kong	4.0	1.4	3.3	1.3
17	Brezilya	2.8	0.9	2.7	1.0
18	Rusya	2.2	0.8	2.5	0.9
19	Fransa	2.2	0.7	2.3	0.9
20	Filipinler	3.0	1.0	2.1	0.8
37	Türkiye	0.6	0.2	0.6	0.2
Tablo Toplamı		264.0	89.8	238.5	89.8
Genel Toplam		294.0	100.0	265.7	100.0

Kaynak: Department of Statistics, Malaysia

Tablo 3'te Malezya Dış Ticaret İstatistikleri Veri alınan bilgilere göre Malezya'nın 2023 yılında en çok ithalat yaptığı ülkeler ve payları verilmiştir.

Tablo incelendiğinde öne çıkan ilk 3 ülkenin Çin (2023 pay %21,3, 2022 pay %21,3), Singapur (2023 pay %11,9, 2022 pay 10,4) ve ABD (2023 pay %7,3 ,2022 pay %7,8) olduğu görülmektedir.

Türkiye'den yapılan ithalat Malezya'nın toplam ithalatının %0,2'sini oluşturmuştur. Türkiye 2023 yılında Malezya'nın en çok ithalat yaptığı 37. Ülke (2022 yılında da 36. idi) olmuştur.

Tablo 4- 2023 yılında Malezya'nın En Çok ithalat gerçekleştirdiği ürünler (Milyar dolar)

GTİP Kodu	GTİP Adı (Türkçe)	2022		2023		2023/2022 Değişim (%)
		Değer	Pay	Değer	Pay	
854231	Elektronik Entegre Devreler; İşlemci Ve Kontrolör	21.3	7.2	16.4	6.1	-23.1
271019	Diğer Yağlar Ve Müstahzarlar	17	5.8	14.9	5.5	-12.7
271012	Hafif Yağlar Ve Müstahzarları	14.7	5.0	13.7	5.1	-7.1
270900	Petrol Yağları Ve Bitümenli Minerallerden Elde Edilen Yağlar	12.2	4.2	13.5	5.0	10.7
854239	Diğer Entegre Devreleri	10.8	3.7	9.1	3.4	-15.6

854290	Elektronik Entegre Devrelerin Aksam Ve Parçaları	11.3	3.9	9.0	3.4	-20.7
854232	Bellekler	9.9	3.4	8.6	3.2	-13.2
270119	Diğer Taşkömürleri	56	2.0	4.3	1.6	-27.8
853400	Baskı Devreler	3.7	1.3	2.8	1.0	-24.2
880730	Uçak Ve Helikopterlerin Diğer Aksam Ve Parçaları	1.1	0.4	2.3	0.9	116.9
Tablo Toplamı		108	36.7	94.6	35.3	-12.4
Genel Toplam		294	100.0	268	100.0	-8.8

Kaynak: Department of Statistics, Malaysia

Tablo 4'te Malezya'nın 2023 yılında en çok ithalat yaptığı ürünler verilmektedir. Tablonun incelenmesiyle ilk dikkat çeken husus, neredeyse tüm önemli ithalat kalemlerinde ciddi miktarda gerileme kaydedilmiştir. Bununla birlikte, yine 27. Fasıl enerji grubunun, 85. Fasıl kapsamındaki devre/bellekler Malezya'nın en önemli ithalat kalemleridir. Tabloda verilen en önemli 10 ithal kalemi 2023 yılında toplam ithalatının %35,3'ünü (94,6 milyar dolar) oluşturmuştur.

Özetle Malezya'nın 2023 yılında en çok ithal ettiği ürün grupları;

- %29,4 elektrik ve elektronik ürünler
- %11,4 ham petrol ve petrol ürünleri
- %8,6 kimyasallar
- %7,4 makine ve ekipmanlar
- %5,3 metal ve türevleri olmuştur.

Tablo: Ocak- Ağustos 2024 Dönemi Malezya Dış Ticareti

	İhracat (Milyon \$)			İthalat (Milyon \$)		
	2023	2024	Değişim %	2023	2024	Değişim %
Ocak	26,023	26,139	0.4	21,835	23,967	9.8
Şubat	25,649	23,334	-9.0	21,179	20,979	-0.9
Mart	29,034	27,265	-6.1	23,059	24,568	6.5
Nisan	23,785	24,060	1.2	20,930	22,436	7.2
Mayıs	26,441	27,136	2.6	22,968	25,026	9.0
Haziran	26,751	26,755	0.0	21,237	23,724	11.7
Temmuz	25,415	28,019	10.2	21,639	26,654	23.2
Ağustos	24,963	29,239	17.1	21,234	27,956	31.7
Toplam	208,061	211,947	1.9	174,081	195,310	12.2

2024 Ocak-Ağustos döneminde Malezya'nın ihracatı %1,9 artışla 212 milyar dolar, ithalatı ise %12,2 artışla 195,3 milyar dolar olmuştur.

4.4.Serbest Ticaret Anlaşmaları

4.4.1. Yürürlükteki Serbest Ticaret Anlaşmaları

Malezya'nın Türkiye, Japonya, Pakistan, Hindistan, Yeni Zelanda, Şili, Avustralya ile ikili Serbest Ticaret Anlaşmaları mevcuttur.

Diğer taraftan Malezya, bölgesel ekonomik entegrasyonu ilerletmeyi amaçlayan ve Kuala Lumpur'da 21-22 Kasım 2015 tarihlerinde gerçekleştirilen 27. ASEAN Liderler Zirvesi akabinde hayata geçirilen ASEAN Ekonomik Topluluğunun (AEC) kurucu üyeleri arasındadır. ASEAN ülkeleri arasında imzalanmış olan Asean Trade In Goods Agreement (ATIGA) Anlaşması ile üyeler arası ticaret serbestleştirilmiş durumdadır.

Ayrıca ASEAN'ın hali hazırda, Avustralya, Çin, Japonya, Güney Kore, Avustralya-Yeni Zelanda ve Hindistan ile Serbest Ticaret Anlaşmaları mevcuttur.

Malezya ayrıca, Şubat 2016'da, 12 ülkeden oluşan Trans-Pasifik Ortaklığı (TPP) serbest ticaret anlaşmasını imzalamıştır. 2017 yılında ABD'nin anlaşmadan çekilmesinin ardından, geriye kalan 11 ülke, 2018 yılı Mart ayında Kapsamlı ve Gelişen Trans-Pasifik Ortaklığı (CPTPP) Anlaşmasını imzalamıştır. Anlaşma, 29 Kasım 2022 tarihinde Malezya'da yürürlüğe girmiştir.

Dünyanın en büyük serbest ticaret anlaşması olan Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Anlaşması (RCEP), Çin'in de aralarında bulunduğu Asya-Pasifik bölgesindeki 15 ülke tarafından 15 Kasım 2020 tarihinde imzalanmıştır. Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği'nin (ASEAN) 37'inci Liderler Zirvesi'nde düzenlenen sanal törenle imzalanan anlaşma bünyesinde ASEAN üyeleri Brunei, Kamboçya, Endonezya, Laos, Malezya, Myanmar, Filipinler, Singapur, Tayland ve Vietnam ile birliğin diyalog ortakları Avustralya, Çin, Japonya, Güney Kore ve Yeni Zelanda yer almaktadır. Anlaşmada Trans Pasifik Ortaklığı'ndan (TPP) 2017'de çekilen ABD yer almamaktadır.

Anlaşma ticaret, hizmetler, yatırımlar, e-ticaret, telekomünikasyon, fikri mülkiyet hakları ve telif hakları gibi alanları kapsamaktadır. RCEP Anlaşması, 15 Asya-Pasifik ülkesi arasındaki gümrük vergilerinin gelecek yıllarda kademeli olarak azaltılması, belirlenecek ortak ticaret kuralları ile ticaretin kolaylaştırılması, tarife dışı engellerin kaldırılması, lojistik kolaylaştırmalar gibi uygulamalarla grup ülkeleri arasında ticaretin etkinleştirilmesini amaçlamaktadır.

RCEP ülkeleri, Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre 2,2 milyar insan ve 24,8 Milyar Dolar toplam Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH) ile küresel hasılanın yaklaşık yüzde 30'unu oluşturmaktadır. Bu özelliği ile, dünyadaki en geniş kapsama alanı olan ticari birlik olma özelliğindedir.

15 Kasım 2020 tarihinde imzalanan anlaşma 18 Mart 2022'de Malezya açısından yürürlüğe girmiştir.

Yeni serbest ticaret anlaşmasının, dünyanın en hızlı ekonomik büyümesine sahip olan bölgesinde Çin'in konumunu ve nüfuzunu güçlendirmesi beklenmektedir. Çin'in Asya-Pasifik bölgesindeki ekonomik hakimiyetini arttıracığı öngörüldürken, ABD ve Avrupalı şirketleri serbest ticaret bölgesinin dışında bırakarak, dezavantajlı konuma getireceği düşünülmektedir.

Hindistan'ın da bu anlaşmaya katılması planlanmış ancak Hindistan, Çin ürünlerinin Hindistan'a ucuz fiyatlarla girmesinden endişe duyarak geçtiğimiz yıl RCEP müzakerelerinden çekilme kararı almıştır. RCEP ülkeleri katılmak istemesi halinde, Hindistan'ı birliğe daha sonra katılma seçeneğinin bulunduğunu belirtmişlerdir.

4.4.2. İmzalanan Ancak Henüz Yürürlüğe Girmemiş Olan Serbest Ticaret Anlaşmaları

Aşağıda verilen STA'ların imzalanmadığı ve müzakere süreçlerinin devam ettiği bilinmektedir;

Malezya-Avrupa Birliği Serbest Ticaret Anlaşması (MEUFTA)

AB ile Malezya arasında Serbest Ticaret Anlaşması müzakereleri 2010 yılında başlatılmış ve Malezya'nın palmye yağı, tedarik politikası, sübvansiyonlar ve AB'nin sürdürülebilirlik maddesi gibi çeşitli alanlardaki pozisyonu nedeniyle Malezya'nın talebi üzerine 2012 yılında yedi turdan sonra askıya alınmıştır.

2023 yılında her iki taraf da müzakerelerin olası yeniden başlamasına ilişkin resmi temaslar sağlanmaya başlamıştır. Malezya Yatırım, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı (MITI), Malezya ve AB'nin önceki müzakerelerdeki pozisyonlarını uzlaştırmanın olası yollarını araştıran kapsam belirleme çalışmasını Eylül 2023'te başlatmıştır. Kapsam belirleme çalışmasının sonucu Eylül 2024'teki Kabine Toplantısı'na sunulmuş ve üzerinde mutabakata varılmıştır. MITI, Malezya'nın çıkarlarını koruyacak ve her iki tarafça da karşılıklı olarak kabul edilebilir olacak uygulanabilir bir taslak metin üzerinde çalışmalarını başlatmıştır.

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Serbest Ticaret Anlaşması

Malezya ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Haziran 2024'te yıl sonuna kadar kapsamlı ekonomik ortaklık anlaşmasını (Comprehensive Economic Partnership Agreement - CEPA) imzalama taahhütlerini yeniden teyit etmişlerdir. CEPA'nın ilk müzakere turu Ekim 2023'te başlamıştır.

Malezya ve Güney Kore Serbest Ticaret Anlaşması (MKFTA)

Mart 2024'te Güney Kore, düzenlenen üç tur müzakerenin ardından 2019'dan beri duraklamış olan ikili serbest ticaret anlaşması görüşmelerini yeniden başlatma konusunda Malezya ile uzlaşmıştır. Güney Kore ve Malezya ayrıca öngörülen FTA'nın kapsamını hizmet, yatırım, dijital ve biyoteknoloji gibi yeni alanları kapsayacak şekilde genişletmeyi kabul etmiştir. MKFTA müzakerelerinin 4. Turu 20-23 Ağustos 2024 tarihleri arasında Kuala Lumpur'da yapılmıştır.

5.1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

5.1. Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat ve İhracat Rejimi)

Malezya'da hali hazırda uygulanmakta olan ithalat düzenlemeleri, diğer ASEAN ülkelerine kıyasla daha liberaldir. Çoğu ürünün "Genel Serbest Lisans" altında serbestçe ithalatı yapılabilmektedir.

Ancak, yerel endüstrinin korunması veya güvenlik gerekçeleri ile bazı ürünlerin ithalatı tamamen yasaklanmış, bazı ürün grupları için de çeşitli kısıtlamalar ve şartlar getirilmiştir.

Güvenlik, din veya ahlaki gerekçelerle ithalatı yasaklanmış ve kısıtlanmış ürünlerin listesi Malezya Kraliyet Gümrük İdaresinin sayfasından takip edilebilmektedir. (http://www.customs.gov.my/en/tp/pages/tp_ie.aspx) İthalatı yasaklanmış ürün grupları arasında; kaplumbağa yumurtaları, çeşitli egzotik meyveler, pirana balıkları, bazı alkollü likörler, bazı kesici aletler, çeşitli kimyasallar, radyoaktif maddeler gibi ürünler yer almaktadır.

İthalatı kısıtlanmış/izne tabi olan ürünler arasında, kimyasal silahlar sözleşmesi kapsamındaki (CWC) kimyasallar, ağır makineler, et ve tavuk ürünleri, canlı balık, hayvani yağlar, süt ve süt ürünleri ve demir çelik ürünleri yer almaktadır. Kısıtlamalara ilişkin güncel duyuruların <https://www.miti.gov.my/index.php/pages/view/3796> bağlantısından takip edilmesi mümkündür.

Malezya'ya et ve et ürünleri/süt ve süt ürünleri ihracatı yapmak isteyen herhangi bir ihracatçı firmanın, Malezya'daki ithalatı gerçekleştirecek firma ile koordineli bir şekilde Malezya Tarım ve

Tarıma Dayalı Sanayi Bakanlığı altında faaliyet gösteren Malezya Veterinerlik Hizmetleri Departmanına (DVS- Department of Veterinary Services <http://www.dvs.gov.my/>) izin başvurusunda bulunması gerekmektedir. Anılan kurum tarafından başvurunun uygun bulunması durumunda, DVS yetkilileri ile et ve et ürünlerinin (büyükbaş, küçükbaş ve kümes hayvanları) İslami usullere uygunluğunun denetlenmesi sürecinde Malezya Diyaneti adına helal sertifikası verme konusunda yetkili kuruluş Malezya Helal otoritesi (JAKIM) temsilcilerinden oluşan bir heyet, denetimde bulunmak üzere üretim tesislerini ziyaret etmektedir. Heyetin incelemeleri neticesinde şartlar uygun bulunursa firma ihracat yapmak üzere yetkilendirilmektedir. İzinin geçerliliği bir ila üç yıl olup, yıl sonunda belirli şartlar altında sürenin üç yıla kadar daha uzatılması söz konusudur.

5.2. İthalat için Gerekli Belgeler

Menşe Belgeleri

Türkiye’den Malezya’ya mal ihraç ederken indirimli gümrük vergisinden yararlanmak için Menşe Şahadetnamesi (Certificate of Origin) düzenlenmelidir. COO ikili ticarete ihracatçı tarafından düzenlenmekte, ihracatçı firmanın üyesi bulunduğu Ticaret ve Sanayi Odası tarafından onaylanmaktadır.

Türkiye’den Malezya’ya mal ihraç ederken STA kapsamındaki indirimli gümrük vergisinden yararlanmak için menşe belgesinin üzerinde “Certificate of Origin used in preferential trade between TURKEY and MALAYSIA” ibaresinin ve ihraç edilecek ürünün tanımının olması gerekmektedir.

Aşağıda örnek bir menşe belgesi paylaşılmakta olup, ihracatçı firmalarımızın detaylar için gümrük müşavirleri ile iletişimde olmalarında fayda görülmektedir.

Örnek Menşe Belgesi

MENŞE BELGESİ (CERTIFICATE OF ORIGIN)		No A 0007101 - TR	
1. İhracatçı (Adı, Adres, Ülke) Exporter (Name, full address, country)		2. Menşe Belgesi Certificate of Origin used in preferential trade agreement ve (and) seramdeki taraftaki tarafta kullanılan belgedir. (Eğilimli Ülkeler için gruplar veya standartlar parçası.) (Other expressions countries, group of countries or territories) used in preferential trade agreement.	
3. Malın gözetimliği (Adı, Adres, Ülke) (Ticari Bilgi) Commodity (Name, full address, country) (Commercial)		4. Üretim alanı (ülke, bölge veya şehir) Country, group of countries or territories where the products are considered as originating	5. Üretim alanı (ülke, bölge veya şehir) Country, group of countries or territories of destination
6. İhracatçı Bilgi (Ticari Bilgi) Exporter details (Commercial)		7. Gözetimci Inspector	
8. Kuru Süt, Kümes Hayvanı ve İpekkökü, sığı ve diğer (*) Kaynaklar Item number, Marks and numbers, number and kind of packages (*) Description of goods		9. Brüt ağırlık (kg) veya diğer ölçüler (Litre, metreküp, v.b.) Gross mass (kg) or other measure (litre, m ³ , etc.)	10. Yüzerler (Ticari Bilgi) Number (Commercial)
11. GÜMRÜK VEZELİ (CUSTOMS ENDORSEMENT) Düzenleme No (Declaration Number) İhracat Belgesi (*) (Export document) (*) Form No: No Tarih / Date Ülke / Country / Country of Origin İhracatçı / Exporter Ülke veya Alan / Country or Territory (Çer ve Yerli) / (Place and Date) (İmza) / (Signature)		12. İHRACATÇI BEYANI DECLARATION OF THE EXPORTER Aşağıdaki beyanlar, yukarıda belirtilen ürünlerin, belgenin düzenlenmesi için gerekli olan koşulları karşıladığını beyan eder. I do hereby declare that the goods described above meet the conditions required for the issue of this certificate. (Çer ve Yerli) / (Place and Date) (İmza) / (Signature)	

Et, Kümes Hayvanı, Süt, Yumurta ve Ürünlerinin Malezya’ya İhracat İzni İçin DVS Başvuru Formu

DEPARTMENT OF VETERINARY SERVICES MALAYSIA
Ministry of Agriculture and Food Security Malaysia
Wisma Tani, Podium Block 1B,
Lot 4G1, Precint 4
Federal Government Administration Centre
62630 PUTRAJAYA, MALAYSIA
Tel:603-88702000 ; Fax: 603-88885755

**APPLICATION FORM FOR EXPORT
MEAT, POULTRY, MILK, EGG AND PRODUCTS TO MALAYSIA**

Note:

This guideline sets out the information on slaughterhouse and/or meat, milk, egg and its products; processing establishment required by Department of Veterinary Services (DVS) of Malaysia for evaluation to export meat/poultry meat/milk/egg/further processed animal products to Malaysia.

Please feel free to include any additional information and photographs to support your application.

Inadequate/incomplete submissions may result in delays in processing.

Submission of this form together with supporting documents through embassy/authority of the exporting country.

All information submitted must be in English.

(A) Particulars of Establishment (Please attach Factory Profile)

- (1) Name of Establishment: _____
 (2) Address: _____
 _____
 Contact Person _____
 Contact Number _____
 Email Address _____
 Fax Number _____
 (3) If Premise is on lease, please provide a copy of the leasing agreement
 (4) Company/Plant Registration No: _____
 (Please attach Company Profile)
 (5) Year Constructed: _____

REV:-4, JANUARY 2024

1

Malezya'ya et, kümes hayvanı, süt, yumurta ve ürünleri ihraç etmek isteyen ihracatçının, gerekli izini alabilmesi için öncelikle DVS tarafından sağlanan yukarıdaki formu doldurması gerekmektedir.

İzin başvuru süreci, çoğunlukla çevrimiçi olarak yapılabilmektedir. İthalatçıların ve üreticilerin çevrimiçi olarak kayıt yaptırılmaları ve Malezya'daki yetkililer tarafından sağlanan çevrimiçi sistem üzerinden ithalat başvurusunu göndermeleri mümkündür.

5.3. Gümrük Giriş Beyannamesi, Gümrük Değeri ve Gümrük Vergileri

Malezya'ya ithal edilen tüm ürünler, atanmış gümrük acenteleri, kendi beyanı veya doğrudan ithalatçı aracılığıyla Gümrük İşlemlerinden geçmektedir. Ürünlerin sınıflandırılmasının, gümrük vergisine tabi olup olmadıklarını belirlemek için mallar için doğru tarife kodunun alınmasıyla yapılması gerekmekte olup, **Gümrük beyanı**, Gümrük Formu No 1 (K1) kullanılarak yapılmalıdır. Konşimento, Fatura, Paketleme listesi ve gerektiği gibi destekleyici belgelere ihtiyaç duyulmaktadır. Yetkililer, yasalara ve düzenlemelere uyumu denetlemek için sevkiyatları inceleyebilir. Örneğin, Malezya Karantina ve Teftiş Hizmetleri (MAQIS), giriş/çıkış noktalarında tarım ve tarıma dayalı sanayiye incelemektedir. Tüm gereklilikler karşılandığında gümrük işlemi (Customs Clearance) verilir. Malezya'daki gümrük işlemi genellikle 2 ila 5 iş günü sürmektedir.

Gümrük değerlendirme, ithal edilen malların gümrük değerini belirlemek için uygulanan bir gümrük prosedürüdür. Gümrük değeri, ithal edilen bir mal için ödenecek vergiyi belirlemek için esastır. Gümrük Değeri, işlem değerinin (transaction value - TV) kullanıldığı Gümrük Değerleme ile belirlenir. İşlem Değeri, genellikle faturada gösterilen, değerlendirilecek malların gerçek fiyatına dayanmalıdır. Malezya, Gümrük Değerini belirlemek için CIF (maliyet, sigorta ve navlun fiyatı) terimini kullanmaktadır. Bu nedenle belirtilen fatura değeri ek maliyetlere sahip olabilir. Gümrük Değeri daha sonra vergi ve harç hesaplamasını belirlemek için kullanılmaktadır.

Malezya bazı spesifik ürünler dışında değer üzerinden (ad valorem) gümrük vergisini hesaplamaktadır. Ürünün gümrük sınıflandırması “Uluslararası Harmonize Sınıflandırma Sistemi”ne göre yapılmaktadır. Son yıllarda gümrük vergileri düşmüştür ve ürünlerin % 80’den fazlasında gümrük vergisi oranı %10 veya altındadır.

Malezya, nihai ürün ihraç etmek, yurt içi üretimi teşvik etmek ve hammadde ihracatını azaltmak amacıyla palm yağı, kauçuk ve ham petrol gibi ürünlerde ihracat vergisi uygulamaktadır. 2023 yılında Malezya, dünya palm yağı üretiminin %23’ünü gerçekleştirmiştir. Ve ayrıca 13,72 milyar \$ (62,58 milyar RM) seviyesinde palm yağı ihracatı yapmıştır ki bu Malezya'nın toplam ihracatının %4,4’üne denk gelmektedir. Ocak 2024 itibarıyla Malezya, Palmiye Yağı Kurulu’na ait genelge uyarınca ham palm yağı ihracat vergisini %8’de tutmuştur. Dünyanın Endonezya’dan sonra en büyük ikinci palmiye yağı ihracatçısı olan Malezya, Ocak ayı için metrik ton başına 785,71 \$ (3.679,50 RM) referans fiyatı belirlemiştir.

Ham palm yağı için ihracat vergisi ise, ton başına 2.250 RM ile 2.400 RM fiyat aralığı için %3’ten başlamaktadır. Fiyatlar ton başına 3.450 RM’yi aştığında ise maksimum vergi oranı %8 olarak belirlenmiştir.

Diğer taraftan, çevre ve vahşi hayatın korunması amacıyla vahşi hayvan ihracatında da vergi uygulanmaktadır.

Malezya, alkollü içecekler, kümes hayvanları ve domuz eti gibi belirli malların ithalatında oldukça yüksek gümrük vergileri tahsil etmektedir. Ayrıca, yerel üretimin olduğu tarife hatları için de ithalat vergileri genellikle kıyasen daha yüksektir.

Malezya ham petrol ihracatında, 1967 Gümrük Yasası uyarınca %10 oranında ihracat vergisi uygulanmaktadır.

Malezya Kereste Endüstrisi Kurulu (MTIB), kereste ve kereste ürünlerinde, Cess oranı da denilen ihracat vergileri de dahil olmak üzere tüm vergi oranlarını belirleyen yetkili otoritedir. Cess vergisi, İhracatçının ihracat lisansı için MTIB’e başvurması ve tescil işlemlerinin tamamlanmasının ardından tahsil edilmektedir. Kütükler veya işlenmiş ahşap ürünlerde ise ihracat vergisi yoktur. İhracat (cess) vergi oranlarına ilişkin daha kapsamlı bilgiye <https://www.mtib.gov.my/en/services/registration/cess-rate> adresinden ulaşılması mümkündür.

5.4. İç Vergiler ve Oranları

2015 yılı Nisan ayından uygulamaya giren ve ithal ürünlere de uygulanmakta olan General Sales Tax (GST) adındaki % 6 oranındaki satış vergisi, 2018 yılında uygulamadan kaldırılmıştır. 01.09.2018 tarihinden itibaren ise GST yerine, ilk olarak 1970’li yıllarda uygulamaya konulan ve Malezya’da üretilen veya ithal edilen mallar için %5 ila %10 oranında değişen, hizmetler için ise %6 olarak uygulanan değer üzerinden alınan (ad valorem) Sales and Services Tax (SST) adlı satış ve hizmet vergisi uygulanmaktaydı.

Malezya Kraliyet Gümrük Departmanı tarafından Mart 2024’de yapılan son duyuruya istinaden, Hizmet Vergisi oranı, yiyecek ve içecek hizmetleri, telekomünikasyon hizmetleri, park alanı hizmetleri ve lojistik hizmetleri hariç tüm vergiye tabi hizmetler için 1 Mart 2024 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere %6’dan %8’e yükselmiştir. SST hakkında detaylara aşağıdaki bağlantılardan erişilebilmektedir:

<https://mystods.customs.gov.my/storage/app/media/pdf/guide/guide-on-transitional-rules-for-the-change-in-st-rate-to-8-on-digital-service-provided-by-frp.pdf>

<https://mysst.customs.gov.my/GeneralGuide>

[https://mysst.customs.gov.my/assets/document/FAQ%20\(BI\)%20Sales%20Tax%202018.pdf](https://mysst.customs.gov.my/assets/document/FAQ%20(BI)%20Sales%20Tax%202018.pdf)

Yerleşik olan / olmayan tüm şirketler, Malezya'da tahakkuk eden veya elde edilen gelirleri üzerinden vergilendirilirler. Şirket kontrol ve yönetimi Malezya'da gerçekleşen şirketler, Malezya'da yerleşik kabul edilirler.

Güncel kurumlar vergisi (CIT) oranları aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Şirket türü	Vergiye Tabi Gelir (MYR)	CIT Oranı 2023 (%)
Yerleşik Şirket (aşağıda açıklanan şirketler dışında)		24%
Yerleşik Şirket		
* Ödenmiş sermayesi 2,5 milyon Malezya ringgiti (MYR) veya daha az olan ve ticari brüt geliri 50 milyon MYR'yi geçmeyenler	İlk 150,000 için	15%
* Ödenmiş sermayesi 2,5 milyon MYR'nin üzerinde olan başka bir şirketi doğrudan veya dolaylı olarak kontrol etmeyenler	Sonraki 450,000 için	17%
* Ödenmiş sermayesi 2,5 milyon MYR'nin üzerinde olan başka bir şirket tarafından doğrudan veya dolaylı olarak kontrol edilmeyenler	600,000 ve üzeri için	24%
** Ödenmiş sermayesinin %20'sinden fazlasının doğrudan veya dolaylı olarak yabancı bir şirkete veya Malezya vatandaşı olmayanlara ait olanlar (2024'ten itibaren)		
Yerleşik olmayan şirket		24%

Bir vergi yılı içinde 182 gün veya daha fazla Malezya'da bulunanlar, vergi mükellefi olarak kabul edilmektedir. Malezya'da yerleşik kişiler için, yıllık vergilendirilebilir geliri 5.000 RM ile 1.000.000 RM arasında olan yerleşik bireyler için vergi oranı kademeli olarak %1 ile %26 arasında değişmektedir. Vergilendirilebilir geliri 1.000.000 RM üzerinde olan bireylerden %28 oranında bireysel vergi alınmaktadır. Yerleşik olmayan bireyler Malezya'da kazanmış oldukları gelir üzerinden %28 oranında bireysel vergi alınmaktadır. Türkiye, Malezya ile çifte vergilendirme anlaşması bulunan ülkelerden biridir. Dolayısıyla, iki ülke arasındaki anlaşma aynı gelir üzerindeki çifte vergilendirmeyi azaltabilmekte veya ortadan kaldırebilmektedir.

Diğer taraftan, yerleşik olmayanların sağlamış oldukları teknik hizmetler, anahtar teslimi fabrika ve makine hizmetleri, taşınabilir menkul kullanımı, piyango kazançları gibi alanlarda % 10, faiz kazançlarında ise % 15 oranında "Withholding Tax" vergisi uygulanmaktadır.

Petrol arama alanında faaliyet gösteren şirketler % 38 oranında Petrol Gelir Vergisine tabidir.

Malezya'da bazı ithal ve yerli üretilen mallara özel tüketim vergisi uygulanır. Motorlu araçlar, motosikletler, alkollü içkiler ve sirke, tütün ve tütün mamulleri bu vergiye tabidir.

Stopaj vergisi, yerleşik olmayan kişinin (alacaklı) kazandığı gelir üzerinden ödemeyi yapan taraf (ödeyici) tarafından kesilen ve Malezya Gelirler Kurulu'na ödenen ve %5 - %10 arasında değişen tutardır. Sözleşme ödemesi, faiz, imtiyaz hakkı, özel gelir sınıfları (Teknik ücretler, hizmet ödemeleri, taşınır mülk kullanım kirası/ödemesi), yerleşik olmayan kamu gelirleri gibi alanlarda uygulanmaktadır. Daha fazla bilgi için aşağıdaki bağlantı ziyaret edilebilir: <https://www.hasil.gov.my/en/legislation/withholding-tax/>

Petrol arama alanında faaliyet gösteren şirketler % 38 oranında Petrol Gelir Vergisine tabidir.

Malezya'da bazı ithal ve yerli üretilen mallara özel tüketim vergisi uygulanır. Buna göre, şekerle tatlandırılmış içecekler, motorlu taşıtlar, alkollü içecekler ve likör, tütün ve puro dahil sigaralar, mahjong taşları ve oyun kartları (kumar oyunları) özel tüketim vergisine tabidir. Daha fazla bilgi için aşağıdaki bağlantı ziyaret edilebilir:

https://www.customs.gov.my/en/cp/Pages/cp_excl.aspx

Malezya vergi sistemi hakkında daha kapsamlı bilgiye aşağıdaki dokümandan ulaşılabilmektedir:

<https://www.mida.gov.my/wp-content/uploads/2023/03/CODB-ENG-FINAL-2022-060323.pdf>

5.5. Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Malezya'da standartlar üreticilerin, tüketicilerin, hükümetin ve iş dünyasının ortak çalışması sonucunda DTÖ'nün Ticarete Teknik Engeller (TTE) Anlaşması hükümlerine göre oluşturulmaktadır.

Malezya'da dış ticarete politika belirleme ve uygulama yetkisi Malezya Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'ndadır (MITI) (<http://www.miti.gov.my/>).

Fiili uygulamadan sorumlu birim ise Malezya Kraliyet Gümrükleridir (<http://www.customs.gov.my/en>).

Malezya'nın ithal ürünlerde standardizasyon, test, muayene, belgelendirme konularında ürün grubuna göre yetkilendirilen kurumlara ilişkin bilgiler aşağıda özetlenmektedir;

Malezya Standartlar Kurumu (JSM) Malezya Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'na (MITI) bağlı bir kuruluştur. JSM, Malezya Standartları Yasası 1996 (Yasa 549) uyarınca Ulusal Standartlar Kurumu (NSB) ve Ulusal Akreditasyon Kurumu (NAB) olarak faaliyet göstermektedir. Bir başka ifade ile JSM, 1996 yılında kurulan "Ulusal Standartlar Kurumu" ve "Ulusal Akreditasyon Kurulu" görevlerini üstlenmiş bir ajanstır.

JSM'in temel görevi, endüstriyel verimliliği ve kalkınmayı teşvik etmek, halkın sağlığını ve güvenliğini sağlamak, tüketicileri korumak, yurt içi ve yurt dışı ticareti kolaylaştırmak ve standartlar ve standardizasyonla ilgili uluslararası iş birliğini ilerletmek amacıyla standartları, standardizasyonu ve akreditasyonuna ilişkin düzenlemeleri hazırlamak ve kullanımını yaygınlaştırmaktır. <https://www.jsm.gov.my/home>

JSM'nin 5 temel sorumluluğu aşağıda verilmektedir:

- Ulusal standardizasyon için politika ve stratejilerin uygulanması
- Malezya Standartlarının Geliştirilmesi

- Malezya ve Uluslararası standartların kullanımını teşvik etmek
- Malezya'yı bölgesel ve uluslararası standardizasyon faaliyetlerinde temsil etmek
- Standardizasyon faaliyetlerinde ülke içinde ve bölgesel ve uluslararası kuruluşlarla işbirliğini teşvik etmek

JSM'nin üyelikleri:

- 1969'dan beri Uluslararası Standartlar Örgütü (ISO)
- 1991'den beri Uluslararası Elektroteknik Komisyonu (IEC)
- 2014 yılından bu yana İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü (SMIIC)
- 1992'den beri ASEAN Standartlar ve Kalite Danışma Komitesi (ACCSQ)
- 1994'ten beri APEC Standartlar ve Uygunluk Alt Komitesi
- 1972'den beri Pasifik Bölgesi Standartları Kongresi
- 1995 yılından beri Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Ticaretin Önündeki Teknik Engeller (TBT)

Akreditasyon konusunda, JSM altında bulunun “Malaysian National Accreditation Committees (MyNAC)” yetkilidir.

<https://www.jsm.gov.my/about-us/corporate-info/management-profile/advisory-committees/national-accreditation-committee-nac>

Malezya Standardı (MS), Malezya'da rekabet gücünü, kaliteyi, güvenliği ve çevre korumasını sağlamak için asgari gereklilikleri belirleyen teknik bir belgedir. MS, JSM tarafından geliştirilmiş ve MITI tarafından onaylanmıştır. <https://mysol.jsm.gov.my/>

JSM, Malezya Standartlarının geliştirilmesi görevini, SIRIM Berhad'a devretmiştir. Bir başka ifade ile JSM, standardizasyonla ilgili tüm politika yapımından kendisi sorumluyken operasyonel sorumluluk SIRIM Berhad'a devredilmiştir. SIRIM, MITI'ye bağlı Malezya'daki önde gelen bir endüstriyel araştırma ve teknoloji kuruluşudur. SIRIM, Türk Standardları Enstitüsü'nün (TSE) Malezya'daki muhattap kuruluşudur. <https://www.sirim.my/>

SIRIM, bağlı şirketi SIRIM QAS International aracılığıyla, işletmelerin uluslararası kalite, güvenlik ve sürdürülebilirlik standartlarını karşılamalarına yardımcı olmak için test, muayene ve sertifikasyon hizmetleri sağlamaktadır. SIRIM QAS ayrıca Birleşik Krallık Akreditasyon Hizmetleri (UKAS) tarafından akredite edilmiştir. JSM tarafından akredite edilen SIRIM QAS, ürün sertifikasyon şeması, eko-etiketleme sertifikasyonu ve iletişim ve multimedya sertifikasyon şeması gibi konularda ürün sertifikasyon otoritesidir. <https://www.sirim-qas.com.my/>

Ulusal Metroloji Enstitüsü olarak Malezya Ulusal Metroloji Enstitüsü (NMIM) (<https://www.nmim.gov.my/>) yetkilidir. Bu itibarla JSM ve NMIM, Malezya'nın ulusal kalite altyapısındaki kilit kurumlardır.

Malezya'ya ithal edilen inşaat malzemelerinin İnşaat Endüstrisi Geliştirme Kurulu'ndan (CIDB) Onay Sertifikası (COA) alması gerekmektedir. CIDB, Malezya Bayındırlık Bakanlığı'nın yetki alanındadır. <https://www.cidb.gov.my/>

Veterinerlik Hizmetleri Departmanı (DVS), Malezya'ya et, kümes hayvanı, süt, yumurta ve ürünlerinin ithalatı için sertifika düzenlemekten sorumludur. DVS, Malezya Tarım ve Gıda Güvenliği Bakanlığı'na bağlıdır. <https://www.dvs.gov.my/>

Malezya İslam Kalkınma Departmanı (JAKIM), helal sertifikasyon da dahil olmak üzere İslam işlerinden sorumlu Başbakanlık'a bağlı bir kurumdur. <https://www.islam.gov.my/ms/>

Tıbbi Cihaz Otoritesi (MDA), Malezya Sağlık Bakanlığı'na bağlı bir kurumdur ve tıbbi cihazlarla ilgili yönetmeliklerin uygulanmasını ve yürürlüğe konulmasından sorumludur. Tıbbi cihazları Malezya'ya ithal etmeden önce MDA'dan ithalat izni alınmalıdır. <https://portal.mda.gov.my/index.php>

Ulusal İlaç Düzenleme Departmanı (NPRA), Malezya Sağlık Bakanlığı'na bağlı bir kuruluş olup, Malezya'da pazarlanan ilaçlar, geleneksel sağlık takviyeleri ve kozmetik ürünlerinin kayıt altına alınmasından sorumludur. <https://npa.gov.my/index.php/en/>

Malezya'da ürün standartları, rekabet gücünü, kaliteyi, güvenliği ve çevrenin korunmasını sağlama amaçları çerçevesinde geliştirilmiştir. Malezya akreditasyon sistemi; sağlanan hizmetlerin tarafsız, ayrımcılığa izin vermeyecek şekilde ve güvenilir olmasını teminat altına alan uluslararası standart olan MS ISO / IEC 17011 ile uyumludur.

Malezya Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanlığı altında görev yapan Malezya Standartlar Kurumu milli standartları belirleme ve akreditasyon görevlerini üstlenmiş bulunmaktadır. (Department of Standards Malaysia- <http://www.jsm.gov.my/>)

Yabancı ihracatçılar da, yerli üreticilerin uyması gereken ürün/üretim standartlarına uymak zorundadır.

Teknik düzeydeki uygulamalar konusunda; TSE karşıtı kurum olarak nitelenebilecek olan SIRIM Berhad Corporate'e (<http://www.sirim.my/>) sorumluluk yüklenmiştir. Ancak, SIRIM'ın yanısıra sektörel bazda farklı kurumlara da yetkilendirme yapılmış bulunmaktadır.

Bu kapsamda yetkilendirilen bazı kurumlar aşağıdaki gibi özetlenebilir.

İnşaat malzemeleri: CIDB (Construction Industry Development Board <https://www.cidb.gov.my/eng/>),

Canlı hayvan-et ve süt ürünleri: DVS (Department of Veterinary Services <http://www.dvs.gov.my/>)

Gıda ürünleri: Sağlık Bakanlığı (<https://www.moh.gov.my/>)

Malezya'da ithal edilen, ihraç edilen veya piyasaya sürülen, yurt içinde veya yurt dışında üretilmiş tüm tıbbi cihazlar: Tıbbi Cihaz Otoritesi (MDA), (<https://portal.mda.gov.my/index.php>)

Farmasötik ürünler, kozmetik ürünler, geleneksel sağlık takviyelerinin kaydı: ve Malezya'da pazarlanan Malezya Sağlık Bakanlığı'na bağlı Ulusal Farmasötik Düzenleme Bölümü (NPRA), (<https://www.npra.gov.my/index.php/tr/>)

Akreditasyon konusunda ise yukarıda belirtilen Malezya Standartlar Kurumu altında bulunun "Malaysian National Accreditation Committees (MyNAC)" bu konuda yetkilidir. (<https://www.jsm.gov.my/about-us/corporate-info/management-profile/advisory-committees/national-accreditation-committee-nac>).

Ürün Güvenliği konusunda farklı kurumlar yetkili kılınmıştır. Canlı hayvan-et ve süt ürünleri konusunda DVS (Department of Veterinary Services <http://www.dvs.gov.my/>) yetkilendirilirken, gıda ürünlerinde Sağlık Bakanlığı (<https://www.moh.gov.my/>) bünyesinde "Food Safety and Quality Division" yetkilendirilmiştir.

Malezya’da dış ticarete politika belirleme ve uygulama yetkisi Malaysia Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanlığındadır (<http://www.miti.gov.my/>). Fiili uygulamadan sorumlu birim ise Royal Malaysian Customs Department (<http://www.customs.gov.my/en>)’dır.

Piyasa Gözetim Denetimi (teknik düzenlemelere ilişkin) konusunda ise; İç Ticaret ve Tüketici İşleri Bakanlığı (Ministry of Domestic Trade and Consumer Affairs- <https://www.kpdnhep.gov.my/>) yetkilendirilmiştir.

5.6. Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Malezya’nın ithal edeceği ürünlerde standardizasyon, test, muayene, belgelendirme konularında ürün grubuna göre yetkilendirilen kurumların başında SIRIM, SIRIM QAS, CIDB, DVS, JAKIM, MDA ve NPRA gelmektedir.

Ülkemizden Malezya’ya ihraç edilen ürünler için Türk Standardları Enstitüsü tarafından verilen belge ve raporların Malezya’da ilgili otoriteler tarafından tanınmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

TSE ile SIRIM QAS arasında görüşmeleri uzun bir süredir devam eden Uygunluk Değerlendirmesi Uygulama Anlaşması, 7 Ekim 2020 tarihinde adıgeçen kurumlar arasında mektup teatisiyle yoluyla imzalanmıştır. Ayrıca, 2019 yılı Ağustos ayında, Malezya Yangın ve Kurtarma Dairesi (BOMBA) tarafından TSE, aktif ve pasif yangın önleme sistemlerine yönelik olarak onaylanmış test ve belgelendirme kuruluşu olarak atanmıştır.

Aynı yetkilendirmenin tüm yapı sektörü ürünleri için Malezya Yapı Sektörü Geliştirme Kurulundan (CIDB) da alınması amacıyla TSE ve CIDB arasında karşılıklı tanıma, işbirliği ve TSE’nin akreditasyonuna ilişkin MoU imzalanması yönünde çalışmalar yürütülmektedir.

Diğer taraftan Malezya et ve süt ürünleri ithalatında hastalıklardan korunma ve helal üretim konuları nedeniyle oldukça hassas davranmaktadır. Et ve süt ürünleri ihracatı için firmalarımız tarafından Malezya Tarım Bakanlığına bağlı Veterinerlik Hizmetleri Departmanı DVS’e başvuru yapılması

(https://www.dvs.gov.my/dvs/resources/user_1/2024/BRV/APPLICATION_FORM_FOR_EXPORT_MEAT_POULTRY_MILK_EGG_AND_PRODUCTS_TO_MALAYSIA_NEW_REVISION_D_4_JANUARY_2024.pdf) gerekmektedir. Başvurunun DVS tarafından uygun görülmesi durumunda, masrafları ihracatçı firmaya ait olmak üzere, Malezya’dan bir heyetin Türkiye’ye giderek üretim tesisinde incelemelerde bulunması gerekmektedir. Heyette DVS yetkililerinin yanısıra, ürünlerinin üretim sürecinin helal standartlara uygunluğunun denetlenmesi amacıyla Malezya Diyaneti adına helal sertifikası verme konusunda yetkili kuruluş JAKIM temsilcileri de hazır bulunmaktadır. Heyetin incelemeleri neticesinde şartlar uygun bulunursa ilgili firmaya Malezya’ya ihracat yapma onayı verilmektedir. Onayın geçerliliği 1 ila 3 yıl olup, DVS tarafından uygun görüldüğü durumda sürenin 3 yıla kadar daha uzatılması mümkündür.

Aşağıdaki adreslerden detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

Başvuru Yönergesi için aşağıdaki bağlantı ziyaret edilebilir;

https://www.dvs.gov.my/dvs/resources/user_1/2023/BRV/BORANG/GUIDELINES_FOR_SUBMISSION_APPLICATION_updated241123.pdf

Malezya'ya Yapılacak Kümes Hayvanları, Süt ve Yumurta  r nleri İthalatı prosedürüne aşağıdaki bağlantıdan ulaŐılabılır;

https://www.dvs.gov.my/dvs/resources/user_1/2023/BRV/LOJI%20LUAR%20NEGARA/UPDATE_MARCH_2023.GENERAL_PROCEDURE_IMPORT_MEAT,_POULTRY,_MILK_AND_EGG_PRODUCTS_TO_MALAYSIA_REV_1_30012023_.pdf

HELAL BELGELENDİRME

Malezya'nın çok kültürlü bir ülke olmasının, çoğunluğun Müslüman ağırlıklı olmasının sonucu olarak 1980'li yıllarda Malezya, helal gıda kavramını geliştirmiş ve bununla ilgili standartlar koymuştur. Geçen zaman içinde ise konunun, uluslararası ticaretteki önemini görerek, daha sıklı denetimlere başlamıştır. Bu bağlamda da, yalnızca Malezya Diyaneti adına helal sertifikası verme konusunda yetkili kuruluş JAKIM veya onun akredite ettiği uluslararası kuruluşlardan temin edilen belgeler geçerli kabul edilmektedir. JAKIM, Malezya'da helal sertifikasyon da dahil olmak üzere İslami iŐlerden sorumludur.

Malezya'ya ihraç edilecek ürünlerin helal logosu taŐıması (et ve süt ürünleri hariç) zorunlu değildir ancak ürünün helal olduğu iddia ediliyorsa logonun Malezya JAKIM tarafından onaylı bir sertifikalandırma kurumu tarafından verilmiş olması gerekmektedir.

Helal standartları konusunda Malezya tamamen kendi kriterlerini uygulamaktadır. Malezya, Helal gıda üretimi ve hazırlanması için MS1500: 2019 standardını geliŐtirmiŐtir:

https://www.isovnc.com/wp-content/uploads/2019/06/MS-1500_2019-Tieu-chuan-HALAL-MALAYSIA.pdf

Malezya gıda ürünlerinin dışında tıbbi cihazlar, ilaçlar ve kozmetik ürünler için de helal standartları geliŐtirmiŐtir. Lisansı ve gerekli izinleri haiz tüm ürünler helal sertifikası olmadan Malezya pazarına yerleŐtirilebilir ancak helal olduğu iddia edilen ürünlerin helal sertifikalandırılmadan önce düzenlemelerde belirtilen Őartlara uymasına gerekir.

JAKIM tarafından helal sertifikalandırma yetkisi almak için prosedürlere ilgili bağlantıdan ulaşmak mümkündür: https://smarthalal.com.my/MPPHM_Domestik_2020.pdf. JAKIM'e göre, bu 2020 Helal Sertifikası Usul Kılavuzu, yabancı Şirketlere yönelik helal sertifikası prosedürüne uygulanmaktadır.

Malezya Helal Sertifikasyonu baŐvurusu JAKIM'in prosedürüne uygun olarak yapılmalıdır. 1 Ocak 2024 tarihi itibarıyla JAKIM, gıda ürünü, kozmetik, ilaç, tüketim malları ve tıbbi cihazlar dahil olmak üzere uluslararası üretim için beş (5) helal sertifikasyon Őemasına sunmaktadır. (Bu tarihten önce yalnızca gıda ürünleri için geçerliydi). Helal belgesi olan üreticiler, bu tarihten önce Malezya'da bulunan ithalat ları üzerinden ürünlerini ülkeye sokabilmekteydi. Ancak son değişiklik ile, eğer üretici firmanın Malezya'da kayıtlı bir Şirketi, Şubesi, bağlı Şirketi vb. var ise, ilave ithalat  ihtiyacı olmadan helal sürecine baŐvurabilmektedir.

Başvuru formuna www.halal.gov.my ve <http://apps.halal.gov.my/international/e-halal.php?new> bağlantılarından ulaŐılabılır.

https://myehalal.halal.gov.my/portal-halal/v1/index.php?data=bW9kdWxlcY9jb250ZW50X2RldGFpbHM7Ozs=&page_title=Pengumuman&content_id=202312216583f5b3aa5d9

Helal başvurusunda, JAKIM yetkililerince üretim tesisinde bir denetim gerçekleştirilmektedir. Denetimin asgari süresi en az dört gün (2 gün denetim günü ve 2 gün gidiş-dönüş) olmalı ve yalnızca bir (1) üretim adresiyle sınırlı olmalıdır. Başvuru sahibi, denetim gezisi boyunca denetçilere eşlik etmekten sorumlu olacaktır. Başvuru sahibi/fabrika Helal Güvence Sistemini uygulamalıdır. Sertifikaların geçerlilik süresi 2 yıldır.

<https://www.halal.gov.my/v4/images/pdf/halalassurancesystem.pdf>

JAKIM'in onayladığı kuruluşların listesine aşağıdaki bağlantıdan ulaşmak mümkündür: <https://myehalal.halal.gov.my/portal-halal/v1/index.php>

Helal belgesi zorunlu olmamasına karşın, tüketici ve tedarikçiler tarafından tercih sebebi olabilmektedir.

Ülkemizde helal sertifikası verme konusunda JAKIM tarafından yetkilendirilen kuruluşlar aşağıda belirtilmektedir:

- Kas Uluslararası Sertifikasyon Göz. Tek. Kont. Hizm. Ltd. Şti. (KASCERT International)
- Gıda ve Malzemeleri Denetim ve Belgelendirme Derneği (GİMDES)

<https://www.halal.gov.my/v4/pdf/cb/CBLIST-20May2024.pdf>

Gıda ürünleri için Türkiye'den Gimdes ve Kascert'in düzenlediği helal belgeleri JAKIM tarafından akredite olmasına rağmen, et (kümes hayvanları dahil) ve süt ürünleri ithalatında, Malezya Tarım Bakanlığına bağlı DVS'e başvuru yapılması ve başvuru evraklarının DVS tarafından uygun görülmesi durumunda masrafları ihracatçı firmaya ait olmak üzere, Malezya'dan bir heyetin Türkiye'ye giderek üretim tesisinde incelemelerde bulunması gerekmektedir.

Bununla birlikte, Malezya otoriteleri, denetim heyetine JAKIM'den bir yetkiliyi dahil ederek bu ürünler için doğrudan JAKIM tarafından helal onayı alınmasını şart koştuklarıdır. Tesisler, Malezya Helal Et ve Kümes Hayvanları Üretimi Protokolü ve Malezya Standartları (MS) 1500: 2009'a uygun olarak JAKIM ve Veterinerlik Hizmetleri Dairesi (DVS) tarafından denetlenmekte ve onaylanmaktadır.

Heyetin incelemeleri neticesinde şartlar uygun bulunursa ilgili firmaya iki yıl geçerli olmak üzere ülkeye ihracat yapma onayı verilmektedir.

Aşağıdaki adreslerden detaylı bilgilere ulaşılabilir.

https://www.dvs.gov.my/dvs/resources/user_1/2023/BRV/LOJI%20LUAR%20NEGARA/UPDATE MARCH 2023.GENERAL PROCEDURE IMPORT MEAT, POULTRY, MILK AND EGG PRODUCTS TO MALAYSIA .REV 1 . 30012023 .pdf

Böylece, Malezya'da pazarlanan tüm ithal gıda ve mallar, ilgili gerekliliklere uymadıkça ve JAKIM tarafından tanınan yabancı helal belgelendirme kuruluşu tarafından helal olarak sertifikalandırılmadıkça helal olarak tanımlanmamaktadır.

5.7. İthalat Lisansları ve İthalatı Kontrole Tabi Ürünler

Malezya'da hali hazırda uygulanmakta olan ithalat düzenlemeleri, diğer ASEAN ülkelerine kıyasla daha liberaldir. Çoğu ürünün "Genel Serbest Lisans" altında serbestçe ithalatı yapılabilmektedir.

Ancak stratejik olarak belirlenmiş bir takım sektörlere ithalat kısıtlamaları getirilmiştir. Bunların arasında demir ve çelik, otomotiv, ağır makineler, bazı kimyasallar, atık kağıt gibi bazı ürünler yer almaktadır. <https://www.miti.gov.my/index.php/pages/view/3796>

Tarım ürünlerinde ve hayvansal ürünlerde kısıtlamalar yerli üretimi teşvik edilen pirinç, et, meyve ve sebze gibi ürünlere uygulanmaktadır. Öte yandan donmuş tavuk, yumurta, süt ve şeker gibi ülkenin talebini karşılayamayan mallarda yeterli yerli üretim sağlandığı takdirde bunların ithalatı da kısıtlanabilmektedir.

<https://www.dvs.gov.my/index.php/pages/view/1941>

<https://www.doa.gov.my/index.php/pages/view/341?mid=90>

Güvenlik, din veya ahlaki yönlerden ithalatı yasak olan veya ülkeye girmesi özel sertifikalara tabi olan ürün grupları için de kısıtlamalar söz konusudur. https://www.customs.gov.my/en/cp/Pages/cp_li.aspx

İthal ürünlerin güvenliğinden ithalatçı veya distribütör firma sorumlu tutulmakta olup, konu hakkında yetkili Bakanlık, Malezya İç Ticaret ve Tüketici İşleri Bakanlığı'dır. Oyuncaklar, elektrikli sigara, pil ve akülere ilişkin ürün güvenliği düzenlemeleri ilgili web sayfasında <https://mysafe.kpdn.gov.my/portal/post/6> yayımlanmaktadır.

Belirli Sektörlerde Teknik Düzenlemeler

İthalatı kısıtlanmış/izne tabi olan ürünler arasında, kimyasal silahlar sözleşmesi kapsamındaki (CWC) kimyasallar, ağır makineler, et ve tavuk ürünleri, canlı balık, hayvani yağlar, süt ve süt ürünleri ve demir çelik ürünleri yer almaktadır. Kısıtlamalara ilişkin güncel duyuruların <https://www.miti.gov.my/index.php/pages/view/3796> bağlantısından takip edilmesi mümkündür.

Güvenlik, din veya ahlaki gerekçelerle ithalatı yasaklanmış ve kısıtlanmış ürünlerin listesi Malezya Kraliyet Gümrük İdaresinin sayfasından takip edilebilmektedir. (<https://lom.agc.gov.my/act-view.php?type=pua&no=P.U.%20%28A%29%20117/2023>) İthalatı yasaklanmış ürün grupları arasında; kaplumbağa yumurtaları, çeşitli egzotik meyveler, pirana balıkları, bazı alkollü likörler, bazı kesici aletler, çeşitli kimyasallar, radyoaktif maddeler gibi ürünler yer almaktadır.

İnşaat malzemeleri: Gümrük Kanunu'nda listelenen inşaat malzemelerinin, malzemelerin Malezya'ya ithal edilebilmesi için İnşaat Endüstrisi Geliştirme Kurulu (CIDB)'den bir Onay Sertifikasına (COA) sahip olması gerekir. CIDB, Malezya Bayındırlık Bakanlığı'na bağlı olarak, inşaat endüstrisini küresel rekabet gücüne ulaştırmaya yönelik olarak düzenlemek, geliştirmek ve kolaylaştırmak amacıyla faaliyet gösteren bir devlet kurumudur.

İthal edilen inşaat malzemesinin/ürününün COA gerektirdiğinden emin olmak için https://www.cidb.gov.my/wp-content/uploads/2022/11/Procedures-for-importing-construction-prod-5thEdition-0_compressed.pdf veya <https://www.cidb.gov.my/eng/> sitelerindeki Listelenen Tarife Kodlarına bakılması gerekmektedir.

Oyuncaklar: İthal oyuncaklar için “Malezya Uygunluk İşareti (MC)” şartı bulunmaktadır. MC, Malezya'da tedarik edilen veya satılan belirli bir oyuncağın İç Ticaret ve Yaşam Maliyeti Bakanlığı (KPDN) tarafından öngörülen güvenlik standartlarına uyduğunun ve tüketiciler için güvenli olduğunu gösteren bir işarettir.

<https://mysafe.kpdn.gov.my/portal/post/8#:~:text=The%20MC%20mark%20is%20an,and%20is%20safe%20for%20consumers.>

Tıbbi ilaçlar, medikal malzemeler, zirai ilaçlar, elektrikli aletler ve otomobiller: Yüksek risk grubunda tanımlanan tıbbi ilaçlar, medikal malzemeler, zirai ilaçlar, elektrikli aletler ve otomobillere ilişkin olarak ise yetkili kılınan kurumların farklı düzenlemeleri mevcuttur. İlgili düzenlemelere ilgili web adreslerinden <https://portal.mda.gov.my/index.php>, <https://npra.gov.my/index.php/en/>, <https://www.miti.gov.my/index.php/pages/view/3796> ulaşılabilmektedir.

Canlı hayvan Sığır, domuz, kuzu ve kümes hayvanı et ve süt ürünleri, Malezya'ya ithal edilen tüm sığır, kuzu ve kümes hayvanı ürünleri, DVS tarafından gerçekleştirilen denetim sonucunda onaylanmış tesislerden gelmelidir. <https://www.dvs.gov.my/index.php/pages/view/1941>

Et ve süt ürünleri ihracatı için firmalarımız tarafından Malezya Tarım Bakanlığına bağlı Veterinerlik Hizmetleri Departmanı DVS'e başvuru yapılması (https://www.dvs.gov.my/dvs/resources/user_1/2024/BRV/APPLICATION_FORM_FOR_EXPORT_MEAT,_POULTRY,_MILK,_EGG_AND_PRODUCTS_TO_MALAYSIA_NEW_REVISION_4_JANUARY_2024.pdf) gerekmektedir. Başvurunun DVS tarafından uygun görülmesi durumunda, masrafları ihracatçı firmaya ait olmak üzere, Malezya'dan bir heyetin Türkiye'ye giderek üretim tesisinde incelemelerde bulunması gerekmektedir. Heyette DVS yetkililerinin yanısıra, ürünlerinin üretim sürecinin helal standartlara uygunluğunun denetlenmesi amacıyla Malezya Diyaneti adına helal sertifikası verme konusunda yetkili kuruluş JAKIM temsilcileri de hazır bulunmaktadır. Heyetin incelemeleri neticesinde şartlar uygun bulunursa ilgili firmaya Malezya'ya ihracat yapma onayı verilmektedir. Onayın geçerliliği 1 ila 3 yıl olup, DVS tarafından uygun görüldüğü durumda sürenin 3 yıla kadar daha uzatılması mümkündür.

Başvuru Yönergesi için aşağıdaki bağlantı ziyaret edilebilir;

https://www.dvs.gov.my/dvs/resources/user_1/2023/BRV/BORANG/GUIDELINES_FOR_SUBMISSION_APPLICATION_updated241123.pdf

Malezya'ya Yapılacak Kümes Hayvanları, Süt ve Yumurta Ürünleri İthalatı prosedürüne aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir;

https://www.dvs.gov.my/dvs/resources/user_1/2023/BRV/LOJI%20LUAR%20NEGARA/UPDATE_MARCH_2023.GENERAL_PROCEDURE_IMPORT_MEAT,_POULTRY,_MILK_AND_EGG_PRODUCTS_TO_MALAYSIA_REV_1_30012023_.pdf

Gıda: Canlı hayvan, et ve süt ürünleri güvenliği konularında DVS yetkilendirilirken, gıda ürünlerinde Sağlık Bakanlığı bünyesinde "Food Safety and Quality Division yetkilendirilmiştir. Malezya Sağlık Bakanlığı tarafından, 2020 tarihli Gıda Yönetmeliklerinde 1 Ocak 2024'te yürürlüğe giren bir revizyonu içeren yönergeler yayınlamıştır. Yapılan revize kapsamında temelde, Gıda Etiketleme ve Gıda katkı maddesi ve eklenen besin maddelerine yöneliktir. Söz konusu belgeye bağlantıdan ulaşılabilir.

https://lom.agc.gov.my/ilims/upload/portal/akta/output/pua_20200729_PUA2092020.pdf
<https://hq.moh.gov.my/fsq/xs/index.php>

Domuz eti ve domuz ürünleri: Malezya'ya ancak DVS'in izin vermesi halinde ithal edilebilir. Domuz eti ve domuz eti ürünlerinin her sevkiyatı, Malezya Karantina ve Denetim Hizmetleri (MAQIS) tarafından verilmiş geçerli bir ithalat iznine sahip olmalıdır. İzinler açıklama yapılmadan reddedilebilmektedir.

https://www.dvs.gov.my/dvs/resources/user_1/2020/SPS/UPDATE_JUNE_20_PROCEDURE_TO_IMPORT_PORK_MEAT_TO_MALAYSIA_2020.pdf

Medikal Ürünler: Medikal aletler için piyasa gözetimi Sağlık Bakanlığına bağlı Medical Device Authority <https://portal.mda.gov.my/> tarafından gerçekleştirilmekte olup, konuya ilişkin faydalı linkler aşağıda yer almaktadır:

<https://portal.mda.gov.my/index.php/doc-list/guideline>

<https://portal.mda.gov.my/index.php/doc-list/guidance-document>

İlaçlar, gıda takviyeleri ve kozmetik ürünler: İlaçlar, gıda takviyeleri ve kozmetik ürünler için piyasa denetimi Malezya Sağlık Bakanlığına bağlı olan National Pharmaceutical Regulatory Agency (NPRA) tarafından gerçekleştirilmektedir:

<https://www.npra.gov.my/index.php/en/regulation-basic.html>

<https://www.npra.gov.my/index.php/en/cosmetic-main-page.html>

JSM, gönüllü bir sertifikasyon sistemi olan Helal İlaçlara ilişkin MS2424:2012 Genel Yönergelerini uygulamaktadır. Başka bir ifade ile ilaçlarda helal belgelendirme zorunlu olmamakla birlikte, helal belgesi almak isteyenlerin bu yönergeye uyması gerekmektedir. Yönergeler, farmasötik ürün üreticilerinin helal sertifika başvurusunda bulunmasını ve üretim ve işleme için temel gereksinimleri belirlemesini şart koşmaktadır.

İthalatı Yasak Ürünler: Güvenlik ve diğer nedenlerden ithalatı yasak olan veya ülkeye girmesi özel izne tabi olan bazı diğer ürün grupları için de kısıtlamalar söz konusudur. https://www.customs.gov.my/en/cp/Pages/cp_li.aspx

Bitki Sağlığı Önlemleri

Malezya'ya bitki, tarım ürünleri, meyve ve sebzeler, çiçekler ve gübre ithal etmek için, sevkiyatın gönderilmesinden önceki 14 gün içinde menşe ülkesinden Bitki Sağlığı Sertifikası'na sahip olması gereklidir. 1981 tarihli Malezya Bitki Karantinası Yönetmeliği'nin Dokuzuncu Cetvelinde (Yönetmelik 5), Türkiye dahil olmak üzere ihracat ülkelerinden gelen bitkilerde 'Khapra Böceği' bulunur ifadesi yer almaktadır. Bu bitkiler arasında bezelye ve fasulye, kaju fıstığı, yer fıstığı, mısır, pirinç, susam, buğday, baharatlar, manyok, sorgum (tahıl) yer almaktadır. Bu nedenle, bu bitkilerin ithalatı Bitki Sağlığı Sertifikası ile birlikte yapılmalıdır.

Bu sertifika Malezya Tarım Departmanından alınmalıdır.

<https://www.doa.gov.my/index.php/pages/view/341?mid=90>

https://www.doa.gov.my/doa/resources/info_doa/peraturan_kuarantin_tumbuhan_1981_v2.pdf

5.8. Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Malezya'da, gıda etiketleme gereklilikleri 1985 tarihli Gıda Yönetmeliğinde belirtilmektedir. Etiket Malayca veya İngilizce olmalıdır. Bebek maması ve bazı süt ürünleri gibi belirli ürünlerde, etiketin Malayca olmasını gerekmektedir ve çevirilere izin verilir. Gıda sığır eti veya domuz eti veya türevleri veya domuz yağı içeriyorsa etikette belirli ifadeler bulunmalıdır. Bu kapsamda kullanılacak ifadede "İÇERİR (sığır eti veya domuz eti veya türevleri veya domuz yağı olup olmadığını belirtin)" yer almalıdır. Ayrıca, gıdaya ilave alkol eklenmişse, etikette büyük harflerle kalın olarak "ALKOL İÇERİR" yazmalıdır.

<https://hq.moh.gov.my/fsq/peraturanperaturan-makanan-1985>

Evde kullanılan tıbbi cihazlarda, marka adı, özel isimler ve her iki dilde de aynı olan kelimeler hariç, etiketlemedeki tüm bilgilerin Malayca olması gerekir. Yetkili Temsilci (AR) bilgileri ve kayıt numarası müşteriler tarafından satınalma noktasında erişilebilecek şekilde ambalaj üzerinde olmalıdır. Helal logosu tıbbi cihaz etiketlemesi için bir gereklilik değildir. Ancak, üründe helal logolu bir etiket kullanılıyorsa, öncesinde JAKIM helal sertifikası alınması gerekmektedir. <https://portal.mda.gov.my/index.php/faq/labelling-of-medical-devices>

İlaç ürünlerinde, tüm etiketler ve paket ekleri Malayca veya İngilizce olmalıdır. Buna ek olarak, başka bir dile tercümeye izin verilmektedir. Kayıtlı bir ürünün farklı boyuttaki paketlerinde aynı etiket resminin olması gerekmektedir. Bununla birlikte, paket boyutlarını ayırt etmek için renk kodunda küçük farklılıkların olması mümkündür. Kayıt numarası ürüne kalıcı olarak (mürekkep püskürtmeli) basılmalıdır ve yapışkan etikete basılmasına izin verilmemektedir. E-etiketleme amacıyla bir QR Kodunun kullanılması, Malezya'daki İlaç Ürünleri için Elektronik Etiketleme (E-Etiketleme) Kılavuzuna uygun olarak izin verilmektedir. Ürünlerin, JAKIM tarafından helal olarak sertifikalandırılması ve onaylanması koşuluyla istenilmesi halinde kayıtlı ürün etiketinde helal logosu kullanılabilir.

<https://www.npra.gov.my/easyarticles/images/users/1153/DRGD%20July%202024/Complete-Drug-Registration-Guidance-Document-DRGD-3rd-Edition-8th-Revision-July-2024.pdf>
<https://www.npra.gov.my/index.php/en/directive-general/1527484-direktif-berkenaan-pelaksanaan-electronic-labelling-e-labelling-ke-atas-produk-farmaseutikal-di-malaysia.html>

Kozmetik ürünlerinin dış ambalajında; ürünün adı ve işlevi, kullanım talimatları, üretim ülkesi, ağırlık veya hacim olarak verilen içerikler(metrik veya hem metrik hem de emperyal sistemde), üretim parti numarası ve son kullanma tarihi yer almalıdır. İçerikler, eklendikleri anda azalan ağırlık sırasına göre beyan edilmelidir. https://www.npra.gov.my/images/Guidelines_Central/Guidelines_on_Cosmetic/Annex_I_part_7-COSMETIC_LABELING_REQUIREMENTS.pdf

Enerji Komisyonu (EC) tarafından onaylanan tüm düzenlenmiş elektrikli ekipmanlar, 1994 tarihli Elektrik Yönetmeliğinin 98 Nolu düzenlemesine uygun olarak etiketlenmeli veya işaretlenmelidir. Elektrik ve elektronik (EE) ürünleri için Onay Sertifikası (COA) alan üretici ve ithalatçılar, EC tarafından yayınlanan ilgili kılavuza uygun olarak EE etiketini yazdırmak zorundadır.

<https://www.st.gov.my/contents/files/download/158/Guidelines%20for%20the%20Approval%20of%20Electrical%20Equipment%20%282024%20Edition%29.pdf>

5.9. Geçici İthalat

Geçici ithalat, ithalat vergisi ve satış vergisi ödemedi ürünleri bir ülkeden geçici olarak Malezya'ya ithal etme olanağını ifade etmekte olup, bu kapsamda bir güvenlik teminatı ödenmesi gerekmekte ve izin süresi dolduğunda ürünlerin menşee ülkeye geri ihraç edilme zorunluluğu bulunmaktadır.

Bu şekilde ithal edilen ürünler, Devlet Gümrük Müdürünün izni olmadan kiralanamaz, satılamaz, mülkiyeti devredilemez veya elden çıkarılamaz. Bu kolaylaştırma kapsamında yalnızca onarım, sergiler, gösteriler, spor etkinlikleri, değerlendirme veya test, müzik performansları ve araştırma veya inceleme gibi kategorilere giren ithal ürünlere izin verilmektedir.

Geçici ithalat izinleri 3 ay geçerlidir ve bir uzatma gerekiyorsa (12 aya kadar), başvuru menşee ülkeye yeniden ihracat için son tarihten önce yapılmalıdır. Geçici ithalat prosedürünü başlatmak

için, ürünlerin ithal edileceği Devlet Gümrük Müdürü Ofisine bir başvuru formu sunulmalıdır. Başvuru onaylandıktan sonra, geçici ithalat süreci normal ithalatla aynı olacaktır.

Gümrük tarafından ürünlerin giriş noktasında doğrulanması için fiziksel bir inceleme yapılacaktır. Ürünler Malezya'ya ulaştığında, gümrük kontrolünden çıkarılmadan önce güvenlik teminatı gereklidir. Teminat tutarı, ithal edilen ürünler için ödenecek toplam vergi ve harç tutarına eşittir. Banka teminatı, banka çekleri, teminat mektupları veya genel tahviller şeklinde olabilir. Depozito, ürünler belirtilen süre içinde menşe yerlerine gönderildiğinde iade edilecektir.

Ürünler belirtilen tarihte ihraç edilmezse, gümrük vergileri ve harçlar en güncel gümrük ithalat oranına göre depozitodan düşülecektir.

5.10. Devlet Alımları

Malezya, Dünya Ticaret Örgütü Kamu Alımları Anlaşmasına taraf değildir (gözlemci statüsünde). Malezya Hükümeti kamu alımlarında sistemi yerli firmalara öncelik tanıyacak şekilde düzenlenmiştir. Altyapı yatırımlarında Malezyalı yerli bir firma ile ortaklık şarttır.

Malezya'da kamu ihalelerine ilişkin detaylı bilgi 3.5 Numaralı başlık altında verilmiştir.

5.11. Teknik Engeller

Malezya, ticarete teknik engeller ile ilgili Dünya Ticaret Örgütü'nün standart koduna uymaktadır.

Malezya'nın ticaretin ve iş yapabilirliğin kolaylığı açısından uluslararası kıyaslamalarda üst sıralarda bulunuyor olsa da (Dünya Bankası İş Yapma Kolaylığı Sıralamasında 2020 yılında 12.sıradadır.) tamamen serbest ve açık bir pazar olduğunu söylemek mümkün değildir. Malezya'nın ithalat engelleri, iç pazarı ve stratejik sektörlerini korumanın yanı sıra kültürel ve dini normları da korumayı amaçlamaktadır.

Hassas sektörlerde (tütün, alkollü içkiler, motorlu araçlar vs.) gerek üretici, gerekse ithalatçıya satış ve tüketim vergisi uygulanarak, anılan sektörlerin korunması söz konusudur. Malezya Hükümeti, kendi yerli sanayisini korumak amacıyla ihracat ve ithalat lisansı ile miktar kısıtlamaları ve standardizasyon uygulamalarına sıklıkla başvurmaktadır.

Malezya'da helal sertifikası genel itibariyle zorunlu olmamakla birlikte, bazı sektörlerdeki uygulamalara bağlı olarak (örneğin et ve tavuk ithalatında zorunlu tutulmaktadır) bir teknik engel şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Bir ürünün helal olduğunun iddia edilmesi durumunda, sertifikasyonla bunu kanıtlama zorunluluğu bulunmaktadır.

Malezya helal konusunda dünyanın önde gelen düzenleyici ülkeleri arasında yer almaktadır. Malezya'nın çok kültürlü bir ülke olmasının, çoğunluğun ve yönetimin müslüman ağırlıklı olmasının sonucu olarak 1980'li yıllarda Malezya, helal gıda kavramını geliştirmiş ve bununla ilgili standartlar koymuştur. Geçen zaman içinde ise konunun uluslararası ticaretteki önemini görerek, daha sıkı denetimlere başlamıştır. Bu bağlamda da, yalnızca Malezya Diyaneti adına helal sertifikası verme konusunda yetkili kuruluş JAKIM veya onun akredite ettiği uluslararası kuruluşlardan temin edilen belgeler geçerli kabul edilmektedir. Hatta yapılan yasal düzenlemelerle, bir ürün üzerinde, JAKIM/akredite kuruluşlarca verilmeyen helal logosunun bulunması halinde ceza uygulanmaktadır. Ancak, gözden kaçırılmaması gereken husus yukarıda da vurgulandığı üzere helal belgesinin ihtiyari olmasına karşın, tüketici ve tedarikçiler tarafından tercih sebebi

olabilmesidir. Ülkemizden GIMDES ve KASCERT, helal sertifikası verme konusunda JAKIM tarafından yetkilendirilmiştir. <https://www.halal.gov.my/v4/pdf/cb/CBLIST9November2023.pdf>

5.12. Diğer Hususlar

Türkiye ve Malezya arasında 2015 yılından bu yana yürürlükte bulunan ve 1 Ağustos 2024 itibarıyla hizmetler, yatırımlar ve e-ticareti kapsayan genişleme metnin yürürlüğe girdiği Serbest Ticaret Anlaşması (STA), ikili ticarete konu ürünlerin neredeyse tamamının gümrük tarifelerini kaldırmakla birlikte özellikle Türk ihracatçıları için ticareti daha kolay hale getirmektedir. Bununla birlikte, Malezya'nın bölge ülkeleriyle kıyaslandığında daha librel düzenlemelerinin olduğu görülse de, yürürlükte bulunan bazı uygulamalar nedeniyle tamamen açık bir Pazar olmadığı söylenebilir. Malezya, uygulamakta olduğu ithalat engelleyici uygulamalar ile, iç pazarı ve stratejik sektörleri korumayı hedeflemektedir.

Bu uygulamaların en önemlilerinden biri et, kümes hayvanı, süt, yumurta ve ürünlerinin Malezya'ya ithalatı için alınması gereken ithalat izni ve helal sertifikası olduğu söylenebilir. Temelde bakıldığında, pek çok ülkenin benzer ürünlerin ithalatına ilişkin bir denetim ve kontrol mekanizması getirdiği görülmekle birlikte, Malezya uygulamakta olduğu tesis denetimleri ile süreci zorlaştırabilmektedir. Bununla birlikte, halihazırda farklı ürünler için denetim sürecini tamamlayarak ihracat izin belgesi alan firmalarımız mevcuttur.

Malezya'ya ihracat yapmayı planlayan firmalar için, yerel bir distribütör kullanmanın pazara giriş için oldukça önemli olduğu değerlendirilmektedir. Nitekim, Malezya'da bulunan prosedürler firmaları yerel bir distribütör/ithalatçı bulundurmaya yönlendirmektedir. Özellikle ülkemiz ile Malezya arasındaki mesafe ve yerel saat farkı gibi unsurlar düşünüldüğünde, yerel bir distribütör bulundurulması, firma adına ürünlerin pazarlanması, ithalat izinlerinin ve gümrük işlemlerinin yürütülmesi, kamu kurumları ile iletişim etkin sağlanması ve satış sonrası hizmetleri yerine getirmek için oldukça faydalı olabilecektir. Öte yandan, Malezya'da iş yapma kültürünün karşılıklı güvene dayanması, sosyal tanışıklığa verilen önem nedeniyle Malezya'da firmalarımızın yerel bir mevcudiyete veya distribütöre sahip olması, yerel pazardaki işbirliği girişimlerini olumlu yönde etkileyebilecektir.

Dış Ticaret İstatistiklerinin Sorgulanması

Malezya'nın tüm dünya ile ithalat ihracat işlemlerine dair dış ticaret istatistiklerine Malaysia External Trade Statistics, METS Online web sitesinden erişim sağlanabilmektedir.

<https://metsonline.dosm.gov.my/>

Diğer taraftan, Malezya İstatistik Kurumu tarafından yayınlanan genel istatistik verilerine Malezya İstatistik Kurumunun <https://www.dosm.gov.my/v1/> sitesinden ulaşmak mümkündür.

Gümrük Vergi Oranlarının Sorgulanması

Türkiye ile Malezya arasında Serbest Ticaret Anlaşması kapsamında 2023 yılı itibarıyla tarife satır sayısı bakımından ihracatımızın %99'u, ithalatımızın ise %86'sı; hâlihazırda ticarete konu olan ürünler bakımından ise ihracatımızın %94'ü, ithalatımızın %75'i gümrük vergisinden muaf şekilde gerçekleşmektedir.

<https://ezhs.customs.gov.my/> bağlantısından, Malezya-Türkiye Serbest Ticaret Anlaşmasını (MTFTA) seçilerek HS kodları veya ürün tanımları itibarıyla Malezya'nın Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalat işlemlerinde uyguladığı gümrük vergisi oranlarına ulaşılabilir.

Benzer şekilde, aynı link üzerinden Malezya'nın STA'sı bulunan diğer ülkeler veya ülke grupları ile de ürün bazında gümrük vergisi oranları ve gümrük uygulamaları hakkında bilgi alınabilmesi mümkündür.

Ticaret Yapmak İstenen Firmanın Doğrulaması

Ticaret yapmak istenilen Malezyalı bir şirketin kayıtlı bir firma olup olmadığı konusunda bir doğrulama yapılmak istenmesi durumunda, şirket kayıtlarını tutan Companies Commission of Malaysia (SSM)'nin aşağıda sunulan internet sitesinden yararlanılabilir. Bu amaçla, doğrulama yapılabilmesini teminen firmalarımıza kolaylık olması açısından anılan siteden kullanıcı adı ve parola temin edilmiş olup, aşağıda verilmektedir.

<https://www.ssm-einfo.my/index.php?id=login>

Kullanıcı adı : Ankara

Parola : ANKARA07

SSM'den elde edilen bilgiler şirketin Malezya'da kurulu olup olmadığı ve şirket ortaklarına ilişkin bilgilerdir. Ancak, şirkete ilişkin bilgiler, anılan kuruluş tarafından belirli bir ücret karşılığında sağlanmaktadır.

Bir firmanın SSM'e kayıtlı olmasının, bu firma ile kurulacak ticari ilişkilerde herhangi bir sorun ile karşılaşmayacağı anlamına gelmediğinin vurgulanmasında yarar görülmektedir. Malezyalı firmalar ile hacimli ticari ilişki kurma aşamasına gelen firmalarımızın, Malezya'ya gelerek, ilgili firmayı yerinde ziyaret etmeleri, üretim ve ticaret imkanları hakkında incelemelerde bulunmaları, firma yetkilileri ile doğrudan temas kurmalarında yarar bulunmaktadır.

Malezya'da Fuar Takvimi

Malezya'da yıl boyu pek çok bölgesel ve uluslararası nitelikte fuarlar gerçekleştirilmekte olup, özellikle bölge ülkelerinden önemli sayıda ziyaretçiye ev sahipliği yapmaktadır. Dolayısıyla, Malezya'da gerçekleştirilen fuarlar Malezya'nın yanı sıra, bölge ülkelerine ihracat imkanı sağlaması açısından da son derece yararlıdır.

Malezya'da gerçekleştirilecek fuarlara ilişkin bilgilere aşağıdaki linkler aracılığı ile ulaşmak mümkündür.

- <https://www.matrade.gov.my/en/events-promotion/international-trade-event-list>
- <https://10times.com/malaysia/tradeshows>
- <http://www.exhibition.com.my/>

Malezya'da düzenlenen ve sektörlerde önde gelen fuarların bazıları aşağıda verilmektedir:

Defence Services Asia Exhibition And Conference (DSA)

Malezya Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı tarafından desteklenen ve ortaklaşa düzenlenen DSA, Kara, Hava ve Deniz Savunması, İç Güvenlik, Savaş robotları, Siber Savunma, İHA'lar, savaş tıbbi ve Güvenlik alanlarında dünyanın en gelişmiş teknolojilerini, donanımını ve elektronik savaşını sergileyen Asya'daki en büyük Savunma ve İç Güvenlik fuarıdır.

Langkawi Uluslararası Denizcilik ve Havacılık Fuarı (LIMA)

İki yılda bir düzenlenen bu etkinlik, Asya-Pasifik'teki en büyük denizcilik ve havacılık fuarlarından biridir. Fuar kapsamında, sergiler, forumlar ve konferansların yanı sıra drone yarışları, uçuş simülatörleri, denizcilik endüstrisi ve havacılık teknolojisine ilişkin çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir.

Malaysia International Halal Showcase (MIHAS)

MIHAS, hem uluslararası hem de yerel aktörlerin başta ilaç, tıbbi cihazlar, finans, moda, kişisel bakım ve kozmetik, yeşil teknolojiler ve turizm dahil olmak üzere Helal alanında faaliyet gösterilen tüm sektörlerde bölgenin ve hatta dünyanın en önemli helal etkinliğidir.

Malezya Uluslararası Mobilya Fuarı (MIFF)

MIFF, Güneydoğu Asya'nın en büyük B2B mobilya fuarıdır. MIFF, her geçen gün gelişen ASEAN bölgesinde faaliyet göstermek isteyen firmalar için oldukça önemli bir platformdur.

ASIAWATER

ASIAWATER, iki yılda bir düzenlenen ve su ve atık su alanında bölgenin önde gelen etkinliklerindedir.

Fuarın, su ve atık su, endüstriyel atık su, kanalizasyon, su sulama, su kaynakları, boru tesisatı ve su tesisatı, santrifüj pompa, vana, pompa, akıllı ölçüm ve çözümler, test ve ölçüm, su ve atık su arıtma, filtrasyonlar ve yeraltı suyu kirliliği arıtma sektörlerinde faaliyet gösteren firmalarımız için potansiyel işbirlikleri sağlanması açısından önemli olduğu değerlendirilmektedir.

International Healthcare Conference & Exhibition (APHM)

APHM, sağlık gıda ve ürünleri, görüntüleme ekipmanları, laboratuvar cihazları, tıbbi mobilyalar, ameliyathane ekipmanları, sağlık sigortası ve finansmanı, hastane mobilyaları, kardiyak terapi ekipmanları, teşhis ekipmanları, acil durum araç ekipmanları ve bakımı, sterilizasyon ve dezenfeksiyon ekipmanları, cerrahi ekipman, röntgen teşhis ekipmanları, farmasötik ilaçlar, ultrasonik teşhis gibi çeşitli sağlık alt sektörlerinden firmaların katıldığı önemli bir fuardır.

ENERtec ASIA

Malezya'nın son dönemde enerji politikalarında önemli yer tutan yenilenebilir ve temiz enerji, enerji üretimi, jeneratörler, trafolar, elektrik dağıtım, iletim ve dağıtım, akıllı çözüm, HVAC ekipmanları, iklimlendirme, soğutma ve ısıtma, bina otomasyonu, havalandırma sistemi, elektrikli araç bataryası ve çözümü, elektrikli araçlar, güç kaynakları, ticari şarj sistemi ve elektrikli araç üretimi sektörlerine yönelik düzenlenmektedir.

FOOD AND DRINK MALAYSIA (FDM)

FDM, yiyecek ve içecek, atıştırmalık ve şekerlemeler, baharatlar ve çeşniler, helal ürünler ve gıda paketleme ve işlenmesi sektörlerinde düzenlenen bir fuar etkinliğidir.

MALAYSIA INTERNATIONAL MACHINERY FAIR (MIMF)

MIMF, Paketleme makineleri, kağıt paketleme, etiketleme makineleri, gıda katkı maddesi işleme ekipmanları, et işleme makineleri, plastik enjeksiyon ve şişirme makineleri, yapıştırma makinesi, plastik kalıplar, makine bileşenleri, tabela sistemi, kesim plotter, LED uygulama ve aydınlatma, LED güneş enerjisi kaynağı, lazer oyma makinesi, fırın ekipmanları ve işleme, fırın ve paketleme alt sektöründe faaliyet gösteren firmaların katılım sağladığı bir fuar etkinliğidir.

MALAYSIAN INTERNATIONAL FOOD & BEVERAGE TRADE FAIR (MIFB)

MIFB, soğutulmuş ve taze gıda, içecek, süt ürünleri, kaliteli gıda, dondurulmuş gıda, gıda teknolojisi ve hizmetleri, et ve kümes hayvanları, helal gıda, gıda etiketleme, doğal gıda, lojistik, gıda paketleme ve işleme sektörlerine yönelik bölgede büyük öneme sahip fuarlardandır.

AUTOMECHANIKA KUALA LUMPUR

Automechanika Kuala Lumpur, Malezya'daki otomotiv endüstrisi için otomotiv dijitalleşmesi ve elektrikli araç (EV) alanındaki en son trendleri ve teknolojileri sergileyen önemli bir platformdur.

SMART NATION EXPO

Smart Nation Expo, ASEAN Dijital Ekonomisini yönlendirecek en son yenilikler ve teknolojiler için 5G, Akıllı Şehirler, IR4.0 ve Gelişen Teknolojiler konusunda bölgenin en büyük etkinliğidir. Etkinlikte dijital ticaret, dijital tarım, dijital hizmetler, dijital şehirler, dijital eğitim, dijital finans, dijital içerik, dijital turizm ve İslami Dijital Ekonomi sektörleri sergilenmektedir.

Yukarıda belirtilen fuarların yanısıra, **kozmetik** alanında bölgenin başarılı fuarlarından Beauty Expo ile Cosmobeaute Asia fuarları, **inşaat ve inşaat malzemeleri** sektöründe ARCHIDEX fuarı, **mücevher ve kuyumculuk** sektöründe MIJF Malaysia International Jewellery Fair, **makine ve metal işleme** sektörlerinde METALTECH ve genellikle eşzamanlı gerçekleştirilen Automex otomasyon teknolojileri fuarı, turizm ve seyahat alanında Matta Fair, **tarım ve hayvancılık** sektöründe Livestock Asia fuarı önem arz etmektedir.

Son olarak, Ticaret Bakanlığımız, yurt dışındaki bazı fuarlarla ilgili olarak, milli düzeyde veya bireysel katılım gösteren Türk firmalarına devlet desteği sağlanmaktadır. Desteklenen fuarlara ilişkin bilgilere Ticaret Bakanlığımız internet sitesinden ulaşılabilir.

Ödeme Yöntemleri

Malezya'ya yapılan ihracat, peşin nakit, açık hesaplar veya Malezya'daki bankalar tarafından ithalatçılara verilen akreditifler aracılığıyla finanse edilebilir. Finansman, Malezyalı ithalatçılar için yerel pazarda kolayca mevcuttur. Kredi notu gerektiren ihracatçılar, bunları iki yerel kredi derecelendirme kuruluşundan, RAM ve Malezya Derecelendirme Şirketi Berhad'dan (MARC) alabilirler.

Döviz Kontrolleri

Yerleşik ve yerleşik olmayanların, kişi başına 10.000 ABD doları eşdeğerini aşmayan ringgit banknotlarını Malezya'ya getirmelerine ve Malezya'dan çıkarmalarına izin verilmektedir. Yerleşik ve yerleşik olmayan birinin Ringit dışındaki para birimlerini Malezya'ya getirmeleri ve Malezya'dan çıkarmaları için ise bir sınır yoktur. Sadece yabancı paranın toplam tutarı 10.000 ABD doları eşdeğerini aşarsa Gümrük Formu 22'de beyan etmeleri gerekmektedir.

Ticari Hayata Dair İpuçları

Malezya'ya, orta-uzun vadede başarı getirecek bir pazar olarak bakılmalıdır. İş insanlarımız Malezya ile ilgili genel olarak, yapacakları ilk iş seyahatinde tüm iş bağlantılarını kurup, tüm bürokratik işlemlerini halletme gibi bir yanılgıya düşmektedirler. Pazara girmek isteyen Türk iş insanlarımızın, öncelikle sabırlı olmaları ve işleyişin yavaş temposunu kabullenmeleri gerekmektedir. Malezyalıların öncelikle kurulacak güven ilişkisine önem vermeleri, karar alma süreçlerinin, bürokratik işlemlerin, bankacılık gibi resmi işlemlerin ülkemize göre oldukça yavaş işleyeceği unutulmamalıdır.

Fiyat ve lojistik yakınlık, Çinliler için önemli rekabet avantajı doğurmaktadır. Ancak Türk işadamlarımızın kaliteye ve satış sonrası tedarik ve servise özellikle vurgu yaparak yaklaştıkları takdirde avantaj elde edebilecekleri değerlendirilmektedir.

Malezya pazarına girmek için mümkünse ülkede firmanıza ait bir temsilci bulundurmak, mümkün olmadığı durumlarda yerel bir dağıtıcı/acente ile çalışmak önemli avantajlar sağlamaktadır. Yerel

bir distribütör genellikle gümrükleme işlemleri, yerleşik toptancılar / perakendecilerle ilişkiler, ürünü doğrudan büyük şirketlere veya kamuya pazarlama ve satış sonrası hizmetlerden sorumludur.

Serbest Ticaret Anlaşması kapsamında vergisel avantajlardan yararlanılabilmesi için tercihli menşe şahadetnamesinin bulunması ve bu konuda Malezya tarafında tek yetkili olan Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanlığı (MITI) yetkililerince onaylı olması gerekmektedir.

5.13. E-Ticaret:

Malezya e-ticaretin yaygın kullanıldığı ülkelerdendir. Malezya'da internet kullanım yoğunluğu 2021 yılında %96,8'e çıkmıştır. 2022 yılında sosyal medya kullanıcılarının nüfusa oranı %91,7'dir. Ülke nüfusunun yaklaşık %52'si çevrim içi alışveriş yapmakta olup, 2022 yılında yaklaşık 16 milyon internette alışveriş yapan sayısı bulunmaktadır.

Ülkede Shopee, Lazada ve PGMall en çok tercih edilen çevrim içi pazar yerleridir. Isetan ve Parkson ise çoklu kanallara sahip önemli zincir mağazalardır. Ülkede kullanılan TouchNGo, iPay88, Maybank2u Pay ve PayPal önemli dijital ödeme sistemleridir. GDEX, Pos Malaysia ise hızlı kargo çözümleridir. Pos Malaysia Logistics, Gdexpress, DHL, J&T Express sipariş karşılama hizmetleri de vermektedir.

Tekstil ve hazır giyim, ayakkabı ve kozmetik ürünleri e-ticaret alışverişlerinde en çok tercih edilen ürünler olup, bu yönüyle Malezya pazarı Türkiye'nin e-ihracat profili bakımından büyük potansiyel arz etmektedir.

5.13.1. E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler

Malezya'nın e-ticaret düzenlemeleri, ülkenin dijital ekonomisinin büyümesini teşvik etmeyi ve tüketicinin korunmasını sağlamayı amaçlamaktadır. The Ministry of Domestic Trade and Cost of Living (MDT), Malezya'da e-ticaret için ana düzenleyici kurum olarak hizmet vermektedir.

Malezya hükümeti, ülkedeki e-ticaretin büyümesini desteklemek için birçok girişimde bulunmuştur. Bunlardan en önemlisi Dijital Serbest Ticaret Bölgesi'nin kurulmasıdır. Hükümet, e-ticareti kolaylaştırmak ve çevrim içi işletmelerin daha geniş bir pazarına ulaşmasını sağlamak amacıyla Dijital Serbest Ticaret Bölgesi (Digital Free Trade Zone- DFTZ) kurmuştur. Ayrıca, ülkenin dijital ekonomide rekabet gücünü artırmak amacıyla geliştirilen E-ticaret Milli Politikası da oldukça önem arz etmekte; politikanın, mevzuatı iyileştirmek, altyapı ve bağlantı sağlamak ve dijital beceri ve girişimcilik teşvik etmek gibi amaçları bulunmaktadır.

DFTZ'nin odaklandığı iki temel amaç:

- Bir E-Fulfillment merkezinin oluşturulması (Malezya'yı bölgesel bir elektronik sipariş karşılama merkezi olarak kurmak için KLIA Aeropolis'in bir lojistik merkeze dönüştürülmesi) ve
- Malezyalı KOBİ'lerin e-ticaret yoluyla ihracatını artırabilmesi olarak belirtilebilir.

Hükümet tarafından kurulan E-Ticaret Teşvik Fonu, küçük ve orta ölçekli işletmeleri (KOBİ'leri) e-ticarete katılmaya teşvik etmek için fon sunmaktadır. Bunlar arasında internet sitesi geliştirme ve dijital pazarlama destekleri de bulunmaktadır.

Dijital Bakanlığı'na bağlı bir kurum olan Malaysia Digital Economy Corporation (MDEC) tarafından e-ticaret alanında düzenlemeler ve yol haritaları hazırlanmakta olup, son olarak 2021 – 2025 yılları için Ulusal E-Ticaret Stratejik Yol Haritası 2.0'ın (NeSR 2.0) tamamlanmıştır. NeSR 2.0 ile, sektörle iş birliği içinde yürütülecek altı adet stratejik yaklaşım benimsenmiş, temel olarak

e-ticaret pazarını genişletmeye, KOBİ'lerin e-ticareti benimsemesini sağlamaya ve e-ticaret ile yapılan ihracatı artırmaya odaklanılmıştır.

Son olarak, Malezya'daki e-ticarete yönelik yerel firmalar için düzenlenen önemli mevzuatlar aşağıda verilmektedir:

Communications and Multimedia Act 1998 (CMA)

Consumer Protection Act 1999 (CPA)

Digital Signature Act 1997

Electronic Commerce Act 2006 (ECA) (<http://repo.uum.edu.my/11944/1/15.pdf>)

Guidelines on Taxation of ECommerce

Personal Data Protection Act 2010 (PDPA)

Trade Descriptions Act 2011 (TDA)

5.13.2. Yurtiçi E-Ticaret (B2C)

Malezya, dinamik ekonomisi ve dijital teknolojiler için gelişmiş altyapısı nedeniyle Güneydoğu Asya'da e-ticaret için cazip bir pazardır. 33,4 milyon nüfusa sahip² Malezya'nın gayrisafi yurt içi hasılası 2023 yılında 343,5 milyar ABD doları³ seviyesinde gerçekleşmiştir. Malezya'da internet kullanım oranı %97,564 ve sosyal medya kullanıcılarının nüfusa oranı %78,5'tir.

Ülkede 2023 yılında 12,53 milyon kişinin yaptığı çevrim içi alışveriş hacmi 13 milyar ABD doları seviyesine ulaşmıştır. Bu rakamın 2025 yılında 14,95 milyon kişiye⁵ ve 16 milyar ABD doları⁶ seviyesine ulaşması beklenmektedir.

Statista tarafından hazırlanan "E-commerce in Malaysia" raporunda Malezya'nın Asya Pasifik bölgesinde e-ticaret yönelimi en yüksek olan altıncı ülke olduğuna yer verilmiştir. Buna göre Malezya'da aktif internet kullanıcılarının %61,3'ü⁷ çevrim içi alışveriş tercih etmektedir.

Pazar yerleri ve e-ticaret platformlarının yanı sıra, Malezyalıların yaklaşık üçte biri Facebook ve Instagram gibi sosyal medya platformlarından alışveriş yapmaktadır. Statista tarafından Ocak 2023'te yayımlanan diğer bir rapora göre, Malezyalıların yalnızca %6,51'i hiç e-ticaret kullanmaz iken, %1,45'i her gün, %5,24'ü haftada bir kere, %11,39'si haftada en az ikiden fazla e-ticaret kullanmaktadır.

Elektronik ürünleri giyim, kişisel bakım ürünleri ve ev tekstili Malezya'da en çok e ticareti yapılan tüketim malları olarak karşımıza çıkmaktadır. Malezya'nın çevrimiçi alışveriş yaptığı bazı önemli denizaşırı pazarlar arasında Çin, Singapur, Japonya, Amerika Birleşik Devletleri ve Güney Kore bulunmaktadır.

² <https://www.dosm.gov.my/portal-main/release-content/current-population-estimates-malaysia----2023>

³ https://storage.dosm.gov.my/gdp/gdp_2023-q4.pdf

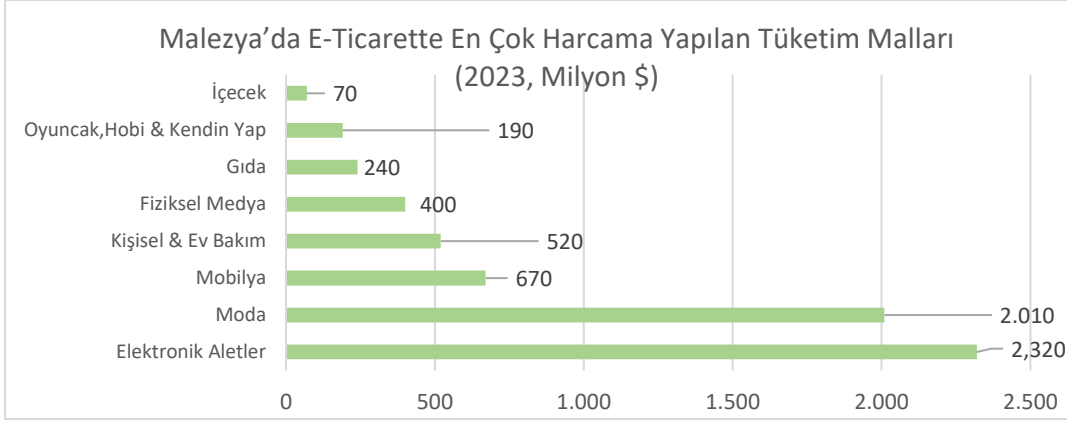
⁴ <https://www.statista.com/statistics/975058/internet-penetration-rate-in-malaysia/>

⁵ <https://www.statista.com/statistics/647645/southeast-asia-ecommerce-market-size-country/>

⁶ <https://www.statista.com/statistics/1351255/malaysia-number-of-e-commerce-users/>

⁷ <https://www.statista.com/topics/7121/e-commerce-in-asia-pacific/#topicOverview>

⁹ <https://www.statista.com/statistics/1385670/malaysia-frequency-of-online-purchases/>

Kaynak: Statista

5.13.3. Sınır Ötesi E-Ticaret

Elektronik ürünleri giyim, kişisel bakım ürünleri ve ev tekstili Malezya'da en çok e ticareti yapılan tüketim malları olarak karşımıza çıkmaktadır. Malezya'nın çevrimiçi alışveriş yaptığı bazı önemli denizaşırı pazarlar arasında Çin, Singapur, Japonya, Amerika Birleşik Devletleri ve Güney Kore bulunmaktadır.

5.13.4. Ödeme Yöntemleri

Global Payments Report 2024'te bildirildiği üzere Malezyalı tüketiciler, internette alışveriş yaparken hesaptan hesaba (A2A) ödemeleri tercih etmektedir. Genel olarak, A2A'nın %39'unu çevrimiçi harcama, %24'ünü Dijital Cüzdanlar, %16'sını ve %12'sini Kredi Kartları ve Banka Kartları oluştururken, %9'unu Şimdi Al Sonra Öde ve Kapıda Nakit ödemeleri oluşturmaktadır.⁸

Ülkede kullanılan TouchNGo, Eghl, iPay88, MAE (Maybank ile) ve Paypal önemli dijital ödeme sistemleri; GDEX, Pos Malaysia ise hızlı kargo çözümleridir. Pos Malaysia Logistics, Gdexpress, DHL, J&T Express sipariş karşılama hizmetleri de vermektedir.

5.13.5. Mobil E-Ticaret

Mobil e-ticaret, son zamanlarda hızla artan sayıda Malezyalının alışveriş ihtiyaçları için telefonlarına yönelmesiyle Malezya'da yaygınlaşmaktadır. Akıllı telefonların hızla benimsenmesi ve daha iyi internet erişimi, mobil alışverişini her zamankinden daha erişilebilir hale getirmiştir. Shopee, Lazada ve TikTok Shop gibi alışveriş uygulamaları Malezya'da, kişiselleştirilmiş öneriler ve kolay ödeme seçenekleri gibi özelliklerle alışverişini mümkün olduğunca kolay hale getirmek için tasarlanmıştır.

Mobil ödemeler, mobil e-ticareti daha da erişilebilir ve güvenli hale getirmiştir. GrabPay, Touch'n Go ve banka havalesi uygulaması gibi e-cüzdanlar Malezya'da popüler olup, anılan ödeme kolaylığı, daha fazla Malezyalıyı mobil e-ticareti benimsemeye teşvik etmiştir.

Shopee ve Lazada en popüler alışveriş uygulamaları olup, canlı oturumda sergilenen ürünler, ilgi çekici videolar ile TikTok Shop özellikle Malezya'daki genç kitlenin 2024 yılında bu uygulamaya daha fazla yönelmesinde etkili olmuştur.

⁸ <https://worldpay.globalpaymentsreport.com/en#download-report>

Son olarak Shopee, Lazada ve Tiktok gibi mobil e-ticaret markaları sadece büyük markalar için değil, aynı zamanda küçük, yerel satıcıların daha geniş bir kitleye ulaşması için bir platform niteliği taşımaktadır. Bu kapsamda birçok Malezyalı, yerel girişimcileri desteklemek için mobil E-ticaretten alışveriş yapmayı tercih etmektedir.

5.13.6. E-Ticarete Yönelik Beklenti ve Öngörüler

Global Payments Report 2024'te bildirildiği üzere Malezyalı tüketiciler, internetten alışveriş yaparken hesaptan hesaba (A2A) ödemeleri tercih etmektedir. Genel olarak, A2A'nın %39'unu çevrimiçi harcama, %24'ünü Dijital Cüzdanlar, %16'sını ve %12'sini Kredi Kartları ve Banka Kartları oluştururken, %9'unu Şimdi Al Sonra Öde ve Kapıda Nakit ödemeleri oluşturmaktadır.⁹

Malezya Hükümeti, 2017-2020 yıllarında Ulusal E-ticaret Stratejisi Yol Haritası (NESR 1.0)'nı uygulamaya koymuştur. Proje kapsamında Ulusal E-Ticaret Konseyi kurulmuş olup, konseyin başkanlığını Yatırım, Uluslararası Ticaret, Sanayi (MITI) Bakanı yürütmüştür. 2021-2025 döneminde ise NESR 2.0 uygulanmaktadır. NESR 2.0 kapsamında, 1,65 trilyon RM E-ticaret Pazar büyüklüğüne ulaşılması hedeflenmektedir. NESR 2.0 kapsamında, Başbakan başkanlığında Bakanlıklar arasındaki koordinasyon ve işbirliğinin sağlanabilmesi için National Digital Economy and 4IR Council (MED4IRN) kurulmuştur. MED4IRN altında ise, MITI Genel Sekreter Yardımcısı ve MDEC Ceo'su başkanlığında National E-Commerce Strategic Roadmap Taskforce bulunmaktadır.

Hükümet tarafından yürütülen bir diğer program MyDIGITAL'dir. Ülkenin e-ticaret yol haritasına yön vermek amacıyla Malezya Hükümeti tarafından dijital dönüşüme yönelik ulusal bir girişim kurgulanmıştır.

Diğer bir yapı olan Malezya Dijital (MD), Malezya işletmelerinin küresel ticarete lider bir rol alması ve şirket & yatırımların teşvik edilmesi için Hükümet tarafından yürütülen ulusal bir stratejik girişimdir.

Tüm bu yapılanmalar, Malezya Hükümeti tarafından e-ticaret konusuna addedilen önemi ve ekonomide e-ticaretin katkısını artırma yönündeki isteğini göstermektedir.

6. MALEZYA ÖNEMLİ SEKTÖRLER

İhracat odaklı bir Güneydoğu Asya ekonomisi olan Malezya, çeşitlendirilmiş bir endüstriyel ürün portföyüne sahiptir. Başlıca ihracat ürünleri arasında elektronik ürünler, rafine petrol ürünleri ve palmye yağı bulunur. Malezya ayrıca gelişmiş bir finansal hizmetler sektörüne sahiptir ve İslami finans alanında dünyaya öncülük etmektedir.

6.1 Tarım ve Hayvancılık

Malezya GSYH'nın sektörel dağılımına bakıldığında tarım sektörünün toplam içindeki payı yıllar içerisinde düşüş göstermiş olup, bu pay 2023 yılında %6,4 olmuştur. (<https://www.dosm.gov.my/>)

Tarım sektörü, 2024'ün ikinci çeyreğinde önemli bir büyüme kaydederek %7,2'ye çıkmıştır (1. çeyrek %1,7 büyüme) (DOSM) Söz konusu büyümede palm yağı ve balıkçılık sektörleri önemli paya sahiptir. Anılan dönemde kauçuk üretimi azalmıştır.

⁹ <https://worldpay.globalpaymentsreport.com/en#download-report>

Malezya tarım pazarındaki brüt üretim değerinin 2024 yılında 6,32 milyar ABD doları olması, 2029 yılında ise 5,84 milyar ABD doları üretim değeri olması beklenmektedir. İthalat değerinin 7,3 milyar ABD doları, ihracat değerinin ise 2024 yılında 3.435 milyon ABD doları olması öngörülmektedir. (Statista)

34.3 milyon nüfusu olan ve iki ayrı kara parçasından oluşan Malezya net gıda ithalatçısı bir ülke olup, toplam gıda ihtiyacının yaklaşık %70'ini ithal etmektedir. İngiliz sömürgesi yıllarında yetiştirilmeye başlanan kauçuk, palmye (palm yağı) ve kakao halen Malezya'nın tarımsal üretimini domine etmektedir. Tarım alanları büyük ölçüde bu üç ürüne ayrıldığından ve ülkede tropik iklim hakim olmasından dolayı tarımsal ürün çeşitliliği oldukça azdır. Tarıma ayrılan toprakların 6 milyon hektarında plam yağı üretimi yapılırken, 1,2 milyon hektarı kauçuk üretimine ve yalnızca 0,6 milyon hektar alan hayvancılık dahil diğer tarımsal üretime ayrılmıştır.

Malezya, dünya palm yağı üretiminde Endonezya'dan sonra en büyük ikinci üretici ve dünyanın en büyük palm yağı ihracatçısıdır. Tarımsal ürünlerde ihracatta bir numaralı ürün palm yağıdır. En büyük ihracat merkezleri Çin, Hindistan ve AB ülkeleridir.

2023 yılında Malezya, Endonezya'dan sonra dünyanın ikinci önde gelen palmye yağı üreticisi konumunda olup, dünya üretiminin %26'sını oluşturmuştur. Ülkenin aynı yıl kaydettiği palmye yağı üretim hacmi 19,71 milyon metrik tona ulaşmıştır. (USDA)

Yıllık yaklaşık 100 milyar RM ihracat geliri sağlayan palmye yağı endüstrisi, elli yıldan uzun süredir Malezya ekonomisinin omurgasını oluşturmakta ve ülkenin istihdamına, kırsal kalkınmasına ve ihracat gelirine önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır.

Malezya, 2023 yılında yaklaşık 24,5 milyon ton palmye yağı ve palmye yağı bazlı ürün ihraç etmiş olup bu ürünlerin değeri 21 milyar ABD dolarının (95 milyar RM) üzerinde gerçekleşmiştir. Böylece aynı yıl Malezya'nın toplam gayri safi yurtiçi hasılasına (GSYİH) %2,97 katkıda bulunmuş olup, 10,3 milyar ABD doları (46,5 milyar RM) değerinde olduğu tahmin edilmektedir.

Malezya, son yüzyılda sürdürülebilir ve etik palmye yağı üretiminin sağlanmasında önemli adımlar atmış olup, Malezya Sürdürülebilir Palmye Yağı (MSPO) bunlardan birisidir. MSPO Sertifikasyon Programı, Malezya'daki yağ palmye plantasyonları, bağımsız ve örgütlü küçük çiftçiler ve palmye yağı işleme tesislerinin MSPO Standartları Sertifikasyonunun gerekliliklerine göre sertifikalandırılması için ulusal programdır. İlk olarak 2015 yılında MSPO standartlarına dayanarak başlatılmış olup Malezya'da 3P'yi (People, Planet, Profit) kapsayan sürdürülebilir palmye yağı üretimi için genel ilkeler sunmaktadır.

MSPO sertifikası 1 Ocak 2020'den itibaren zorunlu hale gelmiştir ve bu tarihe kadar MSPO sertifikasını alamayan şirketler, MPOB (Lisanslama) 2005 Yönetmeliği No. 15 uyarınca suç işledikleri için cezalarla karşı karşıya kalmaktadır. Malezya Palmye Yağı Sertifikasyon Konseyi (MPOCC), Malezya Sürdürülebilir Palmye Yağı sertifikasyon şeması aracılığıyla 2025 yılına kadar çiftlik düzeyinde %100 izlenebilirlik sağlamayı hedeflemektedir. Hükümet, palmye yağı endüstrisi oyuncularının MSPO sertifikasının gerekliliklerini karşılama yükünü azaltmak için bir MSPO teşvik fonu ayırmış olup, yalnızca 1 Ocak 2020'den önce sertifika almış veya sertifika başvurusunda bulunmuş olanlar teşviklerden yararlanabilmektedir.

Ayrıca, MSPO sertifikası küçük çiftçiler için ücretsizdir. Küçük çiftçileri denetime hazır hale gelene kadar eğitmek ve yönlendirmek için gereken tüm maliyetler şu anda Malezya Palmye Yağı Kurulu (MPOB) tarafından ödenmektedir.

Malezya’da kauçuk üretimi yaygındır. Malezya dünyanın bir numaralı kauçuk eldiven üreticisidir. Pandemi sonrasında önemi artan kauçuk eldivenin ihracatında da Malezya dünyada bir numaradadır.

Malezya’da tarıma konu diğer ürünler muz, hindistan cevizi, biber, pirinç ve tropik meyveler olmakla birlikte üretim iç tüketimi karşılamadığından bu ürün gruplarında da ithalat yüksektir.

Malezya’da hayvancılık yok denecek kadar azdır. Kümes hayvancılığı yapılmaktadır. Kümes hayvanları haricindeki hayvansal ürünlerin çoğunluğu ithal üründür.

6.2. İmalat Sanayi

Malezya GSYH’ının sektörel dağılımına bakıldığında imalat sektörünün toplam içindeki payı 2023 yılında %23,4 olarak gerçekleşmiştir. (<https://www.dosm.gov.my/>)

Sektörel performans açısından bakıldığında, Malezya ekonomisine en büyük katkıyı imalat sektörü gerçekleştirmektedir. Malezya imalat sektörü 2023 yılında bir önceki yıla göre %0,7 büyümeye göstermiştir.

İmalat sanayi, 2024’ün birinci çeyreğindeki %1,9 büyümenin ardından 2024’ün ikinci çeyreğinde artmış ve %4,7 bir büyümeyle belirgin bir iyileşme kaydetmiştir. (DOSM)

Büyüme, özellikle %4,1’e yükselen petrol, kimyasal, kauçuk ve plastik ürünler olmak üzere tüm alt sektörlerin güçlü performansı ile sağlanmıştır (2024 birinci çeyreği: %1,1). Ayrıca, metalik olmayan mineral ürünler, temel metal ve işlenmiş metal ürünleri %9,4’e (2024 birinci çeyreği: %7,2) oranında büyümüş ve bunu %3,0 büyüme oranı ile elektrik, elektronik ve optik ürünler izlemiştir (Ç1 2024: %0,7). (DOSM)

Malezya’da başlıca sanayi dalları; elektrikli ve elektronik aletler, petrol ürünleri, kimyasallar, kauçuk ve plastik ürünler, tekstil, kimyasal ürünler, ulaşım araçları, çeşitli gıda maddeleri, çimento inşaat malzemeleri, ağaç ve işlenmiş tarım ürünleridir.

Malezya’da otomotiv sanayinde de önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Yerli düşük fiyatlı otomobil firmaları, Proton ve Perodua uluslararası pazarda diğer markalarla rekabet edecek duruma gelmiştir.

Malezya dünyanın en önemli yarı iletken çip üreticilerinden biridir. 2021 yılında dünyada yaşanan çip krizinde firmalar, tüm dünya Malezya’dan çip satın alma yarışına girmiştir.

Elektronik ürünler palm yağından sonra ülkenin en önemli ihracat kalemidir. Ancak bu ürünlerin üretimi ithal girdiye dayanmaktadır.

Malezya’da çalışan nüfusun yaklaşık % 17’i sanayi sektöründe iş görmektedir.

6.3. Doğal Kaynaklar ve Madencilik

Malezya, tarım için verimli topraklar, madenler ve geniş ormanlar dahil olmak üzere çok çeşitli doğal kaynaklara sahiptir. Kalay ve petrol, Malezya ekonomisinde büyük öneme sahip iki ana maden kaynağıdır. Malezya, 1980’lerin başında kalay pazarında yaşanan gerilemeye kadar dünyanın en büyük kalay üreticisi konumundaydı.

Malezya’nın mineral kaynak endüstrisi genel olarak metalik, metal olmayan ve enerji mineral sektörlerini kapsamaktadır. Metalik mineral sektörü kalay, altın, boksit, demir cevheri, ilmenit, manganez ve kalay ve altın madenciliğinin zirkonyum, monazit, rutil, strüverit ve gümüş gibi diğer

ilişkili mineral yan ürünleri gibi minerallerden oluşmaktadır. Metalik olmayan mineral sektörü kireç taşı, kil, kaolin, silika kumu, kum ve çakıl, agrega, feldispat ve mikadan oluşmaktadır. Enerji mineral sektörü yalnızca kömürden oluşmaktadır

Ham petrol ve petrol ürünleri ülkenin en değerli doğal kaynaklarıdır. Ülke, doğal gaz ve ham petrol şeklinde kanıtlanmış belirgin fosil yakıt rezervlerine sahiptir; büyük rezervler Malezya Yarımadası'nın açık deniz sularına ve Borneo adasındaki Sabah ve Sarawak eyaletlerine yayılmıştır. Bu ürünler, ülkenin ihracat gelirine en büyük katkıyı sağlamaktadır.

2023 yılında Malezya'daki madencilik ve taş ocağı endüstrisi, ülkenin gayri safi yurtiçi hasılasının (GSYİH) %8,6'sına katkıda bulunmuş ve bu oran bir önceki yılda %9,9 olarak gerçekleşmiştir. Sektör, esas olarak doğal gaz ve ham petrol sektörleri tarafından domine edilmiş ve ülkenin gayri safi yurtiçi hasılasının (GSYİH) toplam %8'ini ve diğer madencilik ve taş ocağı faaliyetlerinin %0,6'sını oluşturmuştur. (Statista)

Madencilik ve taş ocağı sektörü 2024 yılı birinci çeyreğinde %5,7 büyümüş, 2024'ün ikinci çeyreğinde ise %2,7 artmıştır. (DOSM)

2024'ün ikinci çeyreğinde sektörün performansının, %2,9 oranında azalan (2024'ün 1. çeyreği: %9,0) Doğal gaz sektöründen kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Ham petrol ve kondensat %1,6'lık bir büyüme kaydetmiştir (Ç1 2024: %1,3), Diğer madencilik ve taş ocağı işletmeciliği ve destekleyici hizmetler ise %7,2 büyümüştür (Ç1 2024: %4,9). (DOSM)

6.4 Enerji ve Gaz

Malezya 2022 yılında doğal gaz rezervleri açısından dünyada 24'üncü, ham petrol rezervleri açısından ise 28'inci sırada yer almaktadır. Başbakanlık Bakanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre, Mart 2023 itibarıyla Malezya'nın petrol ve gaz kaynaklarına yönelik petrol rezervleri toplam 6,9 milyar varil petrol eşdeğerine (boe) ulaştı ve rezerv ömrü endeksi hesaplamasına göre 15 yıl dayanabilir. Ekim 2023'teki Statista raporuna göre Malezya, sıvılaştırılmış doğal gaz ihracatçısı olarak dünyada Nijerya'dan sonra 8. sırada yer almıştır.

Malezya 2022 yılında doğal gaz rezervleri açısından dünyada 24'üncü, ham petrol rezervleri açısından ise 28'inci sırada yer almıştır.

Malezya Başbakanlık ofisi tarafından yapılan açıklamaya göre, Mart 2023 Malezya'nın petrol ve gaz rezervleri toplam 6,9 milyar varil petrol eşdeğerinde (boe) olup ve rezervlerin ömrü endeksi hesaplamasına göre 15 yıl devam edebilecek niteliktedir. Ekim 2023 tarihli Statista raporuna göre Malezya, sıvılaştırılmış doğal gaz ihracatçısı olarak dünyada Nijerya'dan sonra 8. sırada yer almıştır.

Doğal kaynaklar açısından zengin bir ülke olan Malezya'da, devlet petrol ve gaz şirketi Petronas, bu ülkedeki tüm arama ve üretim projelerinin mülkiyet haklarının tek sahibi konumundadır. Ülkede bu alanda yatırım yapan tüm şirketler Petronas ile üretim paylaşım sözleşmeleri gerçekleştirmek suretiyle faaliyet gösterebilmektedir. Doğal gaz alanında da Petronas'ın üstünlüğü söz konusu olup, şirket tüm doğal gaz arama ve üretimi projelerinde tekele sahiptir.

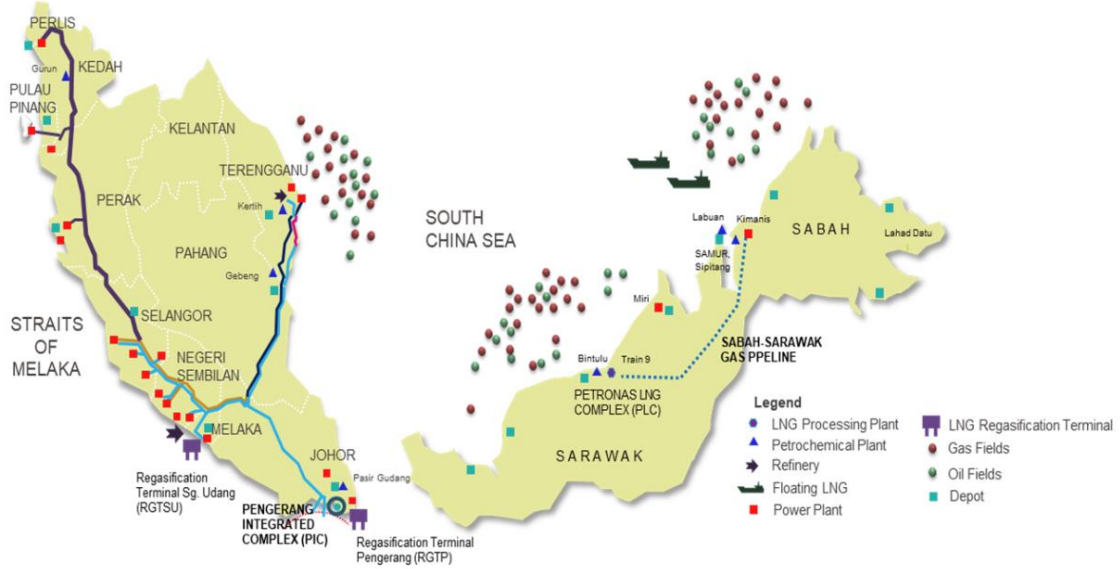
Sabah ve Sarawak eyaletlerinde çok geniş kömür rezervleri bulunmaktadır. Ancak bu madenlerden elde edilen kömürün kalitesi düşük olduğundan bu alanda gelişme sağlanamamaktadır.

Enerji Altyapısı

Malezya, petrokimya endüstrisi petrol ve gaz rezervleri ile **3.500'den fazla petrol ve gaz işletmesinin** faaliyet gösterdiği köklü bir petrol ve gaz (O&G) altyapısına sahiptir.

Petrokimya faaliyetleri, aşağıda gösterildiği gibi rafinerileri, enerji santrallerini, petrol ve gaz sahalarını, yeniden gazlaştırma terminallerini ve LNG tesislerini içermektedir.

Kaynak: Petronas, MIDA

Bintulu, Sarawak'ta bulunan ve yılda 29,3 milyon ton üretim kapasitesine sahip **PETRONAS LNG Kompleksi**, dünyanın en büyük sıvılaştırılmış Doğal Gaz üretim tesisleri arasında yer almaktadır. Bintulu'daki Petrokimya Tesisleri aşağıda belirtilen ürünleri üretmektedir:

- Amonyak
- Üre
- LNG
- Sentetik Gaz Yağı
- Sentetik Gazyağı
- Sentetik Nafta
- Sentetik Çözücüler
- Sentetik Deterjan Hammaddesi
- Sentetik Parafin Balmumu / Mumlu Rafinat

Malezya'da üç (3) büyük petrokimya bölgesi kurulmuştur:

i. Kertih (Terengganu)

Kertih, PETRONAS'ın Terengganu açıklarındaki **petrol platformu operasyonları**, petrokimya üretimi ve ham petrol rafinerisi için operasyon üssüdür.

Tesisler ve Altyapı:

- Gaz İşleme Tesisleri
- Yarımada Gaz Kullanımı (PGU) projesi
- Merkezi Hizmet Tesisleri
  - Elektrik, endüstriyel gazlar, su ve buhar gibi kamu hizmetlerinin temini
- Üretilen petrokimya ürünleri:

- Paraksilen
- Benzen
- Amonyak
- Asetik asit
- Etilen
- Polietilen
- Propilen
- Etanolamin
- Etoksilatlar
- Glikol Eterler
- Bütanol
- Bütül Asetat

- Etilen Oksit
- Etilen Glikoller

ii. Gebeng (Pahang)

Gebeng Sanayi Bölgesi bölgesi, BASF (Almanya), Reliance Group (Hindistan), Kaneka (Japonya), Eastman (ABD) ve Polyplastics (Japonya) gibi dünyaca ünlü petrokimya şirketleri için bir başka **petrokimya merkezidir**.

Tesisler ve Altyapı:

- Yarımada Gaz Kullanımı (PGU) projesi
- Merkezi Hizmet Tesisleri
  - Elektrik, endüstriyel gazlar, su ve buhar gibi kamu hizmetlerinin temini
- Üretilen petrokimya ürünleri:

• Akriolik Asit ve Esterler	• Sentez gazları	• Bütil Akriolat
• 2-Etil Heksil Akriolat	• Bütandiol	• Okso-alkoller
• 2-Etiheksanol	• Tetrahidrofuran	• Gama-butirolakton
• Saflaştırılmış Tereftalik Asit (PTA)	• Ftalik Anhidrit	• Metil-Metakriolatlar Kopolimerleri
• Polyester Kopolimerler	• Propilen	• Poliasetaller
• Polibütilen Tereftalat (PBT)	• Metil Tersiyer Butil-Eter (MTBE)	• Dispersiyon-Polivinil Klorür

iii. Pasir Gudang-Tanjung Langsat (Johor)

Johor Limanı'nın yanında bulunan **Pasir Gudang Endüstri Parkı, petrokimya da dahil olmak üzere kapsamlı bir endüstri yelpazesine sahip yerleşik bir sanayi bölgesidir**.

Tesisler ve Altyapı:

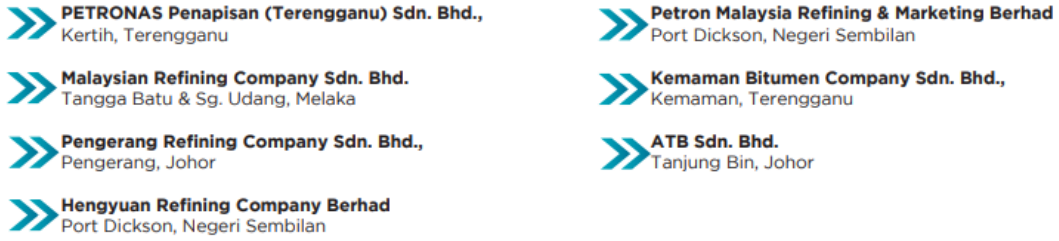
- Yarımada Gaz Kullanımı (PGU) projesi
- Sıvı petrokimyasalların toplu depolanması için tank çiftlikleri
- LPG, kimyasallar ve petrokimyasalları işlemek için üç tehlikeli sıvı dökme terminali
- Dört bölge: Depolama terminalleri, petrol sahası hizmetleri ve ekipmanları (OFSE), bölgesel deniz ikmal üssü ve açık deniz imalat ve denizcilik merkezi
- Toplam 923.200 m3 kapasiteli petrol depolama terminali (benzin, nafta, petrol, bitüm ve yemeklik yağlar)
- Üretilen petrokimya ürünleri:

• Etilen	• Propilen	• Benzen, Toluen, Ksilen
• Polietilen	• Polipropilen	• Yüksek Etkili Polistiren
• Etilbenzen	• Stiren Monomer	• Genişletilebilir Polistiren
• Etilen Vinil Asetat	• Stiren-bütadien kauçuğu	• Stiren akrilikler ve tam akrilikler

Malezya'daki **diğer petrokimya tesisleri** arasında Bintulu (Sarawak) ve Gurun'daki (Kedah) amonyak ve üre tesisleri, Labuan'daki metanol tesisi ve Kluang ve Pasir Gudang, Johor'daki nitril-bütadien kauçuk (NBR) tesisleri bulunmaktadır.

Malezya'daki petrol rafinerileri, sıvılaştırılmış petrol gazı, nafta, benzin, gazyağı, akaryakıtlar, gaz yağları, jet yağları, dizel ve bitüm gibi yağlama yağları ve rafineri ürünlerini içeren çeşitli petrol ürünleri üretmektedir. **Ülkede günde 700 kilovardan fazla işleme kapasitesine sahip yedi rafineri bulunmaktadır**.

Rafinerilerin başlıca yatırımcıları aşağıda gösterildiği gibi PETRONAS, Hengyuan (Hong Kong) ve Petron'dur (Filipinler).

Öte yandan, aşağıda gösterildiği gibi Melaka ve Johor'da faaliyet gösteren **iki adet Yeniden Gazlaştırma Terminali (Regasification Terminals)** bulunmaktadır. Her iki terminal de Petronas Gas Berhad'a aittir.

2023'te Petronas Gas Bhd (PGB), 2026'dan itibaren Melaka, Sungai Udang'daki (RGTSU) Yeniden Gazlaştırma Terminali'nden açık deniz sıvılaştırılmış doğal gazı (LNG) için daha yüksek bir kullanım oranına geçmesini projelendirmiştir.

Terminal Adı	Şirket
LNG Yeniden Gazlaştırma Terminali Sungai Udang (RGTSU), Melaka	Regas Terminali (Sg Udang) Sdn Bhd
LNG Yeniden Gazlaştırma Terminali Pengerang (RGTP), Johor	Pengerang LNG (İki) Sdn Bhd

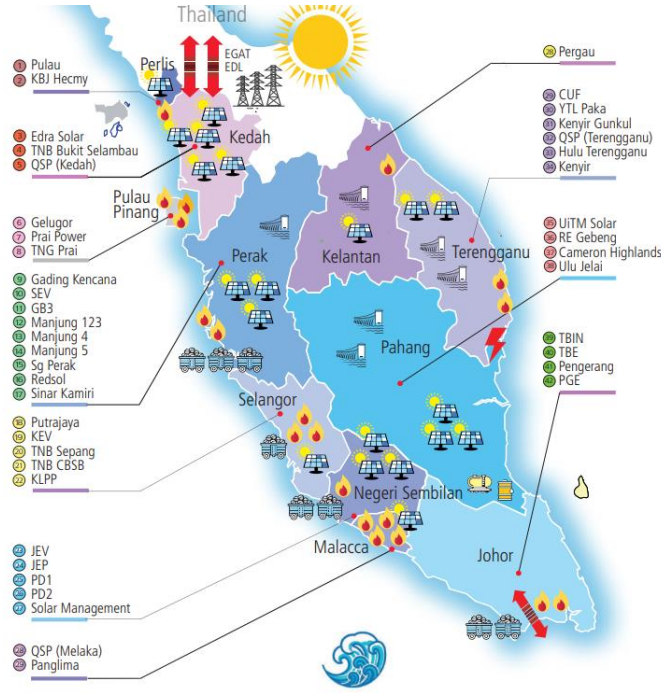
Sıvılaştırılmış Doğal Gaz konusunda PETRONAS, 2016 yılında dünyanın ilk operasyonel yüzer (Floating) LNG'si olan PFLNG SATU'yu piyasaya sürerek Yüzer LNG teknolojilerindeki liderliğini genişletmeye devam etmiştir. PFLNG SATU, Mart 2019'da Sarawak'taki Kanowit gaz sahasından Sabah'ın Kebabangan gaz sahasına konuşlandırıldığında dünyanın ilk FLNG taşınmasını da tamamlamıştır. PFLNG 1, yılda 1,2 milyon ton LNG üretmek üzere tasarlanmıştır.

Mart 2021'de PETRONAS, ikinci yüzer LNG'si olan Yüzer LNG DUA'YI (**PFLNG DUA**) piyasaya sürmüştür. PFLNG DUA, yılda 1,5 milyon ton LNG üretim kapasitesine sahiptir ve 1.300 metre su derinliğinde faaliyet göstermektedir. Şamandıra tesisi şu anda Sabah'ın 140 kilometre açığında bulunan H Blok Rotan gaz sahasında bulunmaktadır.

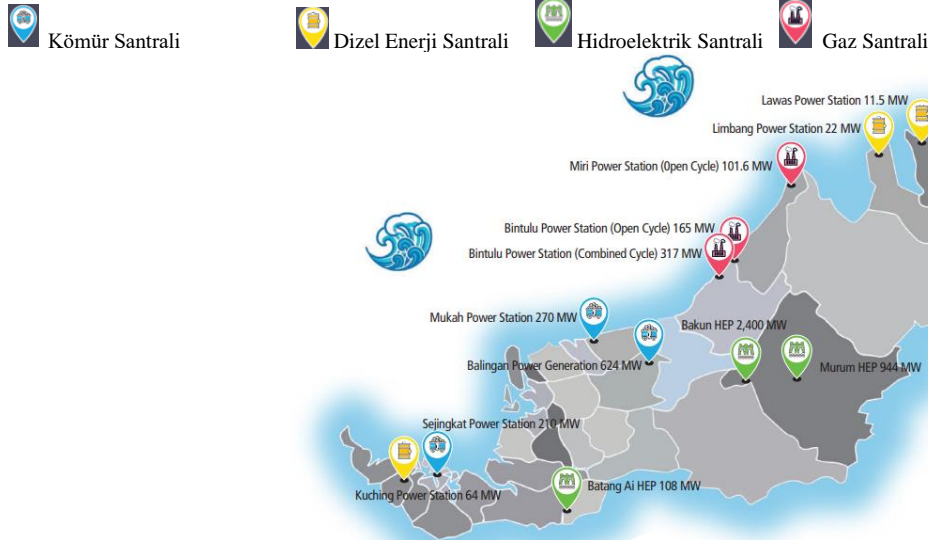
Malezya'nın diğer enerji kaynakları gaz, kömür, hidroelektrik ve güneş enerjisidir. Malezya Yarımadası'nda yaklaşık 42 büyük elektrik santrali vardır ve Eyaletlerin her birinin kendi elektrik santralleri bulunmaktadır.

Aşağıdaki harita, Malezya Yarımadası'ndaki Büyük **Elektrik Santrallerinin** yerini göstermektedir.

Sarawak Eyaletinde, aşağıda gösterildiği gibi Kömür Santrali, Dizel Santrali, Hidroelektrik Santrali ve Gaz Santrali dahil olmak üzere 12 büyük elektrik santrali bulunmaktadır. Şu anda, enerji ihtiyacının büyük bölümü hidroelektrik barajlardan karşılamakta olup, kömüre olan bağımlılığını azaltmaya çalıştığı için güneş enerjisi kapasitesine genişlemeyi planlamaktadır. Sarawak Eyaletinde 2030 yılına kadar hidroelektrik barajlarında en az 400 megavat (MW) yüzer güneş enerjisi kapasitesi kurulması hedeflenmektedir.

Sabah Eyaletinde, aşağıda gösterildiği gibi Eyaletteki enerji ihtiyacını karşılamak için hidroelektrik, gaz, dizel ve biyokütle santrallerini içeren yaklaşık 12 büyük elektrik santrali bulunmaktadır. Sabah Electricity Sdn Bhd (SESB), esas olarak Sabah eyaletinde ve Labuan Federal Bölgesi'nde elektrik üreten, ileten ve dağıtan Sabah elektrik şirkettir. 3 Ocak 2024'ten itibaren Sabah, Eyaletteki enerji sektörünün tam düzenleyici kontrolüne sahip olarak elektrik denetimi konusunda tam yetkiye sahiptir (Bu yetki devri ile Devlet, Sabah'ta Bağımsız Enerji Üreticilerinin (IPP'ler) sözleşmesini uzatıp uzatmama konusunda karar verebilecektir. Daha önce, Sabah Electricity Sdn Bhd (SESB) arzın yalnızca yüzde 20'sini üretmekte iken, geri kalanı (% 80)

Bağımsız Enerji Üreticilerinden (IPP) satın alınmaktaydı.) Sabah'taki iki büyük IPP, Ranhill ve Kimanis Power'dır.

Öte yandan; Petroliam Nasional Berhad (PETRONAS), Malezya Maliye Bakanlığı'nın yetkisi altında Malezya'nın önde gelen petrol şirkettir. PETRONAS, yukarı yönde petrol ve gaz arama ve üretiminden aşağı yönde petrol rafinasyonuna, petrol ürünlerinin pazarlanması ve dağıtımına, gaz işleme ve sıvılaştırmaya, gaz iletim boru hattı ağ operasyonlarına, sıvılaştırılmış doğal gazın pazarlanmasına, petrokimya üretimine ve pazarlama, otomotiv mühendisliği ve gayrimenkul yatırıma kadar geniş bir yelpazede petrol faaliyetleri yürütmektedir. PETRONAS'ın 100'den fazla ülkedeki varlığı, şirketin pazarlama ve ticaret kolları aracılığıyla yalnızca Malezya'daki değil, aynı zamanda dünya çapındaki müşterilere ulaşmasında belirleyici olmuştur.

Küresel madeni yağ üretim ve pazarlama kollarından biri PETRONAS Lubricants International'dır (PLI). PLI, PETRONAS çözümlerini müşterilere, otomotiv atölyelerine ve endüstriyel tesislere sunan, Türkiye dahil dünya çapında yaklaşık 300 ortak distribütörden oluşan bir ağa sahiptir.

Oyko Ltd, PETRONAS'ın Ankara'daki tek Endüstriyel Distribütörü olup Aralarında Ankara OSTİM Enerji Kümelenmesine üye bazı firmalarımız da dahil olmak üzere 1.000'e yakın aktif müşterisi bulunmaktadır.

Enerji Kaynakları

Malezya, doğal gaz ve ham petrol şeklinde kanıtlanmış fosil yakıt rezervlerine sahiptir ve Malezya Yarımadası'nın açık deniz sularına ve Borneo adasındaki Sabah ve Sarawak eyaletlerine yayılmış büyük rezervlere sahiptir.

Malezya'nın ilk petrol kuyusu, 1910'da Miri, Sarawak'taki Canada Hill'de Shell tarafından keşfedilmiştir. Shell'in Miri'si 10 Ağustos 1910'da faaliyete geçmiş (püskürtülmüş) ve Aralık 1910'da günde 83 varil (varil/gün) üretmeye başlamıştır.

Borneo'daki petrol faaliyetleri, 1960'larda açık deniz alanlarının keşfi ve geliştirilmesiyle belirgin bir şekilde genişlemiştir. Shell ve Esso firmaları petrol faaliyetlerinde önde gelen şirketler olup her ikisi de yukarı havza üretimine, aşağı havza rafinajına ve satışları faaliyeti göstermektedir.

Malezya'nın kıta sahanlığı, Malezya Yarımadası, Sabah ve Sarawak'taki altı (6) büyük tortul havzadan oluşur ve petrol ve doğal gaz olan hidrokarbonların oluşturulması için jeolojik olarak elverişli koşulları sağlamıştır. Bu altı ana havza, aşağıda gösterildiği gibi Malay Havzası, Penyu Havzası, Sarawak Havzası, Sabah Havzası, Kuzeydoğu (NE) Sabah Havzası ve Güneydoğu (SE) Sabah Havzası'dır .

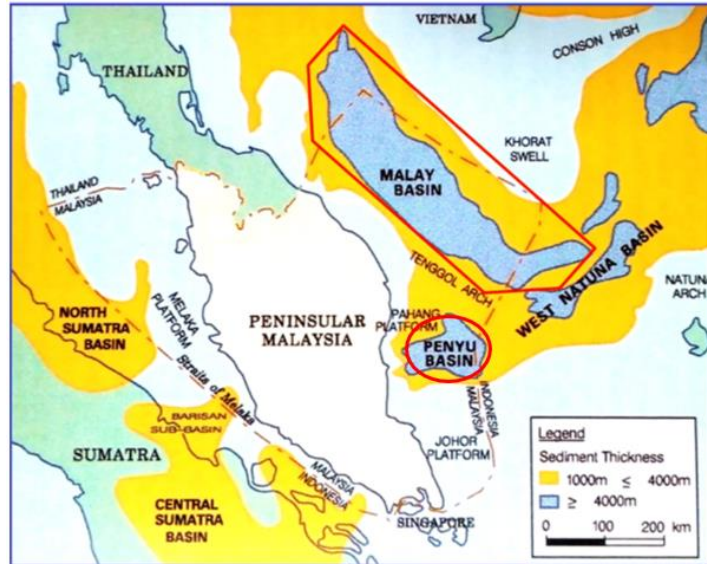
Malezya'da Altı Büyük Tortul Petrol ve Doğal Gaz Havzası

Kaynak: Petronas

Altı (6) havza üç ana bölgeye ayrılmıştır:

- Malezya Yarımadası: Açık denizde Malay Havzası ve güneyde Penyu Havzası şeklinde olup detayları aşağıda gösterilmektedir.

Malezya Yarımadası'nda en büyüğü Malay Havzası olmak üzere 9 il vardır, bunu Melaka Boğazı, Arong Graben ve Penyu Havzası izlemektedir. Malay Havzası, aşağıda gösterildiği gibi Kuzey Malay Havzası, Kuzeydoğu Malay Havzası, Orta Malay Havzası, Batı Malay Havzası, Güney Malay Havzası ve Güneydoğu Malay Havzası gibi 6 jeolojik bölgeye (Province) ayrılmıştır.

6.5. İnşaat Sanayi

Malezya müteahhitlik sektörü iki ana kısma ayrılmaktadır. Birinci kısım konut inşaatı, konut dışı inşaat ve inşaat mühendisliği işlerini kapsayan genel inşaatır. İkinci kısım ise metal işleri, elektrik işleri, kanalizasyon ve sıhhi tesisat işleri, soğutma ve iklimlendirme işleri, boya işleri, marangozluk, fayans ve döşeme işleri ve cam işlerini içeren özel müteahhitlik (special trade works) işleridir.

Malezya hükümetinin devlet alımlarındaki politikası, yerli sanayiye teşvik etme, yerel şirketler için yeni olanaklar sağlama, ülkeye döviz akışı sağlama ve Malezya'nın ihracat kapasitesini artırma yönündedir. Uluslararası yatırımlara, sadece yerel kaynakların yeterli olmadığı alanlarda yönelmektedir. Uluslararası yatırımcılar yerel ihalelere yalnızca Bumiputra (yerel Malay) ortak koşulunu sağladıkları takdirde kabul edilmektedir.

Malezya, Dünya Ticaret Örgütü Kamu Alımları Anlaşmasına taraf değildir (gözlemci statüsünde). Malezya Hükümeti kamu alımlarında sistemi yerli firmalara öncelik tanıyacak şekilde düzenlenmiştir. Altyapı yatırımlarında Malezyalı yerli bir firma ile ortaklık şarttır.

Malezya'da, müteahhitlik ve müşavirlik hizmetleri Malezya Çalışma Bakanlığının yetki alanına girmektedir. Müteahhitlik hizmetleri Müteahhitlik Sektörü Geliştirme Kurulu (CIDB), Teknik Müşavirlik hizmetleri ise Malezya Mühendisler Kurulu (BEM) adlı resmi kuruluş tarafından yürütülmektedir. Her iki kuruluş da Malezya Çalışma Bakanlığı'na bağlıdır. Bu resmi kuruluşlarla beraber, ilgili özel sektör firmalarını çatıları altında toplayan en önemli iki sivil kuruluş ise sırasıyla MBAM (Master Builders Association Malaysia) ve ACEM'dir (The Association of Consulting Engineers Malaysia).

Malezya'nın gerek mesafe olarak Çin'e yakınlığı gerekse de Malezya nüfusunun yaklaşık % 25'inin Çin asıllı Malezyalılardan oluşması nedeniyle inşaat sektöründe ve genel olarak ticarete Çin dominant bir rol oynamaktadır.

6.6. Perakende Ticaret

Malezya perakende sektörü, süpermarketler, hipermarketler, marketler ve mağazalar gibi dağıtım kanalları da dahil olmak üzere gıda ve içecekler, kişisel bakım, ev bakımı, giyim, ayakkabı, aksesuarlar, mobilya, oyuncaklar, elektronik, ev aletleri gibi ürünlere göre segmentlere ayrılmıştır.

Malezya'nın perakende ticareti, 2023'te gayri safi yurtiçi hasılaya (GSYİH) yaklaşık %8,5 katkıda bulunarak ülkenin en büyük endüstrilerinden biri haline gelmiştir. (Statista)

2023'te Malezya Perakende Pazarı büyüklüğü 84,63 milyar ABD doları olarak kaydedilmiş olup, 2024'te 89,66 milyar ABD dolarına ve 2029'a kadar 119,64 milyar ABD dolarına ulaşması beklenmektedir. (Mordor Intelligence)

2024'ün ikinci çeyreğinde, Malezya'nın perakende satış büyümesi %0,6 olarak gerçekleşmiş olup tahmin edilen %1,7 büyüme oranının altında kalmıştır. Yükselen yaşam maliyetleri, artan hizmet vergisi oranları ve dalgalı dizel fiyatları gibi zorlukların perakende harcamalarını etkilemiş olup, anılan dönemde mağaza satışlarında (Department stores) %13,8 düşüş yaşanmış, bunu mobilya (-%4,6) ve süpermarket (-%3,9) izlemiştir. En iyi performansı gösterenler eczane ve kişisel bakım mağazaları (%7,6 büyüme) ile marketler ve mini marketler (%7 büyüme) olmuştur. Bir sonraki çeyrekte en fazla büyüme gerçekleşmesi beklenen sektörler %7,4 büyüme ile moda mağazaları ve %7,3 büyüme ile süpermarketler şeklindedir. (DOSM)

Bununla birlikte, Malezya'daki perakende sektörünün 2024'ün üçüncü çeyreğinde %3,6 ve 2024'ün son çeyreğinde %3,2 büyümesi beklenmektedir. (Malaysia Retail Group)

Malezya perakende pazarındaki önemli oyuncular arasında B.I.G. Store Sdn Bhd, 7-Eleven, MJ Department Stores Sdn Bhd, Lotus, AEON, Lulu, Sogo, Mydin, Parkson, NSK, Mercato, Cold Storage, Village Grocer, Econsave, TF Value-Mart ve Giant yer almaktadır.

Malezya'daki en büyük market perakendecisi, Japonya kökenli **AEON Co. (M) Bhd**'dir ve ülke genelinde önemli bir pazar varlığına sahip olan AEON Stores, AEON Big ve AEON MaxValu dahil olmak üzere birden fazla şubesi bulunmaktadır. Şu anda AEON'un ülkede 63 mağazası bulunmaktadır. AEON, diğer premium perakende mağazalarına kıyasla biraz daha düşük fiyatlarla yiyecek ve içecekler, kişisel ve ev bakımı, giyim, ayakkabı, ev aletleri ve elektronik dahil olmak üzere geniş bir ürün yelpazesi sunmaktadır.

Yerel perakendecilerden biri, çeşitli taze ürün ve ev ürünleri yelpazesıyla tanınan **NSK Trade City**'dir. NSK müşterilerine toptan ve toplu alım seçenekleri sunmakta ülke çapında 17 satış noktasına sahiptir.

Bir diğer yerel oyuncu ise, yalnızca perakende ve ticarete değil, aynı zamanda emlak, çelik, tarım ve hizmetlerde de geniş çaplı iş faaliyetlerinde bulunan uluslararası bir kuruluş olan Lion Group'un perakende bölümü olan **Parkson**'dur. Parkson perakende hatları takım elbise, palto, elbise ve ev mobilyası gibi giyim ürünleridir. Parkson, 2017'den bu yana Suria KLCC, Megamall Kuantan, Melaka Mall, Maju Junction KL, Sungei Wang KL, The Spring Kuching Sarawak, Nu Sentral KL, MyTown Alışveriş Merkezi, Puchong Mall ve diğer mağazalar da dahil olmak üzere birkaç mağazayı kapatmıştır. Şirket, ilgili alışveriş merkezlerindeki kira sözleşmesinin sona ermesi, lokasyonlar ve ayrıca düşük satış hedefleri nedeniyle satış noktalarını azaltmaya devam edeceğini bildirmiştir.

Öte yandan son yıllarda, **Gentle Monster, Mil Toast House, HEYTEA, Ben's Cookies, Shake Shack ve Apple** gibi perakende mağazaları da The Exchange TRX dahil olmak üzere Malezya'da yeni yurtdışı mağazaları açılmıştır. Tüketiciler çoğunlukla günlük ihtiyaçları, markalı moda, ev aletleri ve mutfak aletleri gibi yüksek değerli mallar veya cep telefonları ve dizüstü bilgisayarlar gibi cihazlar satın alarak yaşam tarzlarını iyileştirmek için harcama yapmaktadır.

2024 yılı sonunda perakende satışlarında büyüme beklenmekte olup, anılan büyüme beklentisinin satın alma gücünün azalması ve iş yapmanın daha yüksek maliyetinden etkilenebileceği değerlendirilmektedir.

Malezya'daki **tıbbi cihazların** perakende dağıtımını incelendiğinde, Malezya'daki tıbbi cihaz kaydı, Sağlık Bakanlığı'na (MoH) bağlı federal bir yasal kurum olan Tıbbi Cihaz Otoritesi (MDA) tarafından düzenlenmektedir. Malezya'da ithal edilen, ihraç edilen veya piyasaya sürülen tüm tıbbi cihazlar, yurtiçinde üretilmiş olsun veya olmasın, Malezya'da tedarik edilmeden önce Tıbbi Cihaz Otoritesi'ne (MDA) kaydedilmelidir. Yalnızca Malezya'da Şirketler Komisyonu'na (SSM) (şirket kayıtlarından sorumlu hükümet otoritesi) kayıtlı şirketler, kuruluş lisansı almak, tıbbi bir cihazı kaydetmek ve ihracat ve ithalat izni başvurusunda bulunabilir. Bu nedenle, yabancı üreticilerin tıbbi cihazlarını Malezya'da kaydetmek için üç (3) olanağı vardır; tıbbi cihazları kaydetmek için bağımsız bir Yetkili Temsilci (AR) atayarak veya geçerli bir kuruluş lisansına sahip yerel bir ithalatçı veya dağıtıcı atayarak veya tıbbi cihazı Malezya'da kaydetmek ve tıbbi cihazı doğrudan Malezya'da dağıtmak için yasal bir yan kuruluş kurarak.

Malezya önemli bir **gıda** ithalatçısıdır, bu kapsamda 2022 yılında 75,62 milyar RM'den (17,1 milyar ABD doları) ve 2023 yılında yaklaşık 78,79 milyar RM (17,3 milyar ABD doları) gıda ithal ettiği kaydedilmiştir. Malezya, özellikle et sektöründe, süt ve deniz ürünleri ürünlerinde neredeyse tamamen ithalata bağımlıdır. Bu nedenle, ilgili sektöre yönelik olarak ihracatçılar pazara girişi kolaylaştırmak için gıda ve içecek ürünlerini Malezya'daki ilgili kurumlar tarafından uygulanan kurallar ve düzenlemelere aşına olan distribütörler veya ithalatçılar aracılığıyla tedarik etmektedir.

6.7. Hizmetler

Hizmetler sektörü Malezya GSYH'sının sektörel dağılımında 2023 yılı verilerine göre %59,2 pay almıştır. (<https://www.dosm.gov.my/>)

Hizmetler sektörü, 2024 yılının birinci çeyreğinde %4,8 ve 2024'ün ikinci çeyreğinde %5,9 genişlemiştir. (DOSM)

2024 yılı ikinci çeyreğinde sektörün olumlu performansı, özellikle %4,8 büyüyen toptan ve perakende ticaret alt sektörü olmak üzere tüm alt sektörlerdeki pozitif büyümeyle desteklenmiştir (2024 1. çeyreği: %3,8). Finans ve sigorta alt sektörü de %10,1'lik önemli bir büyüme kaydetmiştir (2024 1. çeyreği: %0,7), Ulaştırma ve depolama alt sektörü ise %10,5'lik güçlü bir büyümeyi sürdürmüştür (2024 1. çeyreği: %11,0). (DOSM)

2024'ün ikinci çeyreğinde, hizmet sektörünün toplam geliri 610 milyar RM'nin (193 milyar ABD doları) üzerinde kaydedilmiş ve 2023'teki aynı çeyreğe kıyasla %6,8'lik pozitif bir büyüme kaydedilmiştir. Bu artış, genel olarak 461,4 milyar RM (145,93 milyar ABD doları) katkıda bulunan toptan ve perakende ticaret, yiyecek ve içecek ve konaklama segmentinden kaynaklanmıştır.

Bilgi ve iletişim ile ulaştırma ve depolama segmenti, 2023'ün ikinci çeyreğine kıyasla %6,1'lik bir gelir artışı kaydederek 84,3 milyar RM (26,27 milyar ABD doları) kaydetmiştir.

Özel sağlık, özel eğitim, sanat, eğlence ve dinlence ve kişisel hizmetler ve diğer aktiviteler segmenti, 2023'ün ikinci çeyreğine kıyasla %12,4 artış kaydederek toplam 21,8 milyar RM gelir elde etmiştir.

Profesyonel, gayrimenkul ve idari ve destek hizmetleri segmenti, 2023'ün ikinci çeyreğine kıyasla gelirden %10,2 artışla 39,5 milyar RM kaydetmiştir.

Toplam istihdamın büyük bölümü hizmetler sektöründedir (yaklaşık % 62). Hizmetler sektöründeki faaliyetlerin dağılımı incelendiğinde, perakende ticaret, toptan ticaret, bilgi ve iletişim, finans ve kamu hizmetleri alanlarında yoğunlaştığı görülmektedir.

Malezya'nın gerek mesafe olarak Çin'e yakınlığı gerekse de Malezya nüfusunun yaklaşık %23'ünün Çin asıllı Malezyalılardan oluşması nedeniyle inşaat sektöründe ve genel olarak ticarete Çin dominant bir rol oynamaktadır. İnşaat sektörünün GSYH'ye katkısı 2023 yılında %3,6 olarak gerçekleşmiştir.

2023 yılında Malezya'ya yaklaşık 29 milyon yabancı ziyaretçi gelmiştir. Turistlerin ülkelere göre dağılımına bakıldığında, sırasıyla Singapur (8,31 milyon), Endonezya (3,11 milyon), Tayland (1,55 milyon), Çin (1,47 milyon), Brunei (0,81 milyon), Hindistan (0,67 milyon), Güney Kore (0,4 milyon), Vietnam (0,34 milyon), Avustralya (0,34 milyon) ve Filipinlerden (0,33 milyon) geldiği görülmektedir.

6.8. Bilişim

Malezya, ekonomik istikrar, gelişmiş bilişim altyapısı ve güçlü telekomünikasyon ağı ile çevre ülkelerdeki büyüyen pazarlara erişim olanakları sayesinde, bilgi ve iletişim teknolojilerinde (BİT) de Asya bölgesinde stratejik bir konuma sahiptir.

BİT sektörü, Malezya pazarındaki en hızlı büyüyen sektörlerden biridir ve 2019 yılında ülkenin GSYİH'sinin %19,1'ini oluşturmuştur. Sektörün GSYİH içerisindeki payının 2025 yılına kadar %22,6'ya ulaşması beklenmektedir. Genel olarak, Malezya'daki imalat sektörü, toplam BİT harcamalarına en fazla katkıda bulunan sektör olmaya devam etmektedir. Malezya BİT sektöründe son dönemde özellikle bağlantı, uydu geniş bant, binalar için dijital altyapı, 5G ekosistemleri ve akıllı otomasyon sistemlerinin geliştirilmesine odaklanmıştır.

Hükümet de uzun süredir yürüttüğü politikalarla ülkenin dijitalleşmesine yönelik verdiği önemi göstermektedir. 2019 yılında yürürlüğe giren "Industry4WRD" politikası ile 5 yıllık bir plan açıklanmış ve bu süre içerisinde Malezya'da imalat ve imalata dayalı hizmet sektörlerinde dijital dönüşümünün sağlanması amaçlanmıştır. (<https://www.miti.gov.my/index.php/pages/view/4832>)

2021 yılında ise Malezya Hükümeti tarafından, MyDIGITAL (<https://www.idc.com/getdoc.jsp?containerId=prAP47491421>) girişimi başlatılmış ve bu programla, 2030 yılına kadar Malezya'yı dijitalleşme odaklı, BİT alanında yüksek gelirli bir ülkeye, dijital ekonomide bölgesel bir lidere dönüştürmek amaçlanmıştır. MyDIGITAL girişimini yürütmek üzere "Malaysia Digital Economy Blueprint" açıklanmış ve dijital ekonominin büyümesi için temel oluşturacak stratejileri, inisiyatifleri ve hedefleri ortaya koymuştur. Blueprint yol haritasında dijital ekonomiyi büyütmek amacıyla daha fazla değer yaratacak dört ana sektör tarım, inşaat, imalat ve hizmetler sektörü olarak belirlenmiştir. Hükümetin Malezya'yı dijital odaklı, yüksek gelirli bir ülkeye ve dijital ekonomide bölgesel bir lidere dönüştürme planlarının bir parçası olan MyDIGITAL, Malezya Dijital Ekonomi Planı aracılığıyla üç aşamada uygulanmaktadır. Birinci Aşama (2021-2022), dijital temeli güçlendirmeye odaklanmıştır. İkinci aşama (2023-2025) kapsayıcı dijital dönüşümü teşvik etmektir. Üçüncü aşama ise (2026-2030), Malezya'yı bölgesel pazarda dijital içerik ve siber güvenlik lideri yapmayı hedeflemektedir. (<https://www.epu.gov.my/sites/default/files/2021-02/malaysia-digital-economy-blueprint.pdf>)

MyDIGITAL kapsamında dört temel dijital altyapı projesi ortaya konulmuştur. Bu projeler, uygun finansal kapasite ve teknik yeterliliğe sahip firmaların sermaye ve teknolojik yetkinlik yoluyla katkıda bulunacakları Kamu Özel Ortaklıkları aracılığıyla uygulanacaktır. Bahse konu olan dört yatırım projesi şu şekildedir:

- Mevcut bağlantıyı güçlendirmek için Ulusal Dijital Ağ (JENDELA) projesi aracılığıyla beş yıl içinde 5 milyar dolar yatırım yapılması,
- 2023 yılına kadar uluslararası denizaltı kablo ağına bağlantıyı güçlendirmek için telekomünikasyon şirketleri tarafından yaklaşık 39 milyon dolar yatırım yapılması,
- 5G'nin ülke çapında uygulanması için 10 yılda, 100bin kişinin üzerinde istihdam yaratacak 3,5 milyar dolar yatırım yapılması,
- Veri depolama alanını artırmak, işletme maliyetlerini azaltmak ve analitik verimliliği artırmak için Bulut Hizmeti Sağlayıcı şirketleri tarafından önümüzdeki beş yıl içinde 3 milyar dolar civarında yatırım yapılması.

Malezya'da İslami finans ve helal endüstrisi alanında olabilecek dijital gelişmeler için "İslami Dijital Ekonomi" adı altında çalışmalar yapılmaktadır. Malezya, İslami prensiplere göre işleyen güçlü dijital ekonomi konseptini oturtarak, bölgesel ve küresel İslami dijital pazarlara liderlik etmeyi amaçlamaktadır. Malezya Dijital Ekonomi Kurumu (MDEC) altında İslami Dijital Ekonomi

İnisiyatifi kurulmuştur. İnisiyatif, İslami kurallarla uyumlu startupların kurulmasını artırarak Malezya'daki İslami sermaye piyasasını genişletmeyi, helal sertifikalı şirketlerin değerini teknolojik araçlar kullanarak artırmayı ve helal endüstrisine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Ayrıca Malezya'nın dünyada liderlik ettiği İslami finans alanında da teknoloji ve dijitalleşmenin artırılarak sektörün geliştirilmesi ve liderliğin korunması temel amaçlardandır.

2021 yılı sonunda açıklanan ve 2021-2025 yılları arasında ülkenin kalkınma yol haritasını ortaya koyan 12.Malezya Planı'na göre hükümet, mevcut 4G ağını iyileştirmek için yaklaşık 6,4 milyar dolar ve ülkede 5G ağının tanıtımını hızlandırmak için 3,4 milyar dolar bütçe ayırmıştır.

Kaynak: *Uluslararası Hizmet Ticareti Genel Müdürlüğü Bilişim sektörü raporu*

7. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

7.1. Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Malezya'daki Doğrudan Yabancı Yatırım (FDI) performansı, bir önceki yılki 75,4 milyar RM'ye (17,1 milyar ABD doları) kıyasla 2023'te 40,4 milyar RM (8,6 milyar ABD doları) olmuş ve daha düşük bir net giriş göstermiştir.

2023'teki FDI, 2022'de lider sektör olan Üretimi (5,5 milyar RM / 1,2 milyar ABD doları) geride bırakarak, 35,4 milyar RM (7,7 milyar ABD doları) net girişle Hizmetler sektörü tarafından domine edilmiştir. Hizmetler sektöründe yatırımlar öncelikle bilgi ve iletişim, finans ve sigorta faaliyetlerine yoğunlaşmıştır. Üretim sektöründe yatırımlar ise çoğunlukla elektrik, taşıma ekipmanları ve diğer üretim (metal olmayan mineral ürünler, temel metal ve işlenmiş metal ürünleri alt sektörleri) olmuştur. Ayrıca, madencilik ve taş ocakçılığı da 2023'te 1,4 milyar RM (0,3 milyar ABD doları) tutarında FDI akışlarına katkıda bulunmuştur.

2023 yılında Malezya'ya gelen birincil FDI akışı Asya bölgesinden gelmiş ve Singapur, Hong Kong ve Japonya öncü olmuşlardır. Singapur ve Hong Kong'dan gelen FDI'nin önemli bir kısmı Hizmetler sektöründe yoğunlaşırken, Japonya'dan gelenler Üretim sektörüne yönelik olmuştur.

2024'ün ikinci çeyreğinde Malezya'ya gelen FDI akışında, bir önceki çeyrekteki 5,5 milyar RM'ye (1,2 milyar ABD doları) kıyasla 9,1 milyar RM (2,9 milyar ABD doları) net giriş ile artış kaydedilmiştir. FDI'nin çoğu Üretim sektörüne, ardından Hizmetler sektörüne, ağırlıklı olarak Bilgi ve iletişim ile Toptan ve perakende ticaret faaliyetlerine yönelik olmuştur. Başlıca FDI kaynakları Japonya, Singapur ve Hong Kong şeklindedir.

Malezya'nın Yurt Dışındaki Doğrudan Yatırımı (DIA) bir önceki yılki 62,8 milyar RM'ye (14,3 milyar ABD doları) kıyasla 2023'te 40,6 milyar RM'ye (8,9 milyar ABD doları) daha düşük bir net çıkış kaydetmiştir. Bu, esas olarak Hizmetler ve Madencilik ve taş ocağı sektörlerine yapılan daha düşük yatırımdan kaynaklanmıştır.

Malezya'nın DIA net çıkışının ana sektörlerine bakıldığında, Hizmetler sektörü esas olarak Finans ve Sigorta faaliyetleri ve Kamu Hizmetleri ile 34,5 milyar RM (7,6 milyar ABD doları) değerle en büyük katkıyı yapan sektör olmuştur. Madencilik ve Taş Ocağı sektörü 1,8 milyar RM (0,4 milyar

ABD doları) azalarak 2023'te 7,3 milyar RM'den (2022: 1,6 milyar ABD doları) 5,5 milyar RM'ye (1,2 milyar ABD doları) çoğunlukla Kanada, Angola ve Hollanda'ya net bir çıkış kaydetmiştir. İnşaat sektöründe bu oran marjinal olarak artarak 1,8 milyar RM (0,4 milyar ABD doları) kaydedilmiştir.

2023'te Malezya'nın DIA çıkışları esas olarak özellikle Kamu Hizmetleri alt sektöründe Hizmetler sektörüne yönlendirilmiş ve sırasıyla Singapur, Endonezya ve ABD'ye olmuştur.

2024'ün birinci çeyreğinde Malezya'nın DIA çıkışları 11,5 milyar RM (2,4 milyar ABD doları) olmuş, 2024'ün ikinci çeyreğinde azalarak 5,3 milyar RM (1,7 milyar ABD doları) olmuştur. Hizmetler sektörü, özellikle finansal faaliyetler ve elektrik alt sektöründe DIA çıkışlarına en büyük katkıyı sağlamıştır.

Malezya'da yabancı şirketlere ve yatırımlara ilişkin hususlar temel olarak 1965 Şirketler Yasası'nda düzenlenmiştir.

Malezya Uluslararası Ticaret Bakanlığı'na (MITI) bağlı Malezya Yatırım Geliştirme Ajansı (MIDA), yabancı yatırımların ülkeye çekilmesi ve izinlerin düzenlenmesi konusunda görevlidir. (<https://www.mida.gov.my/home/>)

Malezya Yatırım Geliştirme Kurumu (MIDA- Malaysian Investment Development Authority) İstanbul Ofisi'nin açılışı 2022 yılı Eylül ayında gerçekleştirilmiştir..

ASEAN'ın kurucu ülkelerinden olan Malezya, Güney ve Doğu Asya ülkelerine stratejik ve lojistik olarak kolay erişim imkanı sağlayan ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. Yabancı yatırımcılar için Malezya, "Asya'ya açılan kapı" olarak görülmekte ve bölge ülkelerine erişim için üretim ve lojistik üssü olarak değerlendirilmektedir.

Dünya Bankası Doing Business 2020 raporuna göre Malezya; iş yapma kolaylığı açısından 190 ülke içerisinde 12. sırada yer almaktadır. Aynı rapora göre Malezya, Asean ülkeleri arasında 2.sıradadır.

Ülkenin %70'i Malaylardan, %23'ü Çinlilerden, yaklaşık %7'si ise Hint asıllılardan oluşmaktadır. Farklı ırkları barındıran sosyolojik yapısı ve eski İngiliz kolonisi olması nedeniyle halk tarafından en az iki dil konuşulmakta, İngilizce ikincil dil olarak tanımlanmakta ve çok yaygın olarak kullanılmaktadır. İngilizcenin ülkede yaygın olarak konuşulması ve ticari ilişkilerde temel dil olması, uluslararası firmaların Malezya'yı Asya Pasifik Bölge üssü olarak seçmesinde etkindir.

Malezya'nın Doing Business raporunda üst sıralarda yer almasının; gelişmiş ülkelerin Güneydoğu Asya bölgesinde kendileri için Malezya'yı bir yatırım üssü belirleme stratejisinin bir sonucu olduğu değerlendirilmektedir. Bu konuda istenilen hedefe ulaşılmış, özellikle 1990'lı yıllardan itibaren uluslararası bir çok firma Malezya'da yatırım yapmıştır.

Malezya çok fazla yabancıların yaşadığı, altyapı hizmetlerinin oldukça gelişmiş olduğu, dünyayla yüksek entegrasyona ve eğitilmiş ve genç işgücüne sahip bir ülkedir. Dolayısıyla Malezya'da, global pazarlarda olan hemen her türlü ürün ve hizmete rahatlıkla erişilebilmektedir.

Malezya'nın yüksek kalitedeki eğitim ve sağlık hizmetleri ile yatırım ve çalışma imkanları sayesinde ülke, yabancılar tarafından çalışmak için de tercih edilmektedir. Malezya'da yaşam standartları yüksektir, buna karşın, Singapur, Güney Kore, Japonya gibi ülkelere nazaran yaşam maliyetleri düşüktür. Ülkede İngilizce eğitim veren bir çok uluslararası okul mevcuttur. Ülke

oldukça güvenli olup, suç oranları düşüktür. Her türlü konaklama, gıda, sağlık ürün ve hizmetlerine kolaylıkla erişilebilmektedir.

Türk Havayolları'nın Kuala Lumpur-İstanbul arasında her gün karşılıklı seferleri mevcuttur. THY'nin sefer sayısını arttırmaya yönelik çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca Katar, Emirates gibi bazı yabancı havayolu şirketlerinin de Malezya-Türkiye arası uçuşları mevcuttur.

Umuma mahsus pasaport hamili vatandaşlarımıza ülkeye girişlerinde 90 gün ikamet süreli turistik amaçlı giriş vizesi ücretsiz olarak Malezya'ya giriş kontrol noktalarında verilebilmektedir. Hizmet, hususi ve diplomatik pasaport hamilleri 90 gün süreyle vizeden muafır.

Herhangi bir kişi ve şirketin Malezya'dan elde edilen veya Malezya'da tahakkuk eden ya da Malezya dışında gerçekleşmiş ancak kazancı Malezya'da elde edilmiş geliri, gelir vergisine tabidir.

Malezya da birçok ülke ile çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması imzalamıştır. Ülkemiz ile Malezya arasında akdedilen Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması 01.01.1997 tarihinden itibaren, söz konusu Anlaşmayı tadil eden Protokol ise 25.12.2013 tarihinden itibaren uygulanmaktadır.

7.2. Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı

Yatırım Mevzuatı

Malezya'daki yabancı yatırım katılımına ilişkin mevzuat sektöre özgüdür ve genellikle hisse senedi sahipliği veya yönetim kurulu temsil kısıtlamaları şeklindedir. Ülkedeki yabancı yatırım katılımını inceleyen belirli bir yasa bulunmamaktadır. Yabancı yatırım sektöre dayalıdır ve ilgili mevzuat, kurallar, yönergeler ve politikalar uyarınca bu sektör üzerinde yetkiye sahip ilgili otorite tarafından düzenlenmektedir. Otoriteler genellikle yabancı yatırımcıların başvurularını onaylama veya reddetme konusunda geniş takdir yetkisine sahiptir.

Yabancı yatırım katılımında asgari kısıtlamalar olsa da, Malezya genel olarak yabancı yatırıma açık olduğundan, aşağıdaki gibi bazı ortak gereklilikler dikkate alınmalıdır:

- Yerel Sermaye Katılımı: Bu gereklilikler, Malezyalı veya Bumiputera sahiplik seviyelerinin asgari düzeyde belirlenmesini içerebilir.
- İdari gereklilikler: Yabancı yatırımcıların asgari düzeyde ödenmiş sermaye yatırımları, iş gücünün büyük ölçüde yerel Malezyalılardan oluşmasını sağlamaları ve yatırım yapmak veya iş faaliyetleri yürütmek için ilgili makamlardan onay veya lisans almadan önce belirli bir geçmişe sahip olmaları gerekebilir.
- Ticarete Kısıtlama: Malezya Merkez Bankası (Bank Negara Malaysia/BNM), İsrail, sakinleri veya İsrail veya sakinleri tarafından doğrudan veya dolaylı olarak sahip olunan veya kontrol edilen kuruluşlarla herhangi bir işlem veya muameleyi yasaklayan direktifler yayınlamıştır. İsrail'de herhangi bir yasal ödeme aracı kullanılarak yapılan işlem veya muameleler de yasaktır.
- Para birimi ve döviz kontrolü: Yabancı yatırımcıların, döviz değişimini, borç alma ve verme faaliyetlerini ve yereller ile yerel olmayanlar arasındaki diğer finansal işlemleri düzenleyen kuralları içeren BNM tarafından yönetilen döviz kontrol rejimine uymaları gerekmektedir. Bu önlemler finansal dolandırıcılıklarla mücadele etmeyi ve para biriminin istikrarını sağlamayı amaçlamaktadır. Ancak, hisse senedi veya gayrimenkul satın almak için Malezya'ya giren fonlarda herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır.

Ancak, yatırımcının kökenine bağlı olarak farklı yabancı sermayeye izin verilebilir. Örneğin, Malezya'nın söz konusu ülkelerle serbest ticaret anlaşması varsa, gereklilikler farklı olabilir. Yabancı katılımın sermayesi daha az katı olabilir veya yabancı sermaye kuralları için muafiyet elde

etme avantajına sahip olabilir, ancak bunlar ilgili makamlar tarafından vaka bazında değerlendirilecek ve onaylanacaktır. (ICLG/Uluslararası Karşılaştırmalı Hukuk Rehberleri)

Malezya Yatırım Geliştirme Kurumu (MIDA), Malezya'daki üretim ve hizmet sektörlerine yapılan yatırımları denetlemek ve yönlendirmek için Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'na (MITI) bağlı hükümetin başlıca kuruluşudur. MIDA, Malezya'da yatırımcı kolaylaştırma için birincil irtibat noktası olarak hareket etmektedir ve üretim ve hizmet sektörlerine yatırım yapmayı amaçlayan yabancı şirketlere destek sunmaktadır.

MIDA, Malezya'daki üretim ve hizmet sektörlerine yatırımı kolaylaştırmak için Malezya'ya yatırım yapmak isteyen yabancı şirketlere yardımcı olmak için genel politikalar ve yönergeler sağlamaktadır. Buna göre, yabancı yatırımcılar 2003'ten itibaren Malezya'daki Üretim sektöründeki sermayenin/mülkiyetin %100'üne sahip olabilmektedir. Ancak, Hizmet sektörü ve Alt sektörleri için bir sermaye gereksinimi vardır. Sermayenin yüzdesi sektörler göre farklılık göstermektedir. MIDA'nın yönergesi, politikaları, prosedürleri, teşvikleri, onayları, sermaye gereksinimlerini, yabancı istihdamını ve her bir belirlenen hizmet alt sektörüne göre uyarlanmış özel teşvikleri kapsamaktadır. Gereksinimler hakkında ayrıntılı bilgiye <https://www.mida.gov.my/publications/malaysia-investment-in-the-services-sector/> bağlantısından ulaşmak mümkündür.

Malezya'da doğrudan ve dolaylı vergi teşviklerine, 1986 tarihli Yatırımlar Kanunu, 1967 tarihli Gelir Vergisi Kanunu, 1967 tarihli Gümrük Kanunu, 1976 Yılı Tüketim Yasası ve 1990 Serbest Bölgeler Kanunu'nda yer verilmektedir.

Doğrudan vergi teşvikleri, belirli bir dönem için gelir vergisi ödemesinden kısmi veya tam istisna sağlarken, dolaylı vergi teşvikleri, ithalat vergisi ve tüketim vergisinden muafiyet sağlamaktadır.

MIDA bünyesinde üretim veya hizmet sektörlerine yönelik birçok yatırım teşviki mevcuttur. Teşviklerle ilgili her türlü bilgiye ve başvuru formlarına MIDA'nın i-Incentives portalından ulaşılabilir. <https://investmalaysia.mida.gov.my/incentives/>

Teşvik edilen yatırım alanlarına ilişkin listeler MIDA tarafından yayımlanmaktadır. (<https://www.mida.gov.my/forms-and-guidelines/>)

7.3. Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar

Malezya'da şirket kurulumuna ilişkin işlemler Companies Act 2016 Kanunu gereğince Malezya Şirketler Komisyonu (Companies Commission of Malaysia – SMM) (<https://www.ssm-einfo.my/index.php>) tarafından yürütülmektedir. Yabancı bir şirket, yerel bir şirket kurarak veya Malezya'da bir şube kaydederek Malezya'da iş yapabilir. Kayıt, İşletmelerin Kaydı Yasası 1956 (Registration of Businesses Act 1956) uyarınca SSM'e yapılmalı ve kayıt olan şirket Malezya'da gerekli tüm defter ve belgelerin tutulduğu kayıtlı bir ofisi bulundurmalıdır.

Malezya'da bir şirket kurmak için gereken asgari ödenmiş sermaye 1 RM'dir. Ancak, farklı devlet kurumları, bankaların ve kuruluşların kredi başvuruları, lisanslama veya işletme işlemleri gibi belirli amaçlar için kendi asgari sermaye gereksinimlerini belirleyebilmektedir.

Genel olarak, SSM'ye kayıt ücretleri aşağıdaki çizelgeye göre yapılır:

Sermaye Payı (RM)	Ödenecek tutar (RM)
1,000,000'a kadar	5,000

1,000,001 – 10,000,000	20,000
10,000,001 – 50,000,000	40,000
50,000,001 - 100,000,000	60,000
100,000,001 ve üzeri	70,000

Kayıt ücretlerinin miktarını belirlerken, yabancı şirketin hisse sermayesi öncelikle geçerli döviz kuru üzerinden Malezya Ringgiti'ne çevrilmelidir. Malezya'da şirket kurmak için hisse sermayesinde herhangi bir kısıtlama yoktur, ancak yabancı bir şirketin hisse sermayesi yoksa, SSM'ye sabit RM70.000 ödenecektir.

7.3.1. Yabancıların Gayrimenkul Edinmeleri

Prensip olarak, yabancılar konut, müstakil ev, arazi, apartman, ticari ve endüstriyel mülk gibi her türlü mülke sahip olabilir. Malezya federal bir sistemle yönetildiğinden, arazi meseleleri eyalet hükümetinin yargı yetkisi dahilindedir. Malezya Yarımadası eyaletlerindeki kurallar Sabah ve Sarawak'taki kurallardan farklıdır. Her eyalet, mülk türleri ve başvuru prosedürleri gibi yabancı mülk edinimini yöneten farklı düzenlemeler uygulamaktadır.

Ancak, yabancıların satın alamayacağı üç tür mülk vardır:

1. Malay Rezerv arazisi üzerine inşa edilen mülkler
2. Eyalet yetkilileri tarafından tanımlanan düşük ve orta maliyetli konut birimleri
3. Eyalet yetkilileri tarafından belirlendiği üzere, herhangi bir geliştirme projesindeki Bumiputera menfaatine dağıtılan mülkler

Ayrıca, Malezya'da yabancıların tarım arazisi satın almalarına izin verilmemektedir. Bununla birlikte, inşaat arazisi veya geliştirme için resmi gazetede yayımlanan tarım arazisi açısından, ilgili eyalet yetkilisinden izin aldıktan sonra bu mümkün olabilmektedir.

7.3.2. Yabancı Sermayeli Şirketlere Uygulanan Ayrımcılıklar

Malezya'da bir şirket kurmak için gereken asgari ödenmiş sermaye RM1'dir. Ancak, farklı devlet kurumlarının, bankaların ve tüzel kişilerin kredi başvuruları, lisanslama veya ticari işlemler gibi belirli amaçlar için kendi asgari sermaye gereksinimlerini uygulamaya koymaları mümkündür. Söz konusu gereksinimler şirket tescili esnasında farklılık gösterebilmekte olup yabancılar bu konularda avukat ve hukuk müşaviri, bir muhasebeci veya çalışan bir şirket sekreterinin danışmanlık ve destek hizmetlerini almaları önerilmektedir.

7.3.2.1. Şirket Kuruluşunda Ayrımcılık

Malezya Şirketler Yasası 2016'ya göre, bir yabancıların Malezya'da meşru bir ikamet adresine sahip olması koşuluyla belirli bir tür işletme kurmasına izin verilir. Bir yabancıların bir işletmeyi kaydettirmek için birkaç seçeneği bulunmaktadır:

• Şube Ofisi

Bir şube ofisi, işlerini kısa vadede Malezya'ya genişletmek isteyen işletmeler için kısa vadeli bir seçenek olup ana şirketin yabancı pazarları değerlendirmesi ve keşfetmesi için bir araç görevi görmektedir.

• Temsilcilik Ofisi

Pazarlarını büyütmeyi ve Malezya iş ortamını anlamayı düşünen yabancı şirketler Malezya'da bir temsilcilik ofisi kurabilir. Bir şube ofisinin aksine, bir temsilcilik ofisi kar getirecek herhangi bir faaliyette bulunamaz veya anlaşmalar imzalayamaz, sözleşmeler yapamaz veya herhangi bir satış

faaliyeti üstlenemez. Sadece tanıtım ve irtibat faaliyetleri, pazar araştırması ve ana şirket için koordinasyon faaliyetleri ile sınırlıdır.

- **Özel Limited Şirket**

Yabancı yatırımcılar arasında popüler olan bir diğer seçenek ise, yabancıların tüm şirkete sahip olmasına izin veren Özel Limited Şirkettir. Ancak, tarım, bankacılık, eğitim ve petrol ve gaz gibi belirli sektörlerde, belirli bir miktarda Malezyalı mülkiyeti talep edilir.

- **Tek Kişilik Şirket**

Tek Kişilik Şirket, yalnızca Malezya'da daimi ikametgahı olan yabancılara açıktır. Bu kapsamda, yabancılar yalnızca daimi ikametgah elde ederlerse Malezya'da tek kişilik şirket kurabilirler.

- **Ortaklık**

Tek kişilik şirkete benzer şekilde, ortaklıktaki tüm ortaklar Malezyalı olmalı veya kendi ortaklıklarını kaydettirmek için daimi ikamet statüsüne sahip olmalıdır.

Sınırlı Sorumluluk Ortaklığı (LLP)

LLP, genellikle mesleki uygulamalarını sürdürme amacıyla Avukatlar, Yeminli Mali Müşavirler ve Şirket Sekreterleri gibi grup profesyonellerini hedeflemektedir. LLP konsepti ayrıca, yeni başlayanlar ve küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) için de geçerlidir. Yabancılar, ikametgah sahibi olmadan Malezya'da bir LLP kurabilirler. Ancak LLP için uyum görevlisinin Malezya vatandaşı, daimi ikamet eden veya Malezya'da ikamet eden biri olması gerekir. Uyum Görevlileri, şirketlerin kendi sektörlerine özgü mevcut yasalar, düzenlemeler, politikalar ve ilgili yasal gereklilikler dahilinde faaliyet göstermesini sağlar.

7.3.2.2. Vergi Hukukunda Ayrımcılık

Yabancılar, Malezya'da kazanılan veya alınan gelire göre vergilendirilmektedir. Malezya'da çalışan yabancılar için iki kategori vardır:

a) Yerleşik: Malezya'da bir yılda 182 günden fazla ikamet edenler “yerleşik” sayılmaktadır.

b) Yerleşik olmayan: Malezya'da 182 günden az ikamet edenler ve Malezya'da bir yılda en az 60 gün çalışmış olmayanlar, “yerleşik olmayan” olarak kabul edilmektedir.

Yabancılar, Malezya'da elde edilen gelir üzerinden vergi ödemek zorundadır. Gelir türü şunları içerebilir:

- İstihdam
- Kira Telif Hakları
- Temettüler
- Danışmanlık Hizmetleri

Malezya'da yerleşik sayılan yabancıların yerleşiklerle benzer vergi yönergelerini takip etmeleri gerekmektedir. Bu nedenle, Malezya İç Gelir Kurulu'ndan (IRBM) Form B'yi doldurmaları gerekir. Yerleşiklerin aksine, yerleşik olmayanlar sabit bir orana göre vergilendirilir. Bu oran, yabancıların kazandığı gelir türüne bağlıdır.

Aşağıdaki tabloda belirli bir kazanç türünden elde eden yabancılara uygulanan vergi oranları gösterilmektedir:

Gelir Türü	Vergi Oranı
İstihdam, İşletme, Ticaret veya Meslek	30%
Kira	30%
Kamu Sanatçısı	15%
Temettüler	30%
Faiz	15%
Telif Hakları	10%
Hizmetler, Taşınır Malların Kirası, Teknik Danışmanlık Ödemeleri	10%

Bunun dışında Malezya, yurtdışında yaşayan vatandaşlarına vergi uygulayan farklı ülkelerle Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması imzalamıştır. Türkiye Cumhuriyeti ile Malezya arasındaki Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması 27 Eylül 1994'te imzalanmış ve 1 Ocak 1998'de yürürlüğe girmiştir. (https://phl.hasil.gov.my/pdf/pdfam/Turkey_DTA_09092020.pdf ve <https://www.hasil.gov.my/en/international/double-taxation-agreement/> adreslerinden detaylı bilgiye ulaşılabilmektedir.) Bu nedenle, Türk vatandaşları Malezya'da gelir vergisinden muafır.

Ayrıca, Malezya dışındaki bir kaynaktan gelen gelir (örneğin, Malezya dışındaki bir mülkün kiralanmasından elde edilen gelir) vergiye tabi değildir. Yurtdışı şirketlerin uzaktan çalışan çalışanları da gelir vergisinden muafır.

7.3.2.3. Yabancıların Serbest Dolaşımı

Malezya, vize ve çalışma izni gibi geçerli belgelere sahip oldukları sürece ülke içinde serbestçe hareket edebildikleri için yabancılara açıktır. Malezya, düşük suç oranıyla yaşamak için dost canlısı ve rahat bir yerdir. 2023 yılında Malezya, Birleşik Arap Emirlikleri'nden sonra Yahoo! Finance ve Insider Monkey tarafından yapılan bir derecelendirmede Asya'nın en dost canlısı ikinci ülkesi olarak sıralanmıştır.

Ayrıca Malezya'nın HSBC tarafından ikamet eden yabancılar için en iyi 25. destinasyon olarak seçildiği (HSBC Holdings plc, merkezi Londra, İngiltere'de bulunan bir İngiliz evrensel banka ve finansal hizmetler grubudur) ve yüksek vize onay oranı nedeniyle 2023 yılında ülkeyi 26 milyon ziyaretçinin ziyaret ettiği bildirilmiştir.

7.4. Yatırım Teşvik Mevzuatı

Malezya'da, doğrudan ve dolaylı vergi teşvikleri, Yatırımların Teşviki Yasası 1986, Gelir Vergisi Yasası 1967, Gümrük Yasası 1967, ÖTV Yasası 1976 ve Serbest Bölgeler Yasası 1990 uyarınca düzenlenmektedir (*Promotion of Investments Act 1986, Income Tax Act 1967, Customs Act 1967, Excise Act 1976 and Free Zones Act 1990*). Söz konusu mevzuat, imalat, tarım, turizm (otel dahil) ve onaylı hizmet sektörlerindeki yatırımların yanı sıra Ar-Ge, eğitim ve çevre koruma faaliyetlerini de kapsamaktadır.

Doğrudan vergi teşvikleri, belirli bir süre için gelir vergisi ödemesinden kısmi veya tam muafiyet sağlarken, dolaylı vergi teşvikleri ithalat vergisi ve ÖTV muafiyeti şeklindedir.

Malaysian Industrial Development Authority (MIDA)

MIDA, 1967 yılında Yatırım, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'nın (MITI) yetki alanında bir kurum olarak kurulmuştur. Başlıca görevi, yatırım çekmek ve üretim ve hizmet sektörlerinde büyüme ve

gelişme için yeni yollar yaratmak olup söz konusu sektörlerdeki yatırım teşvikleri MIDA görev alanına girmektedir.

Üretim sektörüne yatırım yapan şirketler için başlıca vergi teşvikleri Öncü Statüsü (PS) ve Yatırım Vergisi İndirimi'dir (ITA). Şirket, faaliyete/üretim başlamadan önce başvurusunu MIDA'ya sunmalıdır.

Öncü Statüsü (PS) ve Yatırım Vergisi İndirimi (ITA) için uygunluk, katma değer seviyesi, kullanılan teknoloji ve endüstriyel bağlantılar gibi belirli önceliklere dayanmaktadır. Uygun faaliyetler ve ürünler, buradaki bağlantıdan başvurulabileceği gibi "teşvik edilen faaliyetler" veya "teşvik edilen ürünler" olarak adlandırılır:

<https://www.mida.gov.my/wp-content/uploads/2020/07/Appendix-I-General.pdf>

Yüksek teknoloji şirketleri, 5 yıllık bir süre boyunca yasal gelirin %100'ü veya ilk nitelikli sermaye harcamasının yapıldığı tarihten itibaren 5 yıl içinde yapılan nitelikli sermaye harcaması için %60'lık ITA gelir vergisi muafiyetine hak kazanırlar. Bu muafiyet, her değerlendirme yılı için yasal gelirin %100'üne karşı mahsup edilebilir. Yatırım Teşviki Yasası 1986 kapsamındaki Yüksek Teknoloji Şirketleri - Desteklenen Faaliyetler ve Ürünler Listesine şu bağlantıdan ulaşılabilir:

<https://mida.gov.my/wp-content/uploads/2020/07/Appendix-II-High-Tech.pdf>

<https://mida.gov.my/wp-content/uploads/2020/07/Appendix-II-High-Tech.pdf>

Stratejik proje şirketleri için, 10 yıllık bir süre boyunca yasal gelirin %100'ü veya ilk nitelikli sermaye harcamasının yapıldığı tarihten itibaren 5 yıl içinde yapılan nitelikli sermaye harcaması için %100'lük ITA gelir vergisi muafiyetine hak kazanırlar.

Küçük ölçekli bir şirket, 5 yıllık bir süre boyunca yasal gelirin %100'ü oranında gelir vergisi muafiyetine veya 5 yıl içinde yapılan nitelikli sermaye harcamaları için %60 oranında ITA'ya hak kazanır.

Belirli endüstriler için yatırım teşvikleri bulunmakta olup aşağıda özetlenmektedir:

- **Havacılık ve Uzay Endüstrisi** (uçakların sistem, cihaz, parça veya bileşenlerinin üretimi veya montajı ve bakımı, onarımı ve revizyon (MRO); sistemleri, cihazları, parçaları veya bileşenleri ve havacılık ve uzay ile ilgili mühendislik ve tasarım hizmetleri)

i. Yeni Şirket

a. 5 ila 10 yıllık bir süre için %70 ila %100 gelir vergisi muafiyeti; veya

b. 5 yıllık bir süre için %60 ila %100 Yatırım Vergisi İndirimi ve her değerlendirme yılı için yasal gelir üzerinden %70 ila %100 oranında düşülebilir

ii. Mevcut Şirket

a. 5 yıllık bir süre için %60 Yatırım Vergisi İndirimi ve her değerlendirme yılı için yasal gelir üzerinden %70'e kadar düşülebilir.

- **Otomotiv Endüstrisi** (Enerji Verimli Araçların (EEV'ler), Yeni Nesil Araçların (NxGV'ler) ve bunların kritik bileşenlerinin/sistemlerinin montajını ve üretimini teşvik etmek)

- Gelir vergisi muafiyeti

- Gemi İnşa ve Gemi Onarımı (SBSR)/Nakliye Endüstrisi

i. 5 yıllık bir süre için %70 gelir vergisi muafiyeti. Öncü dönemde ortaya çıkan emilmemiş sermaye indirimleri ve birikmiş zararlar ileriye taşınabilir ve şirketin PS sonrası gelirinden düşülebilir; veya

ii. 5 yıl içinde yapılan nitelikli sermaye harcamaları için %60'lık ITA'ya eşdeğer gelir vergisi muafiyeti. Bu muafiyet, değerlendirme yılı için yasal gelirin %70'ini mahsup etmek için kullanılabilir

• **Malezya Gemileri** (Ticaret Gemileri Yönetmeliği 1952 (Değiştirilmiş) uyarınca kayıtlı bir deniz gemisi olarak tanımlanır, feribot, mavna, römorkör, ikmal gemisi, mürettebat botu, mavna, tarak gemisi, balıkçı teknesi veya diğer benzer gemiler hariç)

i. Bir bireyin bir "Malezya Gemisi"nde istihdamdan elde ettiği gelir vergiden muaftır

ii. Malezyalı nakliye şirketleri için ISO konteynerlerinin kiralanmasından ikamet etmeyenlerin elde ettiği gelir de gelir vergisinden muaftır.

• **Makine ve Ekipman Endüstrisi** için, 10 yıllık bir süre boyunca yasal gelirin %100'ü oranında vergi muafiyeti veya 5 yıllık bir süre içinde yapılan nitelikli sermaye harcamaları için %100 Yatırım Vergisi İndirimi almaya hak kazanılır.

• **İşlenmiş Gıda Endüstrisi** (Gıda Üretim Zinciri - Alt Akış) için, Üretim Günü'nden başlayarak 5 yıllık bir süre boyunca yasal gelirin %70'i oranında vergi muafiyeti veya ilk nitelikli sermaye harcamasının yapıldığı tarihten itibaren 5 yıl içinde yapılan nitelikli sermaye harcamaları için %60 ITA almaya hak kazanılır.

• **Helal Ürünler** ve ilgili faaliyetler için de teşvikler vardır. İndirim, değerlendirme yılında yasal gelirin %100'üne karşı mahsup edilebilir. Başvurular MIDA'ya yapılmalıdır.

Ayrıca, Halal Development Corporation (HDC) Helal Endüstrisinde Helal Park İşletmecileri ve Endüstri Oyuncuları için olmak üzere iki kategoriye ayrılmış teşvikler de sunmaktadır. Helal Park İşletmecileri için, 10 yıllık bir süre boyunca yasal gelirin %100'ü oranında gelir vergisi muafiyeti veya 5 yıl içinde yapılan nitelikli sermaye harcamaları için %100 ITA almaya hak kazanırlar. Bu muafiyet, her değerlendirme yılı için yasal gelirin %100'üne karşı mahsup edilebilir. Helal Park'ta bulunan Endüstri Oyuncuları için, 10 yıllık bir süre içinde yapılan nitelikli sermaye harcamaları için %100 ITA almaya veya 5 yıllık bir süre boyunca ihracat satışları için gelir vergisi muafiyeti ve hammaddeler için ithalat vergisinden muafiyet almaya hak kazanılır.

Malezya'daki helal endüstrisini ve helal tedarik zincirini daha da geliştirmek için helal lojistik işletmecilerine aşağıdaki teşvikler verilmektedir; 5 yıllık bir süre boyunca yasal gelirin %100'ü oranında gelir vergisi muafiyeti veya 5 yıl içinde yapılan nitelikli sermaye harcamaları için %100 ITA ve Soğuk Oda operasyonlarında doğrudan kullanılan ekipman ve makineler için ithalat vergisi ve satış vergisinden muafiyet

Üretim Sektörü için Ek Teşvikler:

• **Özel Vergi Teşviki (Yer Değiştirme)**

a) Yeni üretim şirketleri için

i. Üretim sektöründeki yeni yatırımlar için 10 yıl boyunca %0 özel vergi oranı, 300 milyon RM ile 500 milyon RM arasında sermaye yatırımı;

ii. Üretim sektöründeki yeni yatırımlar için 15 yıl boyunca %0 özel vergi oranı, 500 milyon RM'nin üzerinde sermaye yatırımı

b) Mevcut üretim şirketleri için

Malezya'daki mevcut şirketlerin 300 milyon RM'nin üzerinde sermaye yatırımıyla denizaşırı tesislerini Malezya'ya taşımaları için 5 yıl boyunca %100 ITA. İndirim, her değerlendirme yılı için yasal gelirin %100'ü üzerinden mahsup edilir.

YENİDEN YATIRIM ÖDENEĞİ (RA)

a) Yeniden Yatırım Ödeneği (RA), aynı sektördeki ilgili ürünlere genişleme, otomasyon, modernizasyon veya çeşitlendirme amacıyla yeniden yatırım yapan üretim ve seçilmiş tarımsal faaliyetlerde bulunan mevcut şirketler için geçerlidir; bu tür şirketlerin en az 36 aydır faaliyette olması koşulu bulunmaktadır

b) Şirket tarafından yapılan nitelikli sermaye harcamasının %60'ı oranında verilecek ve değerlendirme yılı için yasal gelirin %70'ine mahsup edilebilecektir.

Üretim sektörünün yanı sıra, Malezya'da hizmet sektöründeki seçili endüstrilerde faaliyet göstermeye hazırlanan şirketler için de olumlu politikalar bulunmaktadır. Bu olumlu politikalarından birkaçı (kolaylaştırma ve teşvikler şeklinde) MIDA'nın yetki alanına girmektedir.

Malezya'da bölgesel operasyonlar kuran şirketler, ister Temsilcilik Ofisleri (RE), Bölge Ofisleri (RO), Ana Merkezler veya Küresel Paylaşımlı Hizmetler şeklinde olsun, MIDA'dan kolaylaştırma hizmetleri, çeşitli vergi teşvikleri ve/veya gümrük vergisi muafiyetleri almaya hak kazanabilir. Bölgesel Operasyonlar politikaları hakkında daha fazla bilgi <https://mida.gov.my/wp-content/uploads/2020/07/Booklet-2-REGIONAL-OPERATIONS.pdf> adresinden temin edilebilir.

Malezya'daki Yatırım Teşvikleri hakkında daha fazla bilgi için:

https://www.mida.gov.my/wp-content/uploads/2024/01/ENG-MIDA_Policy-Booklet_MK-2022_Updated_11_01_Chapter-2.pdf

7.5. Serbest Bölgeler

Serbest ticaret bölgesi (serbest liman olarak da bilinir), ürünlerin gümrük idaresinden herhangi bir vergi veya gümrük vergisi alınmadan alınabileceği, elleçlenebileceği, üretilebileceği veya yeniden paketlenilebileceği ve yeniden ihraç edilebileceği Malezya'da belirlenmiş bir alandır. Bu tür ürünler yalnızca serbest bölge dışına Malezya içinde gönderildiğinde gümrük vergilerine tabidir. Şirket ürünleri serbest bölgeden Malezya'ya göndermediği sürece, tüm ürünler genellikle gümrük vergilerinden ve ithalat vergilerinden muaftır. Ürünleri işlemek ve ihraç etmek için serbest bölgeyi kullanan şirketler de muafiyetlerden yararlanabilir.

Malezya'nın serbest bölgesi, 1990 Serbest Bölgeler Yasası'nın (Yasa 438) 3(1) maddesi uyarınca yönetilir. Serbest bölge yasası tanımına göre, serbest bölge, ticari ve endüstriyel faaliyetlerin yürütüldüğü ve Maliye Bakanı tarafından resmi gazetede yayımlandığı belirlenmiş, güvenli bir alandır. Gümrük idareleri genellikle yalnızca çıkış noktasında gümrük işlemlerini kolaylaştırmak ve aktarma için antrepo hizmeti sağlamakla görevlidir.

7.6. Ülkedeki Türk Yatırımları: Sektörler ve Karşılaşılan Sorunlar

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından alınan istatistiklere göre Türkiye'de yerleşik kişilerin Malezya'daki doğrudan yatırımları 2023 yılında 855 milyon dolar, Malezya'da yerleşik kişilerin Türkiye'deki doğrudan yatırımları ise 2023 yılında 1.349 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Evyap firması, Evyap Sabun Malaysia Sdn Bhd firması adı altında Malezya'nın Johor eyaletinin Tanjung Langsat endüstriyel bölgesinde dünyanın en büyük kapasiteye sahip oleokimya tesisini kurmuştur. 130 milyon dolar tutarında bir yatırımla kurulan tesis; 225 bin kilometre karelik bir alanda faaliyet göstermektedir. 2022 yılında 300 bin ton/yıl üretim kapasitesine sahip iken 2023 yılında 3.Ester üretim hattının devreye alınması ile birlikte yıllık 8000 tonluk ek kapasite artışı sağlamıştır.Firmanın toplam yatırım tutarı bugün itibarıyla yaklaşık 280 milyon doları aşmıştır.

HAUS Santrifüj Teknolojileri (Bölge Ofisi) Merkezi Aydın'da bulunan santrifüj makineleri üreticisi HAUS firmasının, ASEAN bölgesine yönelik temsilcilik ofisini 2015 yılında Kuala Lumpur'da faaliyete geçmiştir. Firma, su arıtma ve palm yağı sektörüne yönelik santrifüj makinesi ihracatı yapmaktadır. Firmanın bölge ofisi Malezya'nın yanı sıra Endonezya, Vietnam, Tayland ve Brunei'ye ihracat yapmak üzere temaslarda bulunmaktadır. 2023 yılında Haus Bölge Ofisinin yıllık cirosunun yaklaşık 1,5-2 milyon Euro civarında olduğu bilgisi edinilmiştir.

Prota Asia: Yazılım sektöründe Malezya'da faaliyet gösteren firmanın 2023 yılında Malezya'da mevcut cirosunun 1 milyon doların üzerinde (5,576,500 MRY) olduğu bilgisi edinilmiştir. En önemli hedefleri arasında yeni pazarlara (Filipinler, Tayland, Endonezya gibi) açılma ve mevcut Malezya pazarını büyütmek bulunmaktadır. Malezya'da üniversite işbirliklerini arttırmak da hedefler arasında yer almaktadır.

Novaplast firmasının (VESBO markası altında polietilen boru ve bağlantı elemanları üreten firma), Malezya'nın Johor eyaletinde bir tesis satın almış ve 2012 yılı itibarıyla üretime başlamıştır. Yatırım tutarı 4 milyon doları aşmıştır.

Tepe Kimya firması (PVC stabilizatörleri ve metalik stearatlar üreten firma), yine Johor eyaletinde 2006 yılından itibaren Malezya'da Tepe Kimya (Malaysia) Sdn Bhd. unvanı ile üretim faaliyetinde bulunmaktadır.

LC Waikiki Perakende MY Sdn. Bhd. 2017 Aralık ayında Kuala Lumpur'da iki mağaza açarak Malezya'da çalışmaya başlamış olup, 2019 yılında Johor Baru kentinde, 2023 yılının sonunda Kuala Lumpur'da (TRX Exchange) yeni bir mağaza daha açmıştır.

Temsilcilik ofisi açarak faaliyet gösteren diğer Türk firmaları arasında Beko Malezya, Prota Asia Sdn Bhd, HAUS Santrifüj Teknolojileri, İstanbul Denizcilik Gemi İnşa San. ve Tic. A.Ş., Polin Dış Ticaret, Borochemie International (Eti Maden), Hayat Kimya yer almaktadır. TAI, FNSS, Aselsan ve Havelsan firmaları ise Kuala Lumpur'da yerleşik temsilcileri üzerinden iş geliştirme faaliyetlerinde bulunmaktadır.

Ayrıca, Malezya'da yerleşik Türk vatandaşlarının, tekstil ve restoran sektörleri ağırlıklı olmak üzere küçük ölçekli bazı yatırımları bulunmaktadır.

7.6.1. Türk Yatırımcıların Karşılaştıkları Sorunlar

Malezya'daki yabancı yatırım politikaları, yatırım ortamını yabancılar için mümkün olduğunca sorunsuz hale getirmek için düzenlenmiştir. Ancak yine de Türk yatırımcılarımız zaman zaman bazı sıkıntılarla karşılaşabilmektedir.

Hükümetçe belirlenen asgari şartların sağlanması durumunda yabancı yatırımcılar, yeni yatırımlarda veya mevcut şirketlerin büyüme ve / veya çeşitlendirme projelerinde özkaynağın %100'üne sahip olabilmektedirler. Bazı sektörlerde ise, şirketin özkaynağının yabancı mülkiyeti

üzerinde belirli kısıtlamalar getirebilmekte, ticari faaliyetlerin başlamasından önce bazı onay şartları gerektirebilmekte, belirli sayıda yerel istihdam gibi şartlar söz konusu olabilmektedir.

İmalat sektöründe genellikle %100 yabancı sermayeye izin verilmektedir. Kısıtlamaların çoğu hizmetler sektöründe mevcuttur. Bazı sektörlerde şart olan, Malay ortak olmadan yatırım yapılma imkanının bulunmaması yatırımcıları güvenilir yerel ortak bulma sorunuyla karşı karşıya getirmektedir. Kamu ihalelerinde yabancı şirketlerin ihaleye katılabilmek için yerel bir ortak ile anlaşması zorunluluğu da yine firmalarımızın ihalelere katılabilmesi önünde engel yaratmaktadır.

2005 yılının Temmuz ayında sabit kur modelini terk eden Malezya'nın yerel para birimi Malezya Ringgiti'dir. Türk ticaret erbabamız ve yatırımcılarımız bankacılık ve diğer finansal kuruluşlarda gerçekleştirilmesi gereken işlemlerde sorunlar yaşayabilmektedir. Malezya'da bankada hesap açmak oldukça zordur. Hesap açabilmek için bir çok evrağın yanısıra, gelir şartı aranmaktadır. Ayrıca bankacılık işlemlerinin yavaşlığı da firmalarımızın şikayetleri arasındadır.

Ülkede ödemeler yerel para ile yapılmakta, günlük hayatta döviz ile ödeme kabul edilmemektedir. Bankalarda döviz hesabı açılabilme ve hesapta yabancı para tutulabilmektedir. Ancak hesaptan nakdi olarak döviz çekmek mümkün değildir. Döviz çekilmek istendiğinde, para banka tarafından Malezya Ringiti'ne çevirilmekte ve Ringit olarak ödeme yapılmaktadır. Türk işadalarımızın, bu işlemlerinde yaşayacakları kur farkı kayıplarını dikkate almalarında fayda görülmektedir.

Genel olarak, işçi verimliliğinin ülkemize kıyasla daha düşük olduğunu, kalifiye personel bulma konusunda sıkıntı yaşandığını söylemek mümkündür. Türk ihracatçılarımız, özellikle makine ekipman ihracatı sonrası, servis, bakım, onarım yapacak kaliteli Malay teknik firmaları bulmakta zorlanabilmektedir.

Ayrıca, çalışma izni ve vize konularında bürokratik işlemler yorucu olabilmektedir. Malezya'nın oturma izni konusunda son yıllarda daha titiz davrandığı gözlemlenmektedir.

7.7. Yatırımcılar için Yararlı Bilgiler

Malezya'nın Türkiye'deki Yatırımları

Malezya ile ikili ilişkilerimizin önemli bir boyutunu da yatırımlar oluşturmaktadır. Son yıllarda Malezya'dan ülkemize yönelik doğrudan yabancı yatırım girişinde hızlı bir artış kaydedilmiştir.

Malezya'nın ülkemize en büyük yatırımları, Malezya Varlık Fonu Khazanah Nasional'in bünyesindeki şirketler tarafından yapılmıştır. Malezya hükümetinin stratejik yatırım fonu olan Khazanah'ın Pekin, Mumbai ve San Francisco'dan sonra bölgesel 4. ofisi 31 Ekim 2013 tarihinde İstanbul'da açılmıştır.

Khazanah Grubu Sabiha Gökçen Havalimanı Yatırımı: Sabiha Gökçen Havalimanı dış hatlar terminalinin yapımını ve 20 yıllık işletme hakkını, Khazanah çatısı altında yer alan Malaysia Airports Holdings Berhad (MAHB) firması ile Türkiye'den Limak İnşaat ve Ticaret Sanayii A.Ş. ve Hindistan'dan "GMR Infrastructure Limited" in oluşturduğu konsorsiyum üstlenmiştir. 2014 Ekim ayında MAHB, Limak Holding'e ait %40 hisseyi satın almak için ön alım hakkını kullanmıştır. MAHB'ın Malezya Borsası'na verdiği bilgiye göre satın alma işlemi 316,5 milyon Dolara mal olmuştur. MAHB'nin %100'üne sahip olduğu Sabiha Gökçen Havalimanı terminallerini işletme hakkına IC Holding Aralık 2023'te %50 hisseyle ortak olmuştur.

Khazanah Grubu Acıbadem Yatırımı: Khazanah içerisinde yer alan Integrated Healthcare Holdings Sdn Bhd (IHH) 2011 Aralık ayında 900 milyon Doların üzerinde olduğu ifade edilen bir teklifle Acıbadem Sağlık Hizmetleri ve Ticaret AŞ'nin % 75 hissesini satın almıştır. Khazanah'ın IHH şirketi ayrıca, Ekim 2013'te Acıbadem Sağlık ve Hayat Sigorta'nın (Acıbadem Sigorta) % 90 hissesini 252 milyon Dolara satın aldığını açıklamıştır. (Khazanah'ın IHH deki hisse payı %26 dır)

Felda IFFCO Gıda Sanayii: Malezya'nın devlet kalkınma ajansı Felda, (Federal Land Development Authority) Dubai merkezli gıda üreticisi IFFCO ortaklığı ile İzmir'de Felda IFFCO Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. adıyla bitkisel yağ rafinerisi işletmektedir. Söz konusu yatırımın toplam tutarı yaklaşık 50 milyon dolardır.

Tenaga Nasional Berhad (TNB): Malezya'nın en büyük elektrik tedarikçi şirketi olan kamu sermayeli Tenaga Nasional Berhad yurtdışında genişleme stratejisi çerçevesinde GAMA Enerji'nin %30 hissesini 243 milyon dolar karşılığında 2015 yılı Aralık ayında satın almıştır. GAMA Enerji'de ayrıca Dünya Bankası Grubu üyesi Uluslararası Finans Kurumu (IFC)'nin de ortaklığı bulunmaktadır. Söz konusu satın alımla birlikte TNB'nin ülkemiz enerji üretiminde pay sahibi olmayı ve Türkiye'nin yanı sıra çevre ülkelerde gerçekleştirilen altyapı projelerini takip etmek için zemin kazanmayı hedeflediği değerlendirilmektedir. Diğer taraftan GAMA Enerji'nin de bahse konu ortaklık neticesinde Güney Asya'ya pazar açılımında avantaj elde edeceği düşünülmektedir. TNB'nin Türkiye'ye yönelik yeni yatırım planları olduğu bilinmektedir.

Güneydoğu Asya'nın en yaygın yapı market ve ev gereçleri perakendecilerinden Malezya merkezli **Mr. DIY** firması, Avrupa'daki ilk yatırımını Türkiye'ye yapmıştır. Türkiye'deki ilk mağazasını 18 Kasım 2021 tarihinde İstanbul'da açan firma, İstanbul'daki mağaza açılışlarına devam etmektedir.

Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Alanında:

Sapura Kencana Petrol-TANAP

Malezya'nın en büyük petrol sektörü hizmet şirketi Sapura Kencana Petroleum, 28 Temmuz 2016 tarihinde Trans Anadolu Boru Hattı Projesi'nin (TANAP) denizaltı bölümünün inşası ve kurulumu için bir kontrat imzalamıştır (yaklaşık 125 milyon dolar tutarında boru hattı ve fiber optik kablo projesi). 2018 yılında tamamlanan TANAP projesinin açılışı 12.06.2018 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Malezya'daki Türk Ticari Kuruluşlarının Çalışmaları

18-19 Haziran 2023 tarihlerinde, Müşavirliğimiz koordinasyonunda ve Müsiad Malezya temsilciliği ile Matrade organizasyonunda, **MÜSİAD Başkan Yardımcısı Sayın Davut Altunbaş başkanlığında 50 kişilik MÜSİAD heyeti tarafından** Malezya'ya bir ticaret heyeti programı düzenlenmiştir. 18 Haziran 2023 tarihinde **MÜSİAD Malezya'nın şube açılışı** gerçekleştirilmiş olup, 19 Haziran 2023 tarihinde resmi ziyaretler ve B2B görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Heyet ziyareti kapsamında, 19 Haziran 2023 tarihinde Malezya'da düzenlenen **Gala Yemeği etkinliğine Malezya Başbakanı Enver İbrahim ve Malezya Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanı Tengku Zafrul Aziz** ile MÜSİAD heyeti ve Malezya iş dünyasından temsilciler katılmıştır. Anılan Heyet ayrıca, Malezya Yatırım Ajansı (MIDA) ve Dış Ticareti Geliştirme Ajansı (MATRADE) yönetimi ile görüşmüş, İş Forumuna katılmıştır. Ziyaret kapsamında, Malezya İmalatçılar Federasyonu (FMM) ile MÜSİAD arasında Mutabakat Zaptı imzalanmıştır.

8. TÜRKİYE İLE TİCARET

8.1. Genel Durum

Türkiye ile Malezya arasında 1964 yılında tesis edilen diplomatik ilişkilerin 2024 yılı 60. yıldönümüdür. İki ülke arasındaki mevcut ortak dini ve kültürel değerler, Malezya ile ilişkilerimizin geliştirilmesi için önemli bir zemin oluşturmaktadır. Türkiye'nin Kuala Lumpur'da, Malezya'nın da Ankara'da mukim Büyükelçilikleri bulunmaktadır. Kuala Lumpur ile Ankara; Johor Bahru ile İstanbul arasında kardeş şehir ilişkisi bulunmaktadır.

İki ülke arasında diplomatik ilişkilerin kurulmasının 50. yıldönümü olan 2014 yılında imzalanan "Stratejik İşbirliği Ortak Bildirisi" ikili ilişkiler bakımından önemli bir dönüm noktası olmuştur. İkili siyasi ilişkilerin stratejik seviyeye taşınmasıyla, ülkemiz ile Malezya arasında her seviyedeki heyet ziyaretleri artmış, ilişkilerin somut projeler temelinde geliştirilmeye başlandığı bir döneme girilmiştir. Öte yandan, yakın değerler üzerine kurulu ikili ilişkiler, uzak coğrafyalarda bulunan iki ülkenin kendi dış politika öncelikleri dolayısıyla zaman zaman kısıtlı bir çerçevede içerisinde kalabilmektedir.

Bununla birlikte, ülkemizin son dönemde Asya Pasifik, Güney ve Güneydoğu Asya bölgelerine daha aktif bir dış politika izlemesi ile Malezya'nın Orta Doğu, Avrupa ve Afrika'ya olan ilgisinin artması iki ülkeyi birbirine yakınlaştıran unsurlar olarak ön plana çıkmıştır. ASEAN Sektörel Diyalog Ortaklığımız çerçevesinde, Malezya'yı bu bölgeye açılan kapımız olarak görmekte, ikili ilişkilerimize özel bir önem atfetmekteyiz.

Türkiye ve Malezya, ikili ilişkilerde sahip olduğu işbirliğini Birleşmiş Milletler, İslam İşbirliği Teşkilatı ve D-8 gibi çeşitli uluslararası platformlarda da sürdürmektedir.

8.2. Türkiye-Malezya Dış Ticareti

Türkiye ile Malezya arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin yasal altyapısı, 1977 yılında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması ile kurulmuştur.

16-17 Nisan 2014 tarihlerinde dönemin Malezya Başbakanı Najib Razak'ın ülkemizi ziyareti sırasında imzalanan Türkiye-Malezya Serbest Ticaret Anlaşması, 1 Ağustos 2015 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Anlaşma, ülkemiz ile ASEAN üyesi bir devlet arasında yürürlüğe giren ilk STA olma özelliğini taşımaktadır.

Türkiye-Malezya Serbest Ticaret Anlaşması Genişleme Metni 29 Eylül 2022 tarihinde iki ülkenin Ticaret Bakanları tarafından imzalanmış ve 1 Ağustos 2024 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

STA böylece, mal ticaretinin yanı sıra, hizmet ticareti ve yatırım konularını da içerecek şekilde genişletilmiş bulunmaktadır. Anlaşma, iki ülke hizmet ticaretine ilişkin genel kuralları düzenleyen ana metnin yanı sıra, ülkemiz için ağırlıklı olarak önem teşkil eden gerçek kişilerin geçici dolaşımı, iç düzenlemelerin disipline edilmesi ve mali hizmetler konularında da iyileştirme ve kolaylıklar içermektedir.

8.2.1. Yürürlükte Olan Anlaşma ve Protokoller

Türkiye ile Malezya arasında 17 Nisan 2014 tarihinde imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması, 1 Ağustos 2015 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Anlaşmanın metnine ve eklerine

<https://www.ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/serbest-ticaret-anlasmalari/yururlukte-bulunan-stalar/malezya> bağlantısından ulaşılabilmektedir.

Anlaşma ile;

- Dış ticaretten sorumlu Bakanların eş başkanlığında ve çalışma usullerinde belirlenen şartlar uyarınca en az her iki yılda bir toplanacak olan bir Ortak Ekonomi ve Ticaret Konseyi,
- Her bir Tarafın kendi üst düzey resmi görevlilerince temsil edileceği bir Ortak Komite,
- Anlaşmada yer alan alt başlıklar üzerinde çalışacak 5 adet Alt Komite kurulmuştur.

Anlaşmanın yürürlüğe girişiyle birlikte tarife satırlarının yaklaşık % 70'inde karşılıklı olarak gümrük vergileri sıfırlanmıştır. Ülkemizin Asya-Pasifik Bölgesinde Güney Kore'nin ardından ikinci, Güney Asya Bölgesinde ise ilk STA'sı olma özelliğini taşıyan Türkiye – Malezya STA'sı kapsamında taraflar, gümrük vergilerini azami 8 yıllık bir takvim çerçevesinde kademeli olarak sıfırlamayı öngörmüştür. Böylece 8 yıllık geçiş döneminin sonunda yani 2023 yılı itibariyle tarife satır sayısı bakımından ihracatımızın %99'u, ithalatımızın ise %86'sı; hâlihazırda ticarete konu olan ürünler bakımından ise ihracatımızın %94'ü, ithalatımızın %75'i gümrük vergisinden muaf şekilde gerçekleşmektedir.

<https://ezhs.customs.gov.my/> bağlantısından, Malezya-Türkiye Serbest Ticaret Anlaşmasını (MTFTA) seçilerek HS kodları veya ürün tanımları itibariyle Malezya'nın Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalat işlemlerinde uyguladığı gümrük vergisi oranlarına ulaşılması mümkündür.

Türkiye-Malezya STA'sının Hizmetler, Elektronik Ticaret ve Yatırımlar Alanında Genişletilmesi

29 Eylül 2022 tarihinde Ankara'da Türkiye-Malezya Serbest Ticaret Anlaşması'nın (STA) genişleme metni imzalanmıştır. Revize edilen STA, mal ticaretinin yanı sıra, hizmet ticareti, e-Ticaret ve yatırım konularını da içermektedir. Söz konusu revize STA 1Ağustos 2024 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Anlaşma, iki ülke hizmet ticaretine ilişkin genel kuralları düzenleyen ana metnin yanı sıra, ülkemiz için ağırlıklı olarak önem teşkil eden gerçek kişilerin geçici dolaşımı, iç düzenlemelerin disipline edilmesi ve mali hizmetler konularında da iyileştirme ve kolaylıklar içermektedir.

Böylelikle her iki ülkenin yatırımcıları ve hizmet sunucuları çok daha öngörülebilir ve şeffaf bir ticaret ortamında faaliyet gösterme imkânı bulabilecektir STA'nın revizyonu ile birlikte, ülkelerimiz arasında ikili ticareti artırarak daha ileri bir noktaya taşıyarak ikili iş ilişkilerimizi geliştirilmesi için önemli bir aşama kaydedilmiştir.

Türkiye-Malezya İkili Ticareti

Tablo - Türkiye-Malezya İkili Ticaret Verileri

Yıl	İhracat \$/ Milyon	İhracat Değişim %	İthalat \$/ Milyar	İthalat Değişim %	Hacim \$ / Milyar	Denge \$ / Milyar
2016	321.6	-9.9	2.0	49.1	2.3	-2.0
2017	286.3	-11.0	3.1	57.2	3.4	-3.1
2018	365.4	27.6	2.1	-32.0	2.5	-2.1
2019	354.2	-3.1	1.8	-13.4	2.2	-1.8
2020	381.9	7.8	2.0	7.7	2.4	-2.0
2021	445.2	16.6	3.1	55.7	3.5	-3.1

2022	478.3	7.4	4.3	38.4	4.8	-4.3
2023	489.9	2.4	4.1	-3.5	4.6	-3.6

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Malezya'dan ithalatımızda en büyük artış STA'nın imzalanmasından sonra, 2016 ve 2017 yıllarında meydana gelmiştir. Bahse konu yıllardaki artışın en temel nedeni, güneş paneli, ham alüminyum (STA sonrası vergilerin düşmesi) ve palm yağı (vergi düşüşü sonrası ithalatımızın Endonezya'dan Malezya'ya kayması) dır.

Özetle, Malezya'dan ithalatımızda yaşanan artış temel itibariyle üretimde ve ihracatta kullanılan hammadde ve ara mallarda yaşanan artıştan ileri gelmektedir.

2023 yılında geçen yılın aynı dönemine göre;

- Malezya'ya ihracatımız, %2.4 oranında artarak 489.9 milyon dolar,
- Malezya'dan ithalatımız, %3.5 oranında azalarak 4 milyar 137 milyon dolar,
- Dış ticaret hacmi, %2.9 oranında azalarak 4 milyar 627 milyon dolar,
- Dış ticaret açığı, %16,3 azalarak 3 milyar 647 milyon dolar

olarak gerçekleşmiştir.

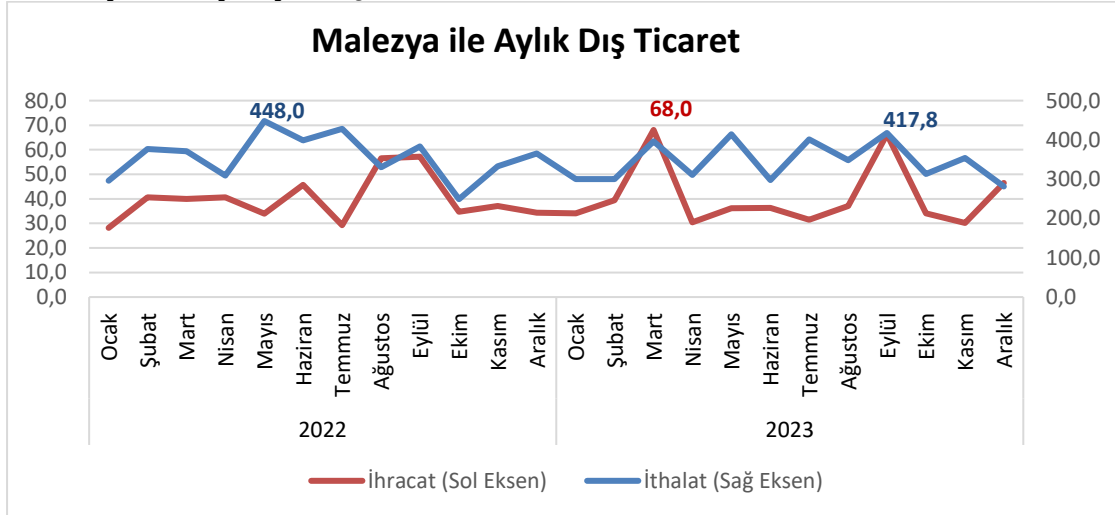
Açıklanan verilere göre 2023 yılında;

- Malezya'ya yapılan ihracat toplam ihracatımızdan %0,19 (2022; %0,19 idi),
- Malezya'dan yapılan ithalat toplam ithalatımızdan %1,14 (2022; %1,18 idi) ve
- Malezya ile dış ticaret hacmimiz toplam dış ticaret hacmimizden %0,75 (2022; %0,77 idi) pay almıştır.
- Malezya en çok ihracat yaptığımız **74. ülke** (2022; 79. idi) olurken, en çok ithalat yaptığımız **19. ülke** (2022; 20. idi) olmuştur.

Grafik1'de 2022-2023 yıllarında Malezya ile yapılan ihracat ve ithalat aylık bazda gösterilmektedir. Grafik incelendiğinde;

- Son 24 ayın en yüksek ihracat değerinin 2023 Mart ayında (68 milyon dolar)
- Son 24 ayın en yüksek ithalat değerinin 2022 Mayıs ayında (448 milyon dolar), 2023 yılının en yüksek ithalat değerinin ise Mart ayında (417,8 milyon dolar) gerçekleştirildiği görülmektedir.

Grafik1: Türkiye-Malezya Aylık Dış Ticaret

Kaynak: TÜİK

TÜİK'ten alınan verilere göre, ASEAN'a üye 10 ülke arasından Malezya en çok ihracat ve en çok ithalat yaptığımız ülke olmuştur. ASEAN üye ülkeleri arasında Malezya'dan sonra en çok dış ticaret hacmine sahip olduğumuz ülkeler sırasıyla Vietnam, Tayland ve Endonezya olmuştur. (Tablo 6)

Tablo 6- ASEAN Ülkeleri ile İkili Ticaret (2023,Dolar)

Sıra	Ülke	İhracat	İthalat	Hacim
1	Malezya	489,927	4,136,757	4,626,685
2	Vietnam	426,008	2,715,501	3,141,510
3	Tayland	280,822	2,129,442	2,410,263
4	Endonezya	409,905	1,887,958	2,297,863
5	Singapur	756,999	406,062	1,163,061
6	Filipinler	208,833	304,391	513,224
7	Kamboçya	25,704	212,219	237,922
8	Myanmar	13,089	203,103	216,192
9	Laos	5,637	7,896	13,533
10	Brunei	3,777	122	3,899

Kaynak: TÜİK

8.3. Türkiye'nin Malezya'ya İhracatında Başlıca Ürünler

Türkiye'nin Malezya'ya 2023 yılında yaptığı ihracatta öne çıkan ürünler Tablo-7'de verilmektedir. Tablo 7'de verilen en çok ihracatı yapılan ilk 5 fasıl Malezya'ya yapılan toplam ihracatın %50,7'sini, ilk 10 fasıl ise %68,3'ünü oluşturmuştur.

GTIP-2 bazında en çok ihracat yaptığımız ilk 5 fasıl ve ihracat payları aşağıda verilmektedir;

- 71- Kıymetli Veya Yarı Kıymetli Taşlar, Kıymetli Metaller %15,5 (2022 pay %17,6)
- 28- İnorganik Kimyasallar, Kıymetli Metal, Radyoaktif Elementler %11,7 (2022 pay %7,8)
- 27- Mineral Yakıtlar, Mineral Yağlar %11,2 (2022 pay %0,5)
- 84- Kazanlar, Makinalar, Mekanik Cihazlar Ve Aletler, Nükleer Reaktörler %6,7 (2022 pay %4,7)
- 57- Halılar Ve Diğer Dokumaya Elverişli Maddelerden Yer Kaplamaları %5,6 (2022 pay %9,1)

GTIP-4 bazında ürün detayına bakıldığında ise dolar bazında en çok ihracat yapılan ürünler aşağıda verilmektedir;

- 7113- Mücevherci Eşyası Ve Aksami (İşlenmiş Altın) (2023: 50,5 milyon dolar, 2022: 66,9 milyon dolar)
- 2836- Karbonatlar, Peroksikarbonatlar (Perkarbonatlar) (2023: 38,4 milyon dolar, 2022: 18,4 milyon dolar)
- 2710- Petrol Yağları Ve Bitümenli Minerallerden Elde Edilen Yağlar (2023: 37,3 milyon dolar, 2022: 2,4 milyon dolar)
- 7108- Altın İşlenmemiş Veya Yarı İşlenmiş (2023:25,2 milyon dolar, 2022: 16,3 milyon dolar)
- 2713- Petrol Koku, Petrol Bitümeni (2023: 16,3 milyon dolar, 2022:0)

Tablo 7: 2023 Yılı Malezya'ya Yapılan İhracatta Öne Çıkan Ürünler

GTIP2/ GTIP4 Kodu	GTIP2/GTIP4 Adı	2022		2023		Değişim %
		Milyon Dolar	Pay	Milyon Dolar	Pay	
71	Kıymetli Veya Yarı Kıymetli Taşlar, Kıymetli Metaller	84.0	17.6%	75.8	15.5%	-9.8
7113	Mücevherci Eşyasi Ve Aksami	66.9	79.7%	50.5	66.6%	-24.5
7108	Altın İşlenmemiş Veya Yarı İşlenmiş	16.3	19.4%	25.2	33.3%	54.8
28	Inorganik Kimyasallar, Kıymetli Metal, Radyoaktif Elementler	37.2	7.8%	57.4	11.7%	54.6
2836	Karbonatlar, Peroksikarbonatlar (Perkarbonatlar)	18.4	49.5%	38.4	66.9%	109.1
2840	Boratlar, Peroksiboratlar (Perboratlar)	12.8	34.5%	14.9	26.0%	16.3
2810	Bor Oksitleri Ve Borik Asitler	5.1	13.7%	3.7	6.4%	-27.4
27	Mineral Yakıtlar, Mineral Yağlar	2.6	0.5%	55.1	11.2%	2029.1
2710	Petrol Yağları Ve Bitümenli Minerallerden Elde Edilen Yağlar	2.4	93.6%	37.3	67.7%	1440.6
2713	Petrol Koku, Petrol Bitümeni	0.0	0.0%	16.3	29.6%	
2701	Taşkömürü, Taşkömüründen Elde Edilen Briketler	0.2	6.4%	1.5	2.7%	793.6
84	Kazanlar, Makinalar, Mekanik Cihazlar Ve Aletler, Nükleer Reaktörler	22.3	4.7%	32.6	6.7%	46.4
8462	Metalleri Dövme, Çekiçleme, Kalıpta Dövme Suretiyle Takım Tezgahları	0.7	3.2%	5.8	17.8%	721.9
8481	Boru, Kazan, Tank, Depo Vb. Diğer Kaplar İçin Musluk Vb. Cihazlar	2.7	12.0%	2.6	8.1%	-1.4
8422	Bulaşık Yıkama Makinaları	0.8	3.6%	2.2	6.7%	172.0
8479	Bu Fasilin Başka Pozisyonlarında Belirtilmeyen Makinalar	1.3	5.6%	1.8	5.5%	42.5
8413	Sivilar İçin Pompalar Ve Sivi Elevatörleri	1.6	7.2%	1.6	5.0%	0.9
8450	Çamaşır Yıkama Makinaları	0.9	4.3%	1.5	4.7%	61.7
8418	Buzdolapları, Dondurucular Ve Diğer Soğutucu Ve Dondurucu Cihazlar	1.7	7.5%	1.5	4.5%	-12.3
8421	Santrifüjler	1.0	4.6%	1.4	4.4%	40.2
8414	Hava Veya Vakum Pompaları, Fanlar, Aspiratörlü Davlumbazlar	1.5	6.6%	1.3	4.1%	-9.4
57	Halılar Ve Diğer Dokumaya Elverişli Maddelerden Yer Kaplamaları	43.7	9.1%	27.4	5.6%	-37.2
5702	Dokunmuş Halılar Ve Dokumaya Elverişli Maddelerden Yer Kaplamaları	41.8	95.7%	26.6	96.7%	-36.5
5703	Halılar Ve Dokumaya Elverişli Maddelerden Diğer Yer Kaplamaları (Çim Dahil)	0.5	1.3%	0.5	2.0%	-2.2
5705	Diğer Halılar Ve Dokumaya Elverişli Maddelerden Diğer Yer Kaplamaları	1.1	2.5%	0.3	1.2%	-69.1

85	Elektrikli Makina Ve Cihazlar	14.1	3.0%	21.7	4.4%	53.6
8504	Elektrik Transformatörleri, Statik Konvertörler ve Endüktörler	5.2	37.0%	3.6	16.7%	-30.7
8536	Gerilimi 1000 voltu Geçmeyen Elektrik Devresi Teçhizatı	0.7	4.7%	3.2	14.6%	376.7
8511	Motorlarda Kullanılan Elektrikli Ateşleme Cihazları	1.5	10.3%	2.6	11.9%	77.0
8549	Elektrikli Ve Elektronik Cihazların Hurda Ve Atıkları	0.2	1.6%	2.3	10.6%	908.1
8544	İzole Edilmiş Teller, Kablolar Ve Diğer Elektrik İletkenleri	1.6	11.6%	2.2	10.2%	35.6
8502	Elektrik Enerjisi Üretim (Grupları Ve Rotatif Elektrik Konvertörleri	0.4	2.5%	1.7	8.0%	394.5
8517	Telefon Cihazları, Ses, Görüntü Almaya/Vermeye Mahsus Diğer Cihazlar	0.1	0.4%	1.4	6.6%	2694.0
8537	Elektriğin Kontrol/Dağıtım İçin, İki/Daha Fazla Cihazla Donatılmış Tablolar	0.6	4.5%	1.1	5.0%	71.5
8501	Elektrik Motorları Ve Jeneratörler [Elektrik Enerjisi Üretler Hariç]	0.3	2.1%	0.7	3.1%	130.1
72	Demir Ve Çelik	36.0	7.5%	20.8	4.2%	-42.2
7216	Demir Veya Alaşimsiz Çelikten Profiller	25.9	72.2%	12.0	57.8%	-53.7
7214	Demir Veya Alaşimsiz Çelikten Çubuklar; Dövülmüş, Burulmuş Halde	6.2	17.1%	7.3	34.9%	17.9
23	Gıda Sanayiinin Kalıntı Ve Döküntüleri, Hayvanlar İçin Hazırlanmış Kaba Yemler	14.6	3.1%	15.6	3.2%	6.6
2309	Hayvan Gıdası Olarak Kullanılan Müstahzarlar	14.3	97.5%	15.5	99.6%	8.9
19	Hububat, Un, Nişasta Veya Süt Müstahzarları, Pastacılık Ürünleri	12.3	2.6%	14.1	2.9%	14.8
1902	Makarnalar Ve Kuskus	9.1	74.3%	11.4	80.9%	24.9
1905	Ekmek, Pasta, Kek, Bisküvi Ve Diğer Ekmekçilik Mamulleri	2.9	24.0%	2.6	18.7%	-10.3
87	Motorlu Kara Taşıtları, Traktörler, Bisikletler, Motosikletler vb.	22.5	4.7%	13.8	2.8%	-38.6
8708	Motorlu Kara Taşıtlarının Aksam Ve Parçaları	7.3	32.4%	7.2	51.7%	-1.8
8705	Özel Amaçlı Motorlu Taşıtlar (Kurtarıcılar, Vinçli Taşıtlar, İtfaiye Taşıtları, Beton Karıştırıcı)	1.8	8.0%	3.4	24.6%	88.9
8704	Eşya Taşımaya Mahsus Motorlu Taşıtlar	0.0	0.0%	1.7	12.1%	
8701	Traktörler	1.8	7.8%	1.4	9.9%	-22.0
İlk 10 GTIP2 Toplamı		289.3	60.5%	334.5	68.3%	15.6
Genel Toplam		478.3		489.9	100.0%	2.4

Kaynak: TÜİK

8.4. Türkiye'nin Malezya'dan İthal Ettiği Başlıca Ürünler

Malezya'dan yapılan ithalatta öne çıkan ürünler Tablo-8'de verilmektedir. Tablo'da verilen en çok ithalatı yapılan ilk 5 fasıl Malezya'dan yapılan toplam ithalatın %66,3'ünü, ilk 10 fasıl ise %80,3'ünü oluşturmuştur.

GTIP-2 bazında en çok ithalat yaptığımız ilk 5 fasıl ve ithalat payları aşağıda verilmektedir;

- 15- Hayvansal, Bitkisel Veya Mikrobiyal Kati Ve Sivi Yağlar %21,2 (2022 pay %23,9)
- 85- Elektrikli Makina Ve Cihazlar, Görüntü-Ses Kaydetme-Verme Cihazları %18,2 (2022 pay %13,9)
- 76- Alüminyum Ve Alüminyumdan Eşya %11,9 (2022 pay %23,1)
- 72-Demir ve Çelik %11,3 (2022 pay %1)
- 70-Cam ve Cam Eşya %3,7 (2022 pay %3,2)

GTIP-4 bazında ürün detayına bakıldığında ise dolar bazında en çok ithalat yapılan ürünler aşağıda verilmektedir;

- 1511- Palm Yağı Ve Fraksiyonları (Kimyasal Olarak Değiştirilmemiş) (2023: 747 milyon dolar, 2022: 834 milyon dolar)
- 7601- İşlenmemiş Alüminyum (2023: 458 milyon dolar, 2022: 936 milyon dolar)
- 7207- Demir Veya Alaşimsiz Çelikten Yarı Mamuller (2023: 327 milyon dolar, 2022: 12 milyon dolar)
- 8508- Vakumlu Süpürgeler (2023: 278 milyon dolar, 2022: 57 milyon dolar)
- 7002- Emniyet Camları (2023: 145 milyon dolar, 2022:130 milyon dolar)

Tablo 8: 2023 Yılı Malezya'dan Yapılan İthalatta Öne Çıkan Ürünler

GTIP2/ GTIP4 Kodu	GTIP2/GTIP4 Adı	2022		2023		Değişim %
		Milyon Dolar	Pay	Milyon Dolar	Pay	
15	Hayvansal, Bitkisel Veya Mikrobiyal Kati Ve Sivi Yağlar	1,026.9	23.9%	877.2	21.2%	-14.6
1511	Palm Yağı Ve Fraksiyonlari (Kimyasal Olarak Değiştirilmemiş)	834	81.20%	747	85.14%	-10.4
1513	Hindistan Cevizi, Palm Çekirdeği veya Babassu Yağları e Bunların Fraksiyonlari	162	15.78%	94	10.67%	-42.2
85	Elektrikli Makina Ve Cihazlar, Görüntü-Ses Kaydetme-Verme Cihazları	596.3	13.9%	753.6	18.2%	26.4
8508	Vakumlu Süpürgeler	57	9.61%	278	36.94%	385.9
8541	Diyod, Transistör Vb. Yari İletken Cihazlar, İşığa Duyarlı Yari İletken Cihazlar	246	41.20%	120	15.88%	-51.3
8516	Elektrikli Su Isıtıcıları, Mekan Isıtıcıları, El Kurutma Cihazları	31	5.12%	95	12.59%	210.7
8542	Elektronik Entegre Devreler	70	11.78%	76	10.09%	8.3
76	Alüminyum Ve Alüminyumdan Eşya	989.2	23.1%	490.6	11.9%	-50.4
7601	İşlenmemiş Alüminyum	936	94.66%	458	93.37%	-51.1
7605	Alüminyumdan Teller	42	4.20%	20	4.14%	-51.2
7607	Alüminyumdan Yapraklar Ve Şeritler	11	1.07%	12	2.41%	11.3
72	Demir Ve Çelik	44.0	1.0%	466.5	11.3%	959.0
7207	Demir Veya Alaşimsiz Çelikten Yari Mamuller	12	27.41%	327	70.16%	2610.0
7213	Demir Veya Alaşimsiz Çelikten Sıcak Haddelenmiş, Kangal Halinde Filmaşın	0	0.00%	109	23.32%	
7202	Ferro – Alyajlar	29	65.66%	20	4.25%	-31.4
70	Cam Ve Cam Eşya	135.2	3.2%	154.0	3.7%	13.9
7007	Emniyet Camları	130	96.20%	145	94.37%	11.7
84	Kazanlar, Makinalar, Mekanik Cihazlar Ve Aletler, Nükleer Reaktörler	145.3	3.4%	132.4	3.2%	-8.9
8481	Boru, Kazan, Tank, Depo Vb. Diğer Kaplar İçin Musluk Vb. Cihazlar	35	24.04%	32	24.31%	-7.8
8467	El İle Kullanılan, Kendinden Motorlu Aletler	16	10.73%	22	16.96%	44.1
8471	Otomatik Bilgi İşlem Makinaları, Manyetik/Optik Okuyucular	12	8.46%	13	9.64%	3.8
8443	Baskı/Kopyalama Yapan Makinalar	15	10.12%	13	9.53%	-14.2
29	Organik Kimyasal Ürünler	64.7	1.5%	125.2	3.0%	93.6
2917	Polikarboksilik Asitler, Anhidritleri, Halojenürleri, Peroksitleri	26	40.78%	105	83.50%	296.5

39	Plastikler Ve Mamulleri	129.1	3.0%	120.9	2.9%	-6.4
3907	Poliasetaller, Diğer Polieterler, Epoksi Reçineler, Polikarbonatlar	68	52.43%	49	40.53%	-27.6
3903	Stiren Polimerleri; İlk Şekillerde	16	12.52%	21	17.34%	29.7
54	Sentetik Ve Suni Filamentler, Şeritler Ve Suni Dokumaya Elverişli Maddeler	185.1	4.3%	101.4	2.5%	-45.2
5402	Sentetik Filamentlerden İplikler	104	56.30%	57	56.07%	-45.4
5407	Sentetik Filament İpliklerinden Dokunmuş Mensucat	81	43.69%	45	43.93%	-44.9
38	Muhtelif Kimyasal Maddeler	145.4	3.4%	98.6	2.4%	-32.2
3823	Sinai Monokarboksilik Yağ Asitleri, Rafinaj Mahsulü Asit Yağları, Sinai Yağ Alkolleri	127	87.65%	83	84.17%	-34.9
3824	Dökümhane Maçalarına Veya Kalıplarına Mahsus Müstahzar Bağlayıcılar	15	10.53%	12	12.06%	-22.3
İlk 10 GTIP2 Toplamı		3,461.3	80.7%	3,320.4	80.3%	-4.1
Genel Toplam		4,288.8	100.0%	4,136.8	100.0%	-3.5

Kaynak: TÜİK

9. İHRACATTA POTANSİYEL ARZ EDEN SEKTÖR VE ÜRÜNLER

Türkiye ile Malezya arasındaki ikili ticaretin sektörel yapısı, Türkiye'nin genel ihracat ve ithalatının sektörel bazda izlediği seyir, Malezya'nın genel ithalatının sektörel yapısı ve hacmi, Malezya'nın ürün grupları itibarıyla en çok ithalat yaptığı ülkeler, dış ticaret mevzuatı ve gümrük vergileri gibi unsurlar dikkate alınarak hazırlanan sektörel bazda ülkemizin Malezya'ya yönelik ihracatında potansiyel arz eden detaylı ürün matrisleri Bakanlığımız web sayfasında yer almaktadır.

<https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/guney-dogu-asya/malezya/potansiyel-urun-matrisleri>

Ayrıca konuyla ilgili bazı değerlendirmeler de aşağıda verilmiştir.

Orta üst gelirli bir ülke olan Malezya, 1970'lerden sonra ekonomisini hammadde üreticisinden çok sektörlü bir ekonomiye dönüştürmüştür. Malezya, yüksek gelirli ülke statüsü elde etmeyi ve yüksek teknoloji, bilgi tabanlı endüstriler ve hizmetlerde yatırım çekerek katma değerli üretimde daha da ilerletmeyi amaçlamaktadır. Sanayi Kalkınma Programı, ülkenin ekonomik büyümesini hızlandırmayı amaçlayan bir dizi proje ve politika önleminde oluşmaktadır. Hükümet ayrıca hizmetlerde bazı alt sektörleri özelleştirmek için adımlar atmaktadır.

Gıda İşleme Sanayi

Malezya özelinde, Türk iş insanı için yatırımsal anlamda potansiyel arz edebilecek sektörler arasında **gıda ve içecek** önem arz etmektedir. 32 milyon nüfusu olan ve iki ayrı kara parçasından oluşan Malezya net gıda ithalatçısı bir ülke olup, toplam gıda ihtiyacının yaklaşık %70'ini ithal etmektedir. "Departmental store" olarak tanımlanan ve birçok farklı ürün grubunun satıldığı perakendeciler Malezya'da rağbet görmektedir. Bu şekilde geniş ürün yelpazesi satacak Türk mağazaları gıda ve içecek ürünlerimizin pazara girişi açısından önem arz etmektedir.

Havacılık ve Savunma Sanayi

Malezya ile yatırımlarda potansiyel arz eden en önemli alanlardan biri **savunma sanayi** sektörüdür. Hükümet, Malezya'nın havacılık ve uzay endüstrisini, yüksek büyüme potansiyeline sahip stratejik sektörlerden biri olarak tanımlamıştır. Bu öneme istinaden 2015 yılında, Malezya Havacılık ve Uzay Sanayi Yol Haritası 2030 programı açıklanmıştır. Bu plan, 2030 yılına kadar Malezya'daki havacılık ve uzay endüstrisinin gelişimi için açıklanan uzun vadeli planı içermektedir. Ülkemiz ile Malezya arasında savunma sanayii alanında bugüne kadar önemli işbirlikleri gerçekleşmiştir. Savunma sanayiinde işbirliği hususu, 2019 yılı Aralık ayındaki Kuala Lumpur Zirvesi'ne iştirak eden Sayın Cumhurbaşkanımızın da gündeminde en üst sıralarda yer almıştır. Malezya hükümeti de Türk savunma sanayi firmalarının ihalelere katılımı ve yatırımları konusunda teşvik edici ve destekleyici bir vizyona sahiptir.

Diğer Potansiyel Arz Eden Sektörler

Malezya ciddi miktarda makina,araç, gereç, ekipman ithal etmektedir. Ülkemizin bu sektörlerde oldukça gelişmiş olduğu gözününe alındığında, makina ve ekipman üretici firmalarımız için Malezya'nın ciddi potansiyel arz ettiği, **makine ve ekipman** yatırımlarının da firmalarımızca gündeme alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

Malezya'da potansiyel arz edebilecek sektörler arasında **giyim ve ev tekstili** önem arz etmektedir. "Departmental store" olarak tanımlanan ve birçok farklı ürün grubunun satıldığı perakendeciler Malezya'da rağbet görmektedir. Bu şekilde geniş ürün yelpazesi satacak Türk mağazaları, tekstil, ev aletleri, mobilya ve halı gibi ürünlerimizin ihracatının artması açısından önem arz etmektedir.

Malezya'daki **temel metal ürünleri** endüstrisi, imalat ve inşaat sektörlerinin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle Malezya demir ve çelik alt sektörü, GSYİH büyümesinin % 6,5 oranında etkileyebilecek derecede üretim potansiyeline sahiptir. Malezya, metal ürünlerin; elektrikli ve elektronik ürünler, havacılık, otomotiv, paketleme, makine ve tıbbi cihazlar gibi diğer üst düzey imalat sanayi ve alt sektörlerinde girdi olarak kullanımına yönelik yatırım projeleri için potansiyel taşımaktadır.

Diğer taraftan **helal** alanında Malezya ile Türkiye arasında ortak yatırım fırsatlarının değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Yalnızca helal gıda değil, helal kozmetik ve İslami finans alanları da yeni nesil yatırımcılar için potansiyel taşıyan sektörlerdendir.

Medikal sektörü de Malezya hükümeti tarafından yüksek büyüme potansiyeline sahip sektörler arasında sayılmaktadır. X-ray makineleri, bilgisayarlı tomografi (CT) tarayıcılar, ultrason ve nükleer görüntüleme sistemleri ve manyetik rezonans görüntüleme (MRI) sistemleri gibi tıbbi görüntüleme cihazlarıyla ilgili bileşenlerin ve parçaların üretimi Malezya'da yatırımcılar için potansiyel arz etmektedir.

Malezya hükümeti çeşitli politikalar ve teşvikler yoluyla **Yenilenebilir Enerji (RE)** uygulamalarına destek vermektedir. Malezya'da enerji fiyatlarının yıllar içinde sürekli artmasıyla, enerjinin verimli kullanımını sağlamak ve israfı en aza indirmek için enerji verimliliği önlemlerinin alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Enerji, verimlilik sistemleri ve teknolojilerinin üretimi ve kullanımının benimsenmesi amacıyla üretilecek nitelikli makineler ve bileşenler için hükümet teşvikleri ve ithalatta vergi muafiyetleri mevcuttur.

10. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

10.1 İş Kültürü

Malezya ekonomisini nüfusun yaklaşık % 23'ünü oluşturan Çin asıllı Malezyalılar domine etmektedir. Çin asıllı Malezyalılar ülkede ticareti domine derken, nüfus çoğunluğuna sahip (%70) olan etnik Malaylar (Bumiputra) ağırlıklı olarak devlet yönetimini ellerinde tutmaktadır. Hintliler ise genellikle hizmet sektöründe istihdam edilmektedir. Sayıları az da olsa Çin ve Hint kökenli Malezyalılar da devlet kademelerinde görev almaktadır.

Malezya'da iş yapmak isteyen iş insanlarımızın tüketici tercihlerini değerlendirirken bu üç etnik grubu göz önünde bulundurmaları gerekir. Ayrıca, özel sektör ile yapılacak işlerde Çin asıllı Malezyalılar, devlet ihaleleri ve alımlarına yönelik işlerde ise Bumiputralar (Malay) ile iş yapılıncasının bilinerek hareket edilmesi gerekmektedir.

Malezya'da nüfusun %63,7'i Müslüman, %17,7'si Budist, %9,4'u Hristiyan, %6,0'si Hindu dinine mensuptur. Ülkedeki Müslüman nüfusun yoğunluğu dikkate alındığında, özellikle gıda ve kozmetik ürünlerinde helal ürünlerin -zorunlu olmamakla birlikte- tercih edilebileceği de göz önünde bulundurulabilir. Malezya'da tüm etnik ve dini gruplara ait bayramlar (Çin yeni yılı, Hint Deepavali Bayramı, Hristiyanlara ait Noel bayramı vs.) yoğunlukla kutlanmakta olup, bu dönemlerde genellikle kamu ve özel sektörde tatil ilan edilmektedir. Bu sebeple, Malezya'ya iş seyahatleri öncesinde tatil olması muhtemel tarihlere dikkat edilmesi, ayrıca muhatap olunan kişilerin inançlarına göre bayram tebrike mesajları, hediyeleri iletilmesi saygı ve ilgi ifadesi anlamında olumlu hava yaratacaktır.

Cuma günleri öğle yemeği sonrasında Müslüman kesim yoğunlukla Cuma namazı ve ibadetleriyle meşgul olmaktadır. Bu itibarla, Cuma öğleden sonraları iş görüşmesi programlanmaması faydalı olacaktır.

Malaylar, insanları ne yaptıklarına göre değil kim olduklarına göre yargırlar. Aile yapısı, sosyal statü önemlidir. Bu itibarla, kişilerin varsa Dato, Datin (Datin bayanlar için kullanılmaktadır) Tan Sri, Tun gibi ünvanlarını söylemekte yarar vardır.

Malay erkekler el sıkışmakta, kadınlar el sıkışmayı tercih etmemektedir.

Malezya'da hayatın ve iş temposunun genel olarak yavaş işlediğini söylemek mümkündür. Bürokratik işlemler, bankacılık işlemleri zaman almaktadır.

Malayların iş görüşmelerine vaktinde gelmesini veya toplantıların önceden belirlenen saatte başlamasını beklememek faydanızdır. Çin asıllı Malezyalılar ise bu konuda daha dikkatlidir.

Potansiyel muhataplarınız, sizinle iş yapmadan önce kişisel olarak sizi tanımak isteyeceklerdir. Malezya'da karar süreci çok yavaş ilerler, bu sebepten sabırlı olunması gerekmektedir. Malaylar, sizinle iş yapmaya başlamadan önce sizinle uzun uzun sohbet edeceklerdir. Görüşmeler ise uzun ve detaylı olacaktır. Malezya'da kişisel güven, kontratlardan daha önemlidir.

Kartvizitler, kendini tanıtırma faslından sonra değiş tokuş edilir. Değişim iki elle yapılırsa, karşı tarafa olan saygıyı gösterir.

Kamu görevlileri ile görüşmelere giderken genelde takım elbise ile gidilmesi beklenir. Kadınların giyimlerinde dikkat çekici olmayan, mümkünse muhafazakar tarzda giyinmeleri uygun olacaktır. Malaylar ise sizleri takım elbise veya yerel kıyafetleri olan batik gömleklerle karşılayabilmektedir.

Malezyalılar oldukça sakın, kibar ve nazik insanlardır. Yüksek sesle konuşulmasından hoşlanmazlar.

Bazı işyerlerine girerken ayakkabıların çıkarılması beklenebilir.

Ülkenin farklı ırkları barındıran sosyolojik yapısı ve eski İngiliz kolonisi olması nedeniyle halk tarafından en az iki dil konuşulmaktadır. Bu anlamda İngilizce, ülkede yaygın olarak konuşulan ve ticari ilişkilerde rol oynayan bir dildir.

Malezya'nın yerel eğitim ve sağlık sistemi çok gelişkin değildir. Ancak yabancılar için yüksek fiyatlandırmaya sahip, kaliteli eğitim ve sağlık hizmetleri mevcuttur. Eğitim ve sağlığın yanısıra, çekici yatırım ve çalışma imkanları sayesinde ülke, yabancılar tarafından çalışmak için tercih edilmektedir.

10.2. Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Malezya ekonomisini nüfusun yaklaşık % 23'ünü oluşturan Çin asıllı Malezyalılar domine etmektedir. Çin asıllı Malezyalılar ülkede ticareti domine derken, nüfus çoğunluğuna sahip (%70) olan etnik Malaylar (Bumiputra) ağırlıklı olarak devlet yönetimini ellerinde tutmaktadır. Hintliler ise genellikle hizmet sektöründe istihdam edilmektedir. Sayıları az da olsa Çin ve Hint kökenli Malezyalılar da devlet kademelerinde görev almaktadır.

Malezya'da iş yapmak isteyen iş insanlarımızın tüketici tercihlerini değerlendirirken bu üç etnik grubu göz önünde bulundurmaları gerekir. Ayrıca, özel sektör ile yapılacak işlerde Çin asıllı Malezyalılar, devlet ihaleleri ve alımlarına yönelik işlerde ise Bumiputralar (Malay) ile iş yapılacağına bilinerek hareket edilmesi gerekmektedir.

Malezya'da nüfusun %61'i Müslüman, %20'si Budist, %9'u Hristiyan, %7'si Hindu dinine mensuptur. Ülkedeki Müslüman nüfusun yoğunluğu dikkate alındığında, özellikle gıda ve kozmetik ürünlerinde helal ürünlerin -zorunlu olmamakla birlikte- tercih edilebileceği de göz önünde bulundurulabilir. Malezya'da tüm etnik ve dini gruplara ait bayramlar (Çin yeni yılı, Hint Deepavali Bayramı, Hristiyanlara ait Noel bayramı vs.) yoğunlukla kutlanmakta olup, bu dönemlerde genellikle kamu ve özel sektörde tatil ilan edilmektedir. Bu sebeple, Malezya'ya iş seyahatleri öncesinde tatil olması muhtemel tarihlere dikkat edilmesi, ayrıca muhatap olunan kişilerin inançlarına göre bayram tebrike mesajları, hediyeleri iletilmesi saygı ve ilgi ifadesi anlamında olumlu hava yaratacaktır.

Cuma günleri öğle yemeği sonrasında Müslüman kesim yoğunlukla Cuma namazı ve ibadetleriyle meşgul olmaktadır. Bu itibarla, Cuma öğleden sonraları iş görüşmesi programlanmaması faydalı olacaktır.

10.3. Para Kullanımı

2005 yılının Temmuz ayında sabit kur modelini terk eden Malezya'nın yerel para birimi Malezya Ringgiti'dir. Ülkede ödemeler yerel para ile yapılmakta, günlük hayatta döviz ile ödeme kabul edilmemektedir. Bankalarda döviz hesabı açılabilen ve hesapta yabancı para tutulabilmektedir. Ancak hesaptan döviz çekilmek istendiğinde bozdurularak Malezya Ringgiti'ne çevirilerek ödeme yapılmaktadır.

Malezya'da bankada hesap açma konusunda sıkıntılar yaşanabilmektedir. Hesap açabilmek için bir çok evrağın yanısıra, gelir şartı aranmaktadır. Ülkede kredi kartı ve çek kullanımı yaygındır.

10.4. Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri

Yeni yıl	1 Ocak
İşçi Bayramı	1 Mayıs
Ulusal Bayram	31 Ağustos
Noel	25 Aralık

Değişken Tatil Günleri ise; Çin Yeni Yılı (iki gün), Good Friday, Vesak Day, Muharrem ayının ilk günü, Yang di-Pertuan Agong'un doğum günü, Ramazan Bayramı, Kurban Bayramı, Deepvali, Hz. Muhammed'in doğum günüdür.

Kedah, Kelantan, ve Terengganu eyaletlerinde cuma günlerinin yanısıra perşembe öğleden sonraları da Müslüman kesim için haftalık tatil günlerindedir. Pazar günü ise bu eyaletlerde çalışma günüdür. Diğer eyaletlerde ise Cumartesi-Pazar tatili uygulaması vardır.

Resmi idari başkent Putrajaya ve başkent Kuala Lumpur'da ofisler 08:00 ila 17:30 arasında açıktır. Diğer eyaletlerde bu süre 08:00-17:00 olarak uygulanmaktadır. Resmi kurumların çalışma saatleri de sabah 9 ila akşam 5 arasındadır. Cuma günleri öğle yemeği paydosu Müslüman kesimin Cuma namazını kılabilmesi açısından saat 12:15'ten 14:45'e kadar verilmiştir.

10.5. Yerel Saat

Malezya GMT+7 saat diliminde yer almaktadır. Bu sebeple Türkiye'nin 5 saat ilerisindedir. Yaz saati uygulaması yoktur.

10.6. Pasaport ve Vize İşlemleri

Umuma mahsus pasaport hamili vatandaşlarımıza ülkeye girişlerinde 90 gün ikamet süreli turistik amaçlı giriş vizesi ücretsiz olarak Malezya'ya giriş kontrol noktalarında verilebilmektedir. Hizmet, hususi ve diplomatik pasaport hamilleri 90 gün süreyle vizeden muaftır.

11. ŞİRKET KURULUMU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

11.1. Şirket Türleri

Dünya Bankası Doing Business 2020 raporuna göre Malezya; iş yapma kolaylığı açısından 190 ülke içerisinde 12. sırada yer almaktadır.

Malezya'da şirket kurulumuna ilişkin işlemler Companies Act 2016 Kanunu gereğince Şirketler Komisyonu Malezya (<https://www.ssm-einfo.my/index.php>) (SSM) tarafından yürütülmektedir. Yabancıların Malezya'da faaliyet gösterebilmesi üç şekilde mümkündür.

Doğrudan yabancı ortaklı şirket kurulması, Yabancı bir şirketin şubesi şeklinde faaliyet göstermesi ve Ofis, temsilcilik şeklinde

İlk ikisine ilişkin işlemler SSM tarafından yürütülürken, üçüncü konuda Malaysian Investment Development Authority (MIDA) yetkilidir.

<https://www.mida.gov.my/invest-in-malaysia/setting-up-business/>

11.2. Şirket Kurma Prosedürü

Şirket Kurma

Malezya'da şirket kurmak için başvurulması gereken birim SSM (Company Comissions of Malaysia)'dır.

Malezya'da yabancılar, sermaye yapısına bağlı olarak iki ayrı türde şirket kurabilmektedirler:

1- % 100 yabancı sermayeli şirket şeklinde

Tek bir kişiden 50 ortağa kadar şirket kurulumuna izin verilmektedir. Danışmanlık gibi hizmetleri yürütecek firmalar için 500.000 RM ödenmiş sermaye gerekirken; ithalat,

ihracat, restoran işletmeciliği ve genel ticaret gibi faaliyet alanları için ise 1 milyon RM ödenmiş sermaye zorunluluğu bulunmaktadır. Geçerli ikamet ve çalışma izni olan en az bir yönetici belirlenmesinin yanısıra, SSM’de kayıtlı bir mali müşavir gerekmektedir. Ulusal çıkarları etkileyen su, telekomünikasyon, limanlar, enerji gibi konularda %100 yabancı şirket kurulmasına izin verilmemektedir.

2-Yerel şirket şeklinde

Yabancı sermaye payı % 50’nin altında kalmak kaydıyla, Malezyalı bir ortak ile şirket kurulması durumunda ödenmiş 350.000 RM tutarında sermaye gerekmektedir.

Yabancılar, Malezya’da kalıcı oturma izinleri olması halinde şahıs şirketi de kurabilmektedirler. Malezya’da şirket kurulumu için “company secretary” adı verilen danışmanlık firmaları ile çalışılmaktadır, yabancıların kendi başlarına şirket tescili yapabilmelerine izin verilmemektedir. Firmadan kayıt sırasında SSM tarafından çeşitli kayıt ücretleri de tahsil edilmektedir.

*** Şube Açmak**

Merkezi yurtdışında olan bir şirket yukarıda belirlenen kanun gereğince Malezya’da şube şeklinde faaliyet gösterebilir. Başvurular SSM’e yapılmaktadır. Firma adının ve faaliyet konularının firmanın kayıtlı olduğu ülkedeki ismi ile aynı olması gerekmektedir. Sahiplik merkez ofise aittir. Malezya’da ayrı bir hukuki kişiliği bulunmamaktadır. Kurulması için yerel bir acenta atanarak çalışılması zorunludur.

*** Temsilcilik Ofisi Açmak**

Temsilcilik ofisi, ülkede pazar araştırması yapmayı planlayan, faaliyetlerinin ticari bir sonucu olmayacak yabancılar için uygundur. Temsilcilik ofisleri herhangi bir ticari faaliyette bulunamaz, fatura düzenleyemez. Sadece bilgi toplama, pazar ve yatırım imkanlarının araştırılması, tanıtım ve pazarlama faaliyetleri amacıyla kurulabilir.

Şirket kuruluşu/yabancı firma kaydı (şube şeklinde) işlemleri SSM tarafından yürütülürken; temsilcilik ofisi kurulması ile ilgili işlemler Malaysian Investment Development Authority (MIDA) tarafından yürütülmektedir. Bu şekilde kurulacak ofisler 1965 sayılı Şirket Kayıt Kanununa tabii değildir. Bu ofisler en fazla iki yıl için faaliyet gösterebilir. Bu sürenin sonunda, geçerli gerekçeler sunulması halinde MIDA tarafından ek süre verilebilmektedir. Bu izin iki yıl için geçerli olup beş yıla kadar uzatılabilir, azami sürenin dolmasını müteakip yerel şirket kurulması gerekmektedir.

11.3. Vergi Uygulamaları

2015 yılı Nisan ayından uygulamaya giren ve ithal ürünlere de uygulanmakta olan General Sales Tax (GST) adındaki % 6 oranındaki satış vergisi, 2018 yılında uygulamadan kaldırılmıştır. 01.09.2018 tarihinden itibaren ise GST yerine, ilk olarak 1970’li yıllarda uygulamaya konulan ve Malezya’da üretilen veya ithal edilen mallar için %5 ila %10 oranında değişen, hizmetler için ise %6 olarak uygulanan değer üzerinden alınan (ad valorem) Sales and Services Tax (SST) adlı satış ve hizmet vergisi uygulanmaktaydı.

Malezya Kraliyet Gümrük Departmanı tarafından Mart 2024’de yapılan son duyuruya istinaden, Hizmet Vergisi oranı, yiyecek ve içecek hizmetleri, telekomünikasyon hizmetleri, park alanı hizmetleri ve lojistik hizmetleri hariç tüm vergiye tabi hizmetler için 1 Mart 2024 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere %6’dan %8’e yükselmiştir. SST hakkında detaylara aşağıdaki bağlantılardan erişilebilmektedir:

<https://mystods.customs.gov.my/storage/app/media/pdf/guide/guide-on-transitional-rules-for-the-change-in-st-rate-to-8-on-digital-service-provided-by-frp.pdf>

<https://mysst.customs.gov.my/GeneralGuide>

[https://mysst.customs.gov.my/assets/document/FAQ%20\(BI\)%20Sales%20Tax%202018.pdf](https://mysst.customs.gov.my/assets/document/FAQ%20(BI)%20Sales%20Tax%202018.pdf)

Yerleşik olan / olmayan tüm şirketler, Malezya'da tahakkuk eden veya elde edilen gelirleri üzerinden vergilendirilirler. Şirket kontrol ve yönetimi Malezya'da gerçekleşen şirketler, Malezya'da yerleşik kabul edilirler.

Güncel kurumlar vergisi (CIT) oranları aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Şirket türü	Vergiye Tabi Gelir (MYR)	CIT Oranı 2023 (%)
Yerleşik Şirket (aşağıda açıklanan şirketler dışında)		24%
Yerleşik Şirket		
* Ödenmiş sermayesi 2,5 milyon Malezya ringgiti (MYR) veya daha az olan ve ticari brüt geliri 50 milyon MYR'yi geçmeyenler	İlk 150,000 için	15%
* Ödenmiş sermayesi 2,5 milyon MYR'nin üzerinde olan başka bir şirketi doğrudan veya dolaylı olarak kontrol etmeyenler	Sonraki 450,000 için	17%
* Ödenmiş sermayesi 2,5 milyon MYR'nin üzerinde olan başka bir şirket tarafından doğrudan veya dolaylı olarak kontrol edilmeyenler	600,000 ve üzeri için	24%
** Ödenmiş sermayesinin %20'sinden fazlasının doğrudan veya dolaylı olarak yabancı bir şirkete veya Malezya vatandaşı olmayanlara ait olanlar (2024'ten itibaren)		
Yerleşik olmayan şirket		24%

Bir vergi yılı içinde 182 gün veya daha fazla Malezya'da bulunanlar, vergi mükellefi olarak kabul edilmektedir. Malezya'da yerleşik kişiler için, yıllık vergilendirilebilir geliri 5.000 RM ile 1.000.000 RM arasında olan yerleşik bireyler için vergi oranı kademeli olarak %1 ile %26 arasında değişmektedir. Vergilendirilebilir geliri 1.000.000 RM üzerinde olan bireylerden %28 oranında bireysel vergi alınmaktadır. Yerleşik olmayan bireyler Malezya'da kazanmış oldukları gelir üzerinden %28 oranında bireysel vergi alınmaktadır. Türkiye, Malezya ile çifte vergilendirme anlaşması bulunan ülkelerden biridir. Dolayısıyla, iki ülke arasındaki anlaşma aynı gelir üzerindeki çifte vergilendirmeyi azaltabilmekte veya ortadan kaldırabilmektedir.

Diğer taraftan, yerleşik olmayanların sağlamış oldukları teknik hizmetler, anahtar teslimi fabrika ve makine hizmetleri, taşınabilir menkul kullanımı, piyango kazançları gibi alanlarda % 10, faiz kazançlarında ise % 15 oranında "Withholding Tax" vergisi uygulanmaktadır.

Petrol arama alanında faaliyet gösteren şirketler % 38 oranında Petrol Gelir Vergisine tabidir.

Malezya'da bazı ithal ve yerli üretilen mallara özel tüketim vergisi uygulanır. Motorlu araçlar, motosikletler, alkollü içkiler ve sirke, tütün ve tütün mamulleri bu vergiye tabidir.

Stopaj vergisi, yerleşik olmayan kişinin (alacaklı) kazandığı gelir üzerinden ödemeyi yapan taraf (ödeyici) tarafından kesilen ve Malezya Gelirler Kurulu'na ödenen ve %5 - %10 arasında değişen tutardır. Sözleşme ödemesi, faiz, imtiyaz hakkı, özel gelir sınıfları (Teknik ücretler, hizmet ödemeleri, taşınır mülk kullanım kirası/ödemesi), yerleşik olmayan kamu gelirleri gibi alanlarda uygulanmaktadır. Daha fazla bilgi için aşağıdaki bağlantı ziyaret edilebilir: <https://www.hasil.gov.my/en/legislation/withholding-tax/>

Petrol arama alanında faaliyet gösteren şirketler % 38 oranında Petrol Gelir Vergisine tabidir.

Malezya'da bazı ithal ve yerli üretilen mallara özel tüketim vergisi uygulanır. Buna göre, şekerle tatlandırılmış içecekler, motorlu taşıtlar, alkollü içecekler ve likör, tütün ve puro dahil sigaralar, mahjong taşları ve oyun kartları (kumar oyunları) özel tüketim vergisine tabidir. Daha fazla bilgi için aşağıdaki bağlantı ziyaret edilebilir:

https://www.customs.gov.my/en/cp/Pages/cp_exc1.aspx

Malezya vergi sistemi hakkında daha kapsamlı bilgiye aşağıdaki dokümandan ulaşılabilmektedir:

<https://www.mida.gov.my/wp-content/uploads/2023/03/CODB-ENG-FINAL-2022-060323.pdf>

11.4. Bankacılık Mevzuatı

Malezya Merkez Bankası (Bank Negara) 1959 yılında parasal ve finansal dengenin korunması amacı ile, ülke yararına hükümete bu konularda danışmanlık yapmak, milli paranın değerini korumak ve finans sektörünü bu çerçevede idare etmekle yükümlü olarak kurulmuştur. Kambiyo sistemi liberal olup, ülkemizde yapılan ithalat için herhangi bir özel koşul bulunmamaktadır.

Malezya'da gelirin ülke dışına çıkarılması konusunda bir kısıt bulunmamaktadır.

Yabancı bir işletme olarak Malezya'da bir kurumsal banka hesabı açmak, işletme operasyonlarını kolaylaştırabilir ve önemli finansal altyapı sağlayabilir. Bu kapsamda doğru muhasebe ve denetim için gerekli olan finansal şeffaflığı ve hesap verebilirliği artırması mümkün olup, firmanın gelecekteki kredileri ve yatırımları kolaylaştırarak bir işletme kredi geçmişi oluşturmaya yardımcı olur. Ayrıca, kurumsal banka hesabı genellikle yasal bir gerekliliktir ve işletmenin yerel düzenlemelere uymasını sağlar.

Malezya'da bir kurumsal banka hesabı açmak, şirketin tescil belgesi, yöneticilerin ve hissedarların kimlikleri ve iş faaliyetlerinin kanıtı gibi belgelerin sağlanması gereken çeşitli yasal ve idari kriterler gerektirir. Her bankanın kurumsal hesap açılışları için politikaları vardır. Bazılarının asgari mevduat veya belirli uyumluluk kontrolleri gibi benzersiz gereksinimleri olabilir. Onay zaman çizelgeleri birkaç günden birkaç haftaya kadar değişebilir.

Yabancı şirketlere, şirketin yönetimi, kurumsal banka hesabı açılması ve şirketin Şirketler Kanunu ve ilgili tüzüklere uygun şekilde yürütülmesiyle ilgili çeşitli işlevleri yerine getirmek için bir avukat, hukuk müşaviri, muhasebeci veya şirket sekreteri hizmetleri almaları önerilir.

11.5. Sosyal Güvenlik Uygulamaları

1955 tarihli İş Kanunu, Malezya'da sosyal güvenlik uygulamalarını içeren ana mevzuattır.

Ülkede asgari ücret aylık 1.500 RM'dir (Yaklaşık 350 ABD Doları). Haftalık standart çalışma saati, bir günde sekiz saati aşmamak üzere 48 saattir. Çalışan ödemeleri, hükümet tarafından ilan edilen resmi tatillerde devam eder.

2 yılın altındaki çalışanlara yılda 8 gün, 2-5 yıl arasında 12 gün, 5 yıl üzeri çalışanlara yıllık 16 gün ücretli resmi izin hakkı verilir. Doğum izni 60 gündür.

11.6. Vizeler (Çalışma, oturma izinleri, geçici çalışma vizesi, başvuru merci gibi bilgiler)

Yabancı işçilere yönelik başvurular Malezya İçişleri Bakanlığı'nın One Stop Centre adlı merkezine yapılmalıdır. Ev hizmetlerinde çalıştırılacak yabancı işçiler için ise Malezya Göçmenlik Dairesine başvurulması gerekmektedir.

Yabancı işçilerin istihdamı hakkında daha fazla bilgi için, Malezya İçişleri Bakanlığı web sitesini ziyaret etmek faydalı olacaktır. <http://www.moha.gov.my/index.php/en/>

Malezya Göçmenlik Dairesi bünyesindeki The Expatriate Services Division (ESD), Malezya'da yaşayan expatlar/göçmenler ile şirketlerin göçmenlikle ilgili soru ve sorunlarına dair yetkili merciidir. <https://esd.imi.gov.my/portal/>

İmalat ve ilgili hizmet sektörlerindeki yabancı işçi başvuruları ise MIDA'ya yapılmalıdır. MIDA'nın çalışma izinleri hakkında verdiği bilgilere aşağıdaki adresten ulaşılabilir. <https://www.mida.gov.my/wp-content/uploads/2020/07/Chapter-4-Immigration-Procedures.pdf>

12. ÖNEMLİ ADRESLER VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

12.1 Sanayi ve Ticaret Odaları

Malezya Ulusal Ticaret ve Sanayi Odası (NCCIM), Malezya'da bulunan Odalar'ın çatı kuruluşudur. Firmalar anlamında tek tek üyesi bulunmamakla beraber, Malezya ticaret hayatında yer alan 5 önemli birlik/oda NCCIM'in üyesidir. NCCIM internet sitesine <https://nccim.org.my/> adresinden ulaşılabilir.

Malezyada odalar/birlikler esasen etnik ırk esasına göre kurulmuş ve üyelik zorunlu değildir. NCCIM, bu odalar arasında koordinasyonu sağlamakta olup, firmalar ancak aşağıda verilen odalara üye olabilirler.

- Malezya Malay Ticaret Odası (MCCM): <http://dpmm.org.my/>
- Malezya İlişkili Çin Ticaret ve Sanayi Odası (ACCCIM): www.acccim.org.my
- Malezya İlişkili Hindistan Ticaret ve Sanayi Odaları (MAICCI): <http://www.maicci.org.my/>
- Malezya Uluslararası Ticaret ve Sanayi Odası (MICCI): www.micci.com
- Malezya Üreticiler Federasyonu (FMM): www.fmm.org.my

12.2. İthalat ve İhracat ile İlgili Kurum ve Kuruluşlar

Malezyadaki mevcut tüm kamu kuruluşlarına <https://www.malaysia.gov.my/portal/index> adresinden ulaşmak mümkündür. Bunlar arasında bazıları;

- Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanlığı (MITI): www.miti.gov.my
- Malezya Dış Ticaret Geliştirme Şirketi (MATRADE): www.matrade.gov.my
- Malezya Sınai Kalkınma Kurumu (MIDA): www.mida.gov.my
- Malezya Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Kurumu (KOBİ): <http://www.smecorp.gov.my>
- Tarım ve Gıda Güvenliği Bakanlığı <https://www.mafs.gov.my/>
- İletişim ve Dijital Malezya Bakanlığı <http://www.kkmm.gov.my/index.php?lang=en>
- Milli Savunma Bakanlığı <http://www.mod.gov.my/index.php/en/>
- İç Ticaret ve Tüketici İşleri Bakanlığı <https://www.kpdn.gov.my/en/>
- Milli Eğitim Bakanlığı <http://www.moe.gov.my/index.php/en/>
- Doğal Kaynaklar, Çevre ve İklim Değişikliği Bakanlığı <https://www.ketsa.gov.my/en-my/Pages/default.aspx>
- Federal Bölgeler Bakanlığı <https://www.jwp.gov.my/>
- Maliye Bakanlığı <https://www.mof.gov.my/portal/en>
- Dışişleri Bakanlığı <http://www.kln.gov.my/web/guest/home>
- Sağlık Bakanlığı <https://www.moh.gov.my/>
- İçişleri Bakanlığı <http://www.moha.gov.my/index.php/en/>
- İnsan Kaynakları Bakanlığı <http://www.mohr.gov.my/index.php/en/>
- Doğal Kaynaklar, Çevre ve İklim Değişikliği Bakanlığı <https://www.ketsa.gov.my/en-my/Pages/default.aspx>
- Plantasyon ve Emtia Bakanlığı <https://www.mpic.gov.my/kpk/en/>
- Kırsal ve Bölgesel Kalkınma Bakanlığı <http://www.rurallink.gov.my/en/>
- Bilim, Teknoloji ve İnovasyon Bakanlığı <http://www.mosti.gov.my/en/>
- Malezya Turizm, Sanat ve Kültür Bakanlığı <http://www.motac.gov.my/en/>
- Malezya Ulaştırma Bakanlığı <http://www.mot.gov.my/en/>
- Kentsel Refah, Konut ve Yerel Yönetim Bakanlığı <http://www.kpkt.gov.my/>
- Kadın, Aile ve Toplumsal Kalkınma Bakanlığı <http://www.kpwkm.gov.my/>
- Bayındırlık Bakanlığı Malezya <http://www.kkr.gov.my/en/>
- Gençlik ve Spor Bakanlığı <http://www.kbs.gov.my/en/>
- Başbakanlık Dairesi <https://www.pmo.gov.my/>

12.3. Büyükelçilik, Başkonsolosluk ve Müşavirlik İletişim Bilgileri

Kuala Lumpur Büyükelçiliği

Adres: Menara Tan & Tan, Level 18, 207 Jalan Tun Razak, 50400, Kuala Lumpur, Malezya
Nöbetçi / Acil Durum Telefonu: +60 12 500 4696

Tel: +60 3 2300 2100

Fax: +60 3 2161 0139

E-posta: embassy.kualalumpur@mfa.gov.tr

Kuala Lumpur Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği

Adres: Hampshire Place Office A-13-2, 157 Hampshire, Kuala Lumpur, Malezya

Tel: +603 216 30 910

Fax: +603 216 30 911

E-posta: kualalumpur@ticaret.gov.tr

Kuala Lumpur Büyükelçiliği Basın Müşavirliği

Adres: Menara Tan & Tan, Level 18, 207 Jalan Tun Razak, 50450, Kuala Lumpur, Malezya

Tel: +603 272 40 991

Tel: +603 272 40 992

E-posta: kualalumpur@iletisim.gov.tr

Kuala Lumpur Büyükelçiliği Eğitim Müşavirliği

Adres: Menara Tan & Tan, Level 18, 207 Jalan Tun Razak, 50450, Kuala Lumpur, Malezya

Tel: +603 270 37 096 / 97

Tel:+60321610139

E-posta: kualalumpur@meb.gov.tr

Kuala Lumpur Büyükelçiliği Kültür Tanıtma Müşavirliği

Adres: M-W-2 Mezzanine Floor West Wing, Rohas Perkasa, No 9, Jalan P.Ramlee, 50450 Kuala Lumpur, Malaysia

Tel: +603 216 44 060

Fax: +603 216 42 030

E-posta: turktourisminfo@gmail.com

Kuala Lumpur Büyükelçiliği Hazine ve Maliye Müşavirliği

Adres: Menara Tan & Tan, Level 18, 207 Jalan Tun Razak, 50450, Kuala Lumpur, Malaysia

Tel: +60323002100

Fax: +60321610139

E-posta: hmkualalumpur@hmb.gov.tr

12.4. İş Dernekleri

MÜSİAD Malezya

18 Haziran 2023 tarihinde Kuala Lumpur'da MÜSİAD Malezya'nın şube açılışı gerçekleştirilmiş olup iletişim bilgileri aşağıda yer almaktadır:

Adres: B1-16-3 Soho Suites@ KLCC 20 Jalan Perak 50430 Kuala Lumpur

E-posta: musiadmalaysia@gmail.com

Diğer Birlik, Oda ve Sektörel Dernekler

Otomotiv:

Malezya Otomotiv Birliği (MAA)

<http://www.maa.org.my>

E-posta : secretariat@maa.org.my

Malezya Otomotiv Bileşen Parçaları Üreticileri Birliği (MACPMA)

https://www.fmm.edu.my/sub_page.aspx?id=0d0bc44e-fcf7-4ce9-aa90-80ab40618982&pid=0b356350-cf62-4153-99aa-38fc90ff4b69&print=1

E-posta: webmaster@fmm.org.my / sharina@fmm.org.my

Malezya Otomotiv Lastik Üreticileri Sanayi Grubu (MATMIG)

https://www.fmm.edu.my/sub_page.aspx?id=0d0bc44e-fcf7-4ce9-aa90-80ab40618982&pid=0b356350-cf62-4153-99aa-38fc90ff4b69&print=1

E-posta: webmaster@fmm.org.my / sharina@fmm.org.my

Malezya Otomotiv, Robotik ve IoT Enstitüsü (MARii)

<https://marii.my/>

E-posta: info@mai.org.my

Proton Satıcıları Derneği

<http://www.protonvendors.com/>

E-posta: secretariat@pva.org.my

Malezya Motosiklet ve Scooter Montajcılarını ve Distribütörleri Derneği

<http://www.masaam.com>

E-posta: enquiry@masaam.com

KOBİ:

Malezya Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi (SMI) Derneği

<https://smemalaysia.org/>

E-posta: info@smemalaysia.org

Perakende ve Franchise:

Malezya Perakendeciler Birliği

<https://www.facebook.com/myretailers/>

E-posta: enquiry@mra.com.my

Malezya Franchise Derneği

<http://www.mfa.org.my/newmfa/page/>

E-posta : secrtmfa@mfa.org.my

Malezya Doğrudan Dağıtım Birliği

<http://mdda.org.my/>

E-posta: info@mdda.org.my

Otel:

Malezya Oteller Birliği

www.hotels.org.my

E-posta: info@hotels.org.my

Malezya Otel Sahipleri Derneği

<http://www.maho.org.my/index.html>

E-posta: enquiries@maho.org.my / mahosecretariat@gmail.com

Malezya Ekonomik Otel Birliği

<http://mybha.org/>

E-posta: leongpk7@gmail.com

PK Leong – Başkan

Tarım:

Malezya Hayvancılık Çiftçi Dernekleri Federasyonu (FLFAM)

<http://www.flfam.org.my/>

E-posta: info@flfam.org.my

Makine:

Makine ve Ekipman İmalatçıları Derneği

<https://www.mema.org.my/>

E-posta: admin@mema.org.my / mymema_ascn@yahoo.com

Malezya Ağır İş Makinaları Sahipleri Derneği

<https://cnca.org.my/>

E-posta: cemca@cnca.com.my

Yapı Malzemesi / İnşaat:

Malezya Yapı Malzemeleri Distribütörleri Birliği (BMDAM)

<http://www.bmdam.org.my/>

E-posta: info@bmdam.org.my

Malezya Mütahhitler Birliği (MBAM)

<http://mbam.org.my/>

E-posta: ed@mbam.org.my

Malezya Çimento ve Beton Birliği

<https://www.nrmca.com.my/page/Home>

E-posta: nrmcam@gmail.com

Mobilya/Kereste:

Malezya Mobilya Konseyi (MFC)

<http://www.mfc.my/>

E-posta: council@mfc.my

Malezya Kereste Konseyi (MTC)

<http://www.mtc.com.my/>

E-posta: council@mtc.com.my

Malezya Kereste Endüstrisi Kurulu (Plantasyon Endüstrileri ve Emtia Bakanlığı)

<http://www.mtib.gov.my/>

E-posta: info@mtib.gov.my

Malezya Mobilya Tanıtım Konseyi

<http://www.mfpc.com.my/>

E-posta: council@mfpc.com.my

Malezya Ahşap Endüstrileri Derneği

<http://www.mwia.com.my/>

E-posta: mwia@mwia.com.my

Hastane/Tıbbi:

Malezya Özel Hastaneler Birliği (APHM)

<https://hospitals-malaysia.org/>

E-posta: info@aphmconferences.com

Malezya Tabipler Birliği

<http://www.mma.org.my/>

E-posta: info@mma.org.my

Malezya Eczacılık Birliği (PhAMA)

<http://www.phama.org.my/>

E-posta: phama@phama.org.my

Malezya Eczacılık Derneği

www.MPS.org.my

E-posta: mps.lamkk@gmail.com / mps.online@gmail.com

Malezya İlaç Tedarikçileri Birliği (MAPS)

<http://www.i-maps.my/1.asp>

E-posta: maps@hotmail.my

Otomasyon:

Malezya Otomasyon Teknolojisi Derneği

<https://www.automation.org.my/>

E-posta: hasliana@fmm.org.my / sharina@fmm.org.my

Elektrik, Elektronik ve Enerji:

Malezya Elektrik ve Elektronik Derneği (TEEAM)

www.teeam.org.my

E-posta: teeam52@gmail.com / teeam@teeam.org.my

Malezya Enerji Hizmet Şirketleri Birliği

<http://www.maesco.org.my/>

E-posta: secretariat@maesco.org.my

Navlun / Lojistik / Nakliye:

Malezya Nakliyeciler Federasyonu (FMFF)

<http://www.fmff.net/>

E-posta: secretariat@fmff.net

Malezya Armatörler Birliği

<http://masa.org.my/>

E-posta: general@masa.org.my

Süs eşyası:

Malezya Kuyumcular ve Kuyumcular Dernekleri Federasyonu

<http://www.fgjam.org.my/>

E-posta: info@fgjam.org.my

Tekstil:

Malezya Tekstil Sanayicileri Derneği (MTMA) /

Malezya Tekstil ve Konfeksiyon Merkezi (MATAC)

<https://matac.com.my/>

E-posta: info@matac.com.my / admin@matac.com.my

hasnah@matac.com.my / ainuddin@matac.com.my

Malezya Örme Sanayicileri Derneği (MKMA)

<http://www.mkma.org/>

E-posta: mkma@mkma.org

Plastik:

Malezya Plastik Üreticileri Derneği (MPMA)

www.mpma.org.my

E-posta: info@mpma.org.my

Diğer Önemli Kuruluşlar

Türk Havayolları Kuala Lumpur Ofisi

Part of Level 52, Tower 2, Petronas Twin Tower, 50088 Kuala Lumpur, Malezya

Telefon : 0060 3 2053 18 99

Faks : +60 3 2162 0849

E-posta : reservation.kul@thy.com

Kuala Lumpur Yunus Emre Enstitüsü

118, Jalan U Thant, Taman U Thant, 55000 Kuala Lumpur, Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur

Telefon: [03-4251 4500](tel:03-42514500)

Matrade İstanbul Ofisi

Kapsam : Türkiye, Makedonya, Romanya, Bulgaristan, Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan

MATRADE İstanbul No. 76, 20th Floor Büyükdere Caddesi Maya Akar Center Plaza 34394

Esentepe, İstanbul-Türkiye

Telefon : +90 212 217 8003/ 19

Faks : +90 212 217 8005

E-posta : istanbul@matrade.gov.my

MIDA İstanbul

Büyükdere Caddesi N. 191, Apa Giz Plaza Kat 12 N. 24,

34330 Levent – İstanbul, Republic of Türkiye

Telefon: +90 212 905 11 00

E-posta: shahzul@mida.gov.my / istanbul@mida.gov.my

Areas of Coverage: Republic of Türkiye and Central Asia

12.5. Ulaşılabilir Hukuki ve Mali Danışmanlık Şirket ve Bürolarına İlişkin Bilgiler Güncel liste Müşavirliğimizden talep edilebilir.

12.6. Türkçe Hizmet Veren Hukuk Büroları

Türkçe hizmet veren bulunmamaktadır. Bununla birlikte ülkedeki hukuk bürolarının güncel listesi Müşavirliğimizden talep edilebilir.

12.7. Türkçe Hizmet Veren Muhasebe Büroları

Türkçe hizmet veren bulunmamaktadır. Bununla birlikte ülkedeki muhasebe bürolarının güncel listesi Müşavirliğimizden talep edilebilir.

12.8. Türkçe Hizmet Veren Danışmanlık ve B2B Firması

Türkçe hizmet veren bulunmamaktadır.

Bununla birlikte Müşavirliğimizde kayıtlı diğer firma listesi aşağıda verilmektedir.

CRESCENDO WORLDWIDE

Mansi Arote

Department Head FID

Tel: 0091 800 787 3604 / 0091 800 787 3604

Email: mansia@crecendoworldwide.org

Website: <https://www.crecendoworldwide.org/>

Mr. Sayali Ingawale

VP

Tel: 0049 511 2001 6602 / 0091 9604 121 711 / 0001 577 2660 / 0091 800 787 3604 /
0044 0121 318 1937 / 0061 8003 7650 / 00825 8199 9600 / 0052 55 4169 2300

Email: sayali@crecendoworldwide.org

DERRISEN SDN BHD

C-3-16 Southgate Commercial Centre

No 2 Jalan Dua, Off Jalan Chan Sow Lin

55200 Kuala Lumpur, Malaysia

Tel: 603-4813 9810

Mobile: 6012-329 8302

Email: karen.goi@derrisen.com

Website: www.derrisen.com

ASIA PUBLIC RELATIONS SDN BHD

Cheras Business Centre

Block B6-3-1, Jalan 5/101C, 5th Mile, Jalan Cheras, 56100 Kuala Lumpur, Malaysia

Tel: 603-9132 5849

Fax: 603-9132 3463

Website: <http://www.asia-pr.com/>

Mr. Siva Kumar G, Managing Director

H/P: +6016-346 3945

Email: siva@asia-pr.com

Mr. Francis Lee, PR Consultant (Editorial & Production)

H/P: +6016-220 0390

Email: francis@asia-pr.com

GO COMMUNICATIONS SDN BHD

S109 – S112, 2nd Floor, Centrepoint

3, Lebuhraya Bandar Utama, Bandar Utama

47800 Petaling Jaya, Selangor, Malaysia

Tel: 603 7710 3288

Website: <https://www.gocomm.com.my/>

Mr. Peter de Kretser – CEO

H/P: 012 210 7539

Email: gocomm@gocomm.com.my

Mr. Zalfian Fuzi – Client Services Director

H/P: 012 217 7019

MARCUS EVANS GROUP

Suite A-20-1, Level 20

Hampshire Place Office

157 Hampshire

1 Jalan Mayang Sari
50450 Kuala Lumpur, Malaysia
Tel: 603 2603 2500
Website: <https://www.marcusevans.com/>
Mr. Mehran Ikram – Head, Business Development – LSE & SEA
Tel: 603 2603 2675
H/P: 6017 640 8770
Email: mehrani@marcusevanskl.com

PENTANODAL SDN BHD
Binjai 8 Premium Soho, Office 7-7
No. 2 Lorong Binjai, 50450 Ampang, Kuala Lumpur
Mr. Mustafa Bayansar
H/P: 6010-4040 107
Email: pentanodal@gmail.com / admin@pentanodal.com

TECHTRANS ADVANCED SDN BHD
7-3, Subang Business Centre
Jalan USJ 9/5Q
47620 Subang Jaya, Selangor, Malaysia
Tel: 603-8023 7798
Website: <https://techtrans.com.my/>
Ms. Tania Hsu, Director of Strategic Planning
H/P: 6019-227 1322
Email: tania@techtrans.com.my

FAIR & CONVENTION ORGANISERS

AMB TARSUS EXHIBITIONS SDN BHD
Unit 37.08, Level 37, Menara Multi-Purpose,
Capital Square, No. 8, Jalan Munshi Abdullah,
50100 Kuala Lumpur, Malaysia
Tel: 603 2692 6888
Mr. Jeff Chan
Senior Business Development
Mobile: 6017 304 1495
Email: jeff@ambtarsus.com
Website: <https://www.ambtarsus.com/>

IBR ASIA GROUP SDN BHD
Unit 23A-8 Oval Damansara
685 Jalan Damansara, Taman Tun Dr Ismail
60000 Kuala Lumpur, Malaysia
Tel: 603-7732 5886
Dato' Beatrice Nirmala
CEO
Mobile: 6012 298 9126
Email: beatrice@ibrasiagroup.com
Website: <https://www.ibrasiagroup.com/>

INFORMA MARKETS MALAYSIA SDN BHD

Suite 5-01, Level 5, Sunway VISIO Tower
Lingkaran SV, Sunway Velocity
55100 Kuala Lumpur, Malaysia
Tel: 603-9771 2688
Fax: 603-9771 2799
Ms Kelly Fong
Sales Manager
Mobile: 6012-374 5561
Email: Kelly.Fong@informa.com
Website: <https://www.informamarkets.com/>

KW GROUP SDN BHD

Horizon Penthouse, 1 Powerhouse, 1 Persiaran Bandar Utama
47800, Petaling Jaya, Selangor, Kuala Lumpur, Malaysia
Tel: 603 27794140
Email: info@kwconfex.com
Website: <https://www.kwconfex.com/>

PLACE BORNEO SDN BHD

B-05-07, Tower B, Vertical Business Suite II Avenue 3,
Bangsar South City, No. 8 Jalan Kerinchi
59200 Kuala Lumpur
Tel: 6082-555 189 (HQ)
Fax: 6082 555 996
Email: info@placeborneo.com
Website: <https://placeborneo.com>

QUBE INTEGRATED MALAYSIA SDN BHD

Wisma Qube
No 32-3, Jalan Nautika B U20/B
Seksyen U20, TSB Commercial Centre
Sg. Buloh, 40160, Shah Alam
Selangor, Malaysia
Tel: 603 – 6151 9973
Fax: 603 – 6151 3973
Mr. Yuhanis Latif
Director, Business Events Division
Mobile: 6019 960 6535
Email: yuhanis@qube.com.my
Website: <http://qube.com.my/>

